

Π.Μ.Σ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ - ΔΗΜΟΣΙΟ MANAGEMENT

«Ναυτική Εκπαίδευση στην Ελλάδα: Προοπτικές Εκσυγχρονισμού μέσα
από την Ψηφιοποίηση»

“Maritime Education in Greece: Perspectives of Modernization through
Digitalization”

Διπλωματική εργασία που εκπονήθηκε στο
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Διοίκηση - Δημόσιο Μάνατζμεντ»

Φοιτήτρια: Μαρία Δουρίδα (AM 2027)

Επιβλέπων καθηγητής: Νικόλαος Τσότσολας

Αθήνα 2022

Τριμελής Επιτροπή

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Μαρία Δουρίδα του Αγγελή, με αριθμό μητρώου ΑΜ 2027 φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Δημόσια Διοίκηση - Δημόσιο Μάνατζμεντ» του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής., δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου μέχρι ..... και έπειτα από αίτηση μου στη Βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή.

Ονοματεπώνυμο / Υπογραφή

Μαρία Δουρίδα

Συντομογραφίες

ΑΔΣΕΝ	Ανώτατες Δημόσιες Σχολές Εμπορικού Ναυτικού
Α.Ε.Ι.	Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
Α.Ε.Ν.	Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού
ΑΝΙ	Αποδεικτικά Ναυτικής Ικανότητας
ΒΨΜ	Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού
Δ.Δ.Υ.	Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών
ΔΕΚΝ	Διεύθυνση Εκπαίδευσης Ναυτικών
ΔΣΕΝ	Δημόσιες Σχολές Εμπορικού Ναυτικού
ΔΣΕΝ/MET/ΘΑΛ	Δημόσιες Σχολές Εμπορικού Ναυτικού Μετεκπαίδευσης Θαλαμηπόλων
ΔΣΕΝ/ΣΠΜ	Δημόσιες Σχολές Εμπορικού Ναυτικού Σωστικών και Πυροσβεστικών Μέσων
Ε.Δ.Ι.Π.	Ειδικό Διδακτικό Προσωπικό
Ε.Ε.Α.	Ένωση Εφοπλιστών Ακτοπλοΐας
Ε.Ε.Ε.	Ένωση Ελλήνων Εφοπλιστών
Ε.Ε.Π.	Έκτακτο Εκπαιδευτικό Προσωπικό
Ε.Π.	Εκπαιδευτικό Προσωπικό
Ε.Τ.Π.	Ειδικό Τεχνικό Προσωπικό
ΕΠΑ.Λ.	Επαγγελματικό Λύκειο
ΕΠΔ	Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Διαλειτουργικότητας
ΙΕ	Ίδρυμα Ευγενίδου
ΚΕΠ	Κατευθυνόμενη Εκπαίδευση επί Πλοίου
ΚΕΣΕΝ	Κέντρο Επιμόρφωσης Στελεχών Εμπορικού Ναυτικού
ΛΣ	Λιμενικό Σώμα
Ν.Ε.	Ναυτική Εκπαίδευση
Ν.Ε.Ε.	Ναυτικό Επιμελητήριο Ελλάδος
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΟΠΑ	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Π.Μ.Σ.	Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
Π.Ν.Ο.	Πανελλήνια Ναυτική Ομοσπονδία
Σ.Α.Ε.Ν.	Συμβούλιο Ακαδημίας Εμπορικού Ναυτικού
Σ.Ν.Ε.	Συμβούλιο Ναυτικής Εκπαίδευσης

ΣΣΠΜ	Σχολή Σωστικών και Πυροσβεστικών Μέσων
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών
ΥΝΑΝΠ	Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής
IMO	International Maritime Organization
STCW	Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers

Περιεχόμενα

Συντομογραφίες	4
Περιεχόμενα.....	6
Διαγράμματα.....	7
Εικόνες.....	8
Περίληψη και λέξεις κλειδιά.....	9
Abstract και Keywords	10
Εισαγωγή	11
Μέρος Α΄.....	15
Κεφάλαιο 1 ^ο : Ναυτική εκπαίδευση στην Ελλάδα	15
1.1 Η ναυτική εκπαίδευση διαχρονικά στο ελληνικό κράτος.....	15
1.2 Η συμβολή του Ιδρύματος Ευγενίδου στη ναυτική εκπαίδευση	19
1.3 Το σύστημα εκπαίδευσης στις Α.Ε.Ν.....	24
Κεφάλαιο 2 ^ο : Θεσμικό πλαίσιο της ναυτικής εκπαίδευσης.....	27
2.1 Νόμος 2638/1998.....	27
2.2 Εσωτερικός Κανονισμός Α.Ε.Ν.....	29
2.3 Κανονισμός Σπουδών Α.Ε.Ν.	33
Κεφάλαιο 3 ^ο : Ψηφιακός μετασχηματισμός της ναυτικής εκπαίδευσης.....	36
3.1 Ψηφιακός μετασχηματισμός στον δημόσιο τομέα.....	36
3.2 Ψηφιακός μετασχηματισμός στη ναυτική εκπαίδευση.....	44
Μέρος Β΄: Ανάλυση ερωτηματολογίων έρευνας	62
Κεφάλαιο 4 ^ο : Σχεδίαση έρευνας.....	62
4.1 Σχεδίαση ερωτηματολογίου.....	62
4.2 Ανάλυση ερωτηματολογίου.....	63
Κεφάλαιο 5 ^ο : Αποτελέσματα έρευνας	67
5.1 Δημογραφικά στοιχεία	67
5.2 Γενικά στοιχεία για τη ναυτική εκπαίδευση	70
5.3 Ψηφιακός Μετασχηματισμός της Ναυτικής Εκπαίδευσης (ΥΝΑΝΠ).....	77
5.4 Προτάσεις βελτίωσης της ναυτικής εκπαίδευσης.....	88
Συμπεράσματα	91
Βιβλιογραφία	93
Παράρτημα: Ερωτηματολόγιο	98

Διαγράμματα

Διάγραμμα 1: Ηλικιακές ομάδες συμμετεχόντων στην έρευνα.....	67
Διάγραμμα 2: Επίπεδο σπουδών καθηγητών.....	68
Διάγραμμα 3: Χρόνια διδασκαλίας σε Α.Ε.Ν.....	68
Διάγραμμα 4: Απόκριση ερωτηθέντων ανά Α.Ε.Ν.	70
Διάγραμμα 5: Ανάγκη για εκσυγχρονισμό στη ναυτική εκπαίδευση	71
Διάγραμμα 6: Η συμβολή της ψηφιοποίησης διαδικασιών στη ναυτική εκπαίδευση.	71
Διάγραμμα 7: Πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί στην ψηφιοποίηση των διαδικασιών.....	72
Διάγραμμα 8: Βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας με την ολοκλήρωση της ψηφιοποίησης των διαδικασιών.....	73
Διάγραμμα 9: Αντίκτυπος του εκσυγχρονισμού της ναυτικής εκπαίδευσης στην επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων.....	73
Διάγραμμα 10: Εμπόδια στη διαδικασία του εκσυγχρονισμού της ναυτικής εκπαίδευσης.....	74
Διάγραμμα 11: Εξειδικευμένο προσωπικό σε διοικήσεις Υπουργείου και Α.Ε.Ν.	75
Διάγραμμα 12: Συγκριτική παρουσίαση της γνώμης των καθηγητών για επιμέρους ζητήματα της ναυτικής εκπαίδευσης	76
Διάγραμμα 13: Ενέργεια 1	79
Διάγραμμα 14: Ενέργεια 2	80
Διάγραμμα 15: Ενέργεια 3	81
Διάγραμμα 16: Ενέργεια 4	81
Διάγραμμα 17: Ενέργεια 5	82
Διάγραμμα 18: Ενέργεια 6	83
Διάγραμμα 19: Ενέργεια 7	83
Διάγραμμα 20: Ενέργεια 8	84
Διάγραμμα 21: Ενέργεια 9	85
Διάγραμμα 22: Ενέργεια 10	85
Διάγραμμα 23: Ενέργεια 11	86
Διάγραμμα 24: Οι 11 ενέργειες του έργου «Ψηφιακός Μετασχηματισμός της Ναυτικής Εκπαίδευσης» του ΥΝΑΝΠ	87
Διάγραμμα 25: Βελτίωση της διαδικασίας πρόσληψης εκπαιδευτικών στις Α.Ε.Ν. μέσω της Ενέργειας 4	88

Πίνακες

Πίνακας 1: Κατηγορίες εκπαιδευτικών διαδικασιών και νέες ψηφιακές τάσεις	46
Πίνακας 2: Ακαδημία στην οποία διδάσκουν οι καθηγητές.....	69
Πίνακας 3: Η γνώμη των καθηγητών για επιμέρους ζητήματα της ναυτικής εκπαίδευσης	75
Πίνακας 4: Συσχέτιση ηλικίας και χρόνων διδασκαλίας σε Α.Ε.Ν. με τις απόψεις των καθηγητών	76
Πίνακας 5: «Ψηφιακός Μετασχηματισμός Ναυτικής Εκπαίδευσης» του ΥΝΑΝΠ....	78

Εικόνες

Εικόνα 1: Εκδόσεις ναυτικών βιβλίων από το Ίδρυμα Ευγενίδου	20
Εικόνα 2: Ψηφιακός μετασχηματισμός στον δημόσιο τομέα	38
Εικόνα 3: Από την ψηφιοποίηση πληροφοριών στις διαδικασίες ψηφιοποίησης και στον ψηφιακό μετασχηματισμό	45

Περίληψη και λέξεις κλειδιά

Το δημόσιο σύστημα εκπαίδευσης των Ελλήνων ναυτικών, μέσα από τη φοίτησή τους στις Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού υπό την επίβλεψη του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής (ΥΝΑΝΠ), παρέχει εδώ και δεκαετίες την επαγγελματική κατάρτιση που απαιτείται για να στελεχωθεί η ελληνική ναυτιλία με το κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό. Εντούτοις, οι διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο απαιτούν συντονισμένες ενέργειες εκσυγχρονισμού της ναυτικής εκπαίδευσης. Σκοπός της εργασίας είναι να διερευνηθούν οι προοπτικές εκσυγχρονισμού της ναυτικής εκπαίδευσης με έμφαση στην προσπάθεια που πραγματοποιείται από το ΥΝΑΝΠ με το έργο «Ψηφιακός Μετασχηματισμός της Ναυτικής Εκπαίδευσης» μέσα από 11 ενέργειες/ δράσεις. Η αποτύπωση των απόψεων των εκπαιδευτικών των Ακαδημιών, μόνιμων και έκτακτων, όπως καταγράφονται στις απαντήσεις που δόθηκαν σε συγκεκριμένα ερωτήματα, μας δίνει μια άλλη διάσταση της ανάγκης του εκσυγχρονισμού της ναυτικής εκπαίδευσης, καθώς πρόκειται για τα άτομα εκείνα που καλούνται να εφαρμόσουν εμπράκτως τις επικείμενες αλλαγές αναδιαμορφώνοντας το εκπαιδευτικό τους έργο.

Εκσυγχρονισμός ναυτικής εκπαίδευσης, Ψηφιακός μετασχηματισμός, Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού (Α.Ε.Ν.), Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής (ΥΝΑΝΠ)

Abstract και Keywords

The Greek seamen's public education system, having as pillars the Merchant Marine Academies supervised by the Ministry of Maritime Affairs and Insular Policy, provides -for decades- the required professional training in order to staff the Hellenic Shipping with the appropriate human resources. However, the ever-changing conditions, at both national and international level, require coordinated actions to modernize maritime education. The purpose of this thesis is to explore the prospects of maritime education modernization emphasizing on the effort made by the Ministry of Maritime Affairs and Insular Policy with the project “Digital Transformation of Maritime Education” through eleven (11) actions. Capturing the views of Academies Trainers/Professors, permanent and part-time, as recorded in the answers given to specific questions, gives us another dimension of the need to modernize the Maritime Education, as they are the ones who are called to implement the forthcoming changes reshaping their educational work.

Modernization of Maritime Education, Digital Transformation, Merchant Marine Academies, Ministry of Maritime Affairs and Insular Policy (YNANP)

Εισαγωγή

Η Ελλάδα, μια μικρή νησιωτική χώρα, κατόρθωσε να δημιουργήσει έναν από τους μεγαλύτερους εμπορικούς στόλους αποτελώντας μοναδικό ναυτιλιακό παράδειγμα. Η ναυτιλιακή μας παράδοση, η οποία μετρά χιλιετίες, αναπτύχθηκε με ταχύτατους ρυθμούς και σήμερα κατέχει κυρίαρχη θέση στη ναυτιλία του πλανήτη. Όπως ανέφερε σε πρόσφατη συνέντευξή της η ιστορικός Μαρία Ευθυμίου «η θάλασσα είναι το πιο σημαντικό στοιχείο του πλανήτη μας. Και σε αυτό το στοιχείο οι Έλληνες ταξιδεύουμε, με αξιώσεις, εδώ και αιώνες πολλούς. Ως λαός έχουμε δύο μεγάλα που μας χαρακτηρίζουν στα σχεδόν 4.000 χρόνια που γνωρίζουμε τον εαυτό μας μέσα από τις γραπτές μας πηγές, τη γλώσσα μας και τη ναυτοσύνη».

Η «ναυτική φύση» των Ελλήνων είναι αναμφισβήτητο στοιχείο χωρίς όμως να αποτελεί τη μοναδική εξήγηση της προόδου των Ελλήνων πλοιοκτητών. Οι αξίες και οι επιχειρηματικές στρατηγικές πάνω στις οποίες στηρίχτηκε η ελληνική ναυτιλία είναι ικανές να εξηγήσουν τη θέση που κατέχει σήμερα στην παγκόσμια αγορά. Οι Έλληνες πλοιοκτήτες δημιούργησαν εξαρχής ένα παγκόσμιο δίκτυο πρακτορείων, το οποίο στελέχωναν με βασικό κριτήριο την κοινή καταγωγή. Αξιοποιούσαν κυρίως ελληνικά πληρώματα και φρόντιζαν να αποκτούν πρόσβαση στα διεθνή ναυτιλιακά κέντρα, ενώ στα πλοία τους χρησιμοποιούσαν διάφορες σημαίες με άμεση πρόσβαση σε ναυλωτές.

Καθώς ο Έλληνας ναυτικός είναι βασικός πυλώνας στον διαρκή αγώνα διατήρησης της ελληνικής ναυτιλίας σε κορυφαία θέση αποτελεί επιθυμία και ανάγκη η ναυτική εκπαίδευση στην Ελλάδα να είναι οργανωμένη και καινοτόμα. Τα άρτια εκπαιδευμένα στελέχη είναι απαραίτητα για να παραμείνει η ελληνική ναυτιλία σε κυρίαρχη θέση και στον 21ο αιώνα. Η προσαρμογή στα νέα δεδομένα εκπαίδευσης του ναυτικού επαγγέλματος αποτελεί μονόδρομο προκειμένου να ανταποκριθεί στις διεθνείς εξελίξεις του χώρου.

Η άρτια εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού της ελληνικής ναυτιλίας αποτελεί πολύτιμη επένδυση, απαραίτητη για να διατηρηθεί το συγκριτικό της πλεονέκτημα και η αξιόλογη θέση που καταλαμβάνει στον παγκόσμιο στίβο, αλλά και βασική προϋπόθεση για την προσέλκυση περισσότερων νέων στο επάγγελμα του ναυτικού, οι οποίοι θα συνεισφέρουν και αυτοί στην ελληνική οικονομία και κοινωνία.

Όπως αναφέρεται στην επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής η Ελλάδα έχει εγκαθιδρύσει ένα σύστημα εκπαίδευσης που παρέχει στους Έλληνες ναυτικούς επαγγελματική κατάρτιση υψηλού επιπέδου

προκειμένου να ανταποκριθούν στις αυξανόμενες τεχνολογικές απαιτήσεις της ναυτιλίας, καθώς και στο μεταβαλλόμενο θεσμικό πλαίσιο που τη διέπει σε εθνικό, ενωσιακό και διεθνές επίπεδο. Προκειμένου να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του Ελληνικού στόλου δημιούργησε ένα Σύστημα Ναυτικής Εκπαίδευσης σύμφωνα με τις ανάγκες και τις απαιτήσεις της διεθνούς νομοθεσίας. Οι Έλληνες δόκιμοι αξιωματικοί παρακολουθούν μαθήματα στις Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού που λειτουργούν στην ηπειρωτική και νησιωτική επικράτεια της χώρας υπό την επίβλεψη του ΥΝΑΝΠ.

Ο καθηγητής Ιωάννης Γκόλιας σε πρόσφατη συνέντευξή του στα *Ναυτικά Χρονικά* (Απρίλιος 2022) αναφέρεται συνοπτικά σε μια σειρά από συντονισμένες παρεμβάσεις που πρέπει να προχωρήσει η πολιτεία για να εξασφαλίσει το υψηλό επίπεδο στη σημερινή ναυτική εκπαίδευση. Κάποιες από αυτές τις συντονισμένες δράσεις έχουν καθαρά θεσμικό χαρακτήρα, αλλά απαιτούνται και άλλες σχετικά με τον εκσυγχρονισμό των προγραμμάτων σπουδών, το εκπαιδευτικό και διοικητικό προσωπικό, καθώς επίσης και την εξασφάλιση εργαστηριακού και τεχνολογικού εξοπλισμού και κτιριακών υποδομών. Στην ίδια συνέντευξη, ο Ι. Γκόλιας αναδεικνύει το βασικό ζήτημα που τίθεται στην παρούσα εργασία για τον εκσυγχρονισμό της ναυτικής εκπαίδευσης μέσα από τον ψηφιακό μετασχηματισμό της.

Έναυσμα για τη συγγραφή της εργασίας αποτέλεσε η επιθυμία να αξιοποιήσω τις γνώσεις που αποκόμισα κατά τη διάρκεια των μεταπτυχιακών σπουδών και να συμπληρώσω τις υπάρχουσες γνώσεις για την ιστορία, τη λειτουργία και κυρίως για τις δυνατότητες εξέλιξης των Ακαδημιών του Εμπορικού Ναυτικού, καθώς εδώ και τέσσερα και πλέον έτη υπηρετώ στο τμήμα Διαχείρισης και Ανάπτυξης Εκπαιδευτικού Προσωπικού Σχολών Εμπορικού Ναυτικού, τμήμα της Διεύθυνσης Διοικητικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Ο ορισμός μου ως υπεύθυνης έργου σε μία από τις ενέργειες του Υπουργείου και συγκεκριμένα στην Ενέργεια 4: «Δημιουργία e-Μητρώου Εκπαιδευτικών Ναυτικής Εκπαίδευσης και Σύστημα Ηλεκτρονικής Παρακολούθησης Προσλήψεων (e-Marine Instructors' Register)», αποτέλεσε την αρχή του ενδιαφέροντός μου για την επιτυχία αυτού του έργου και την έναρξη της ενεργούς ενασχόλησής μου με τον ψηφιακό μετασχηματισμό της ναυτικής εκπαίδευσης.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να διερευνηθούν οι προοπτικές εκσυγχρονισμού της ναυτικής εκπαίδευσης με έμφαση στην προσπάθεια που πραγματοποιείται από το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής το τελευταίο διάστημα, σε συνδυασμό με τη διερεύνηση της στάσης των εκπαιδευτικών

των Ακαδημιών απέναντι στις αλλαγές που επιχειρούνται, προκειμένου τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής να ληφθούν υπόψιν κατά τη διαδικασία της υλοποίησης του έργου και ενδεχομένως και μετά την ολοκλήρωσή του. Η ψηφιοποίηση και ο εκσυγχρονισμός διαδικασιών που επιχειρείται μέσα από στοχευμένες δράσεις του Υπουργείου αποτελούν νέα δεδομένα για τη Ν.Ε. και η εφαρμογή τους επιχειρείται για πρώτη φορά σε παράλληλα επίπεδα της εκπαιδευτικής διαδικασίας και των υπηρεσιών που συνδέονται με την εκπαίδευση των Ελλήνων ναυτικών. Στόχος της πολιτείας είναι η δημιουργία σύγχρονης ναυτικής εκπαίδευσης υψηλών προδιαγραφών, αντάξιας της ναυτικής ιστορίας των Ελλήνων. Μια ναυτική εκπαίδευση πρότυπο για τη σύγχρονη ναυτική βιομηχανία που θα παράγει στελέχη υψηλών απαιτήσεων.

Στα διάφορα κεφάλαια της εργασίας απαντώνται επιμέρους ζητήματα που συμβάλλουν στην επίτευξη του σκοπού της εργασίας. Αποτυπώνεται η υφιστάμενη κατάσταση της ναυτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα και η πορεία που διαγράφηκε μέχρι σήμερα από τη στιγμή που η ανάγκη για άρτια εκπαίδευση των ελληνικών πληρωμάτων έγινε επιτακτική και αναπόφευκτη, προκειμένου η ελληνική ναυτιλία να ανταποκριθεί στις ολοένα αυξανόμενες απαιτήσεις του κλάδου. Επιπλέον, διερευνάται η άποψη των εκπαιδευτικών που διδάσκουν στις Ακαδημίες για την υφιστάμενη κατάσταση, αλλά και για τον ψηφιακό μετασχηματισμό που επιχειρείται. Οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν στις Α.Ε.Ν. είναι οι βασικοί αποδέκτες των αλλαγών που θα πραγματοποιηθούν με την ψηφιοποίηση των διαδικασιών, επομένως κρίθηκε ενδιαφέρουσα η αποτύπωση της άποψής τους, αλλά και η καταγραφή δικών τους προτάσεων για τη βελτίωση της ναυτικής εκπαίδευσης.

Βασικός περιορισμός που τέθηκε στην έρευνα είναι το δείγμα μελέτης, καθώς αποφασίστηκε ότι το ερωτηματολόγιο θα απευθυνθεί μόνο στους εκπαιδευτικούς που υπηρετούν στις Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού. Ωστόσο, εμπλεκόμενοι και αποδέκτες των επερχόμενων αλλαγών είναι και οι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν στις υπόλοιπες δημόσιες σχολές που λειτουργούν στη χώρα, στα Κέντρα Επιμόρφωσης Στελεχών Εμπορικού Ναυτικού (ΚΕΣΕΝ), στις Σχολές Σωστικών και Πυροσβεστικών Μέσων (ΣΣΠΜ), καθώς και στη Σχολή Εμπορικού Ναυτικού Μετεκπαίδευσης Θαλαμηπόλων (ΔΣΕΝ/MET/ΘΑΛ), καθώς και οι σπουδαστές, αλλά και οι διοικητικοί υπάλληλοι που υπηρετούν στις σχολές.

Η εργασία αποτελείται από δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος αναπτύσσεται το θεωρητικό πλαίσιο. Ειδικότερα στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στη ναυτική εκπαίδευση διαχρονικά στο Ελληνικό κράτος και γίνεται ιδιαίτερη μνεία στην ιδιαίτερα

σημαντική συμβολή του Ιδρύματος Ευγενίδου με το οποίο η ναυτική εκπαίδευση στην Ελλάδα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη. Το Ίδρυμα Ευγενίδου δραστηριοποιείται στη ναυτική εκπαίδευση σχεδόν από τη σύστασή του και αποτελεί αρωγό του κράτους σε κάθε προσπάθεια αναβάθμισης της ναυτικής εκπαίδευσης. Στο πρώτο κεφάλαιο επιχειρείται επίσης μια σύντομη παρουσίαση του συστήματος εκπαίδευσης που ακολουθείται στις Ακαδημίες του Εμπορικού Ναυτικού, της ονομαζόμενης εναλλασσόμενης εκπαίδευσης (Sandwich Courses).

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται συνοπτικά το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη ναυτική εκπαίδευση και ειδικότερα ο Νόμος 2638/1998 με τον οποίο ρυθμίζεται η οργάνωση και η λειτουργία της Ν.Ε., καθώς και οι τροποποιήσεις του, αλλά και ο Εσωτερικός Κανονισμός των Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού και ο Κανονισμός Σπουδών τους.

Στο τρίτο κεφάλαιο περιγράφεται ο ψηφιακός μετασχηματισμός που επιχειρείται τα τελευταία χρόνια στο ελληνικό δημόσιο με πρωτοβουλία του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και γίνεται αναφορά στη Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού στην οποία αποτυπώνονται οι βασικές αρχές, το πλαίσιο και οι κατευθύνσεις για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας. Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται και οι έντεκα συνολικά ενέργειες/ δράσεις του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής μέσα από τις οποίες επιχειρείται ο ψηφιακός μετασχηματισμός της Ναυτικής Εκπαίδευσης.

Το δεύτερο μέρος αποτελεί το ερευνητικό κομμάτι της εργασίας. Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε ήταν ποσοτική με τη χρήση ερωτηματολογίου. Το ερωτηματολόγιο απευθύνθηκε σε εκπαιδευτικούς, μόνιμους και έκτακτους, που υπηρετούν στις Α.Ε.Ν. και σκοπός του ήταν να αποτυπώσει τις απόψεις των καθηγητών των Α.Ε.Ν. για τη ναυτική εκπαίδευση της χώρας, καθώς και για το έργο «Ψηφιακός Μετασχηματισμός της Ναυτικής Εκπαίδευσης» του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής.

Μέρος Α΄

Κεφάλαιο 1^ο: Ναυτική εκπαίδευση στην Ελλάδα

1.1 Η ναυτική εκπαίδευση διαχρονικά στο ελληνικό κράτος

Η ναυτική εκπαίδευση στην Ελλάδα ουσιαστικά ξεκινά στην Ύδρα. Η σχολή της Ύδρας είναι η αρχαιότερη εν λειτουργία Ναυτική Σχολή Πλοιάρχων, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και παγκοσμίως.¹ Ιδρύθηκε πριν ακόμα την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους, το 1749, ως Σχολείο του Αγίου Βασιλείου και στη συνέχεια εξελίχθηκε στη «Ναυτική της Ύδρας Σχολή». Στη Σχολή αυτή Ιταλοί και Πορτογάλοι δίδασκαν τη ναυτική τέχνη, τη ναυτική θεωρία και ξένες γλώσσες, όπως ιταλικά, γαλλικά, ισπανικά.²

Το 1830 το νέο ελληνικό κράτος ιδρύει Ναυτικά Σχολεία με Έλληνες ναυτοδιδασκάλους για να διδάξουν ναυτικά μαθήματα στις Σπέτσες, στο Γαλαξίδι, στη Σύρο, στο Αργοστόλι, στο Ναύπλιο τα οποία όμως δεν έχουν μεγάλη διάρκεια λειτουργίας. Φαίνεται ωστόσο ότι τα πρώτα εκατό χρόνια ελεύθερου ελληνικού κράτους δεν είχε δοθεί προτεραιότητα στη μέριμνα για παροχή ναυτικής εκπαίδευσης. Η έμφυτη ικανότητα και ροπή των Ελλήνων προς τα θαλάσσια επαγγέλματα και η οικογενειακή παράδοση που ωθούσε τους νέους να ασχοληθούν με τη ναυτιλία δεν άφηνε να φανεί το κενό αυτό. Έτσι ο ρόλος του κράτους περιοριζόταν στον έλεγχο και την πιστοποίηση των απαραίτητων γνώσεων με την καθιέρωση του συστήματος χορήγησης ναυτικών διπλωμάτων. Χαρακτηριστικά στο διάταγμα του 1836 περί αστυνομίας Εμπορικής Ναυτιλίας αναφέρεται ότι για να αποκτήσει κάποιος δίπλωμα πλοιάρχου θα πρέπει να εξεταστεί στην πράξη και στη θεωρία και να αποδείξει την ικανότητά του να ασκήσει το επάγγελμα του ναυτικού στο μέλλον. Το πρώτο ειδικό νομοθέτημα για τις εξετάσεις είναι το διάταγμα της 10ης Οκτωβρίου 1852 «περί εξετάσεως Ελλήνων εμποροπλοιάρχων» το οποίο απαιτούσε από τους υποψήφιους βασικές γνώσεις ανάγνωσης, γραφής και αριθμητικής και θεωρητικές ναυτικές γνώσεις.³

---

¹ Καπετανάκης, Π. Σ., Μπίσιας, Η. Γ. (επιμ.), «Η Σχολή Ναυτιλίας της Ύδρας στο διάβα των αιώνων (1749-1980)», στο *Η Συμβολή της ναυτικής Εκπαίδευσης: εβδομήντα χρόνια από την ιδέα σύστασης κεφαλαίου ναυτικής εκπαίδευσης*, Gratia Εκδοτική, Αθήνα 2017, σελ.79.

² *Η Ναυτική Σχολή της Ύδρας*, <https://www.hydracaptainsclub.gr/sxoli-ydras/> (Ημερ. Πρόσβασης 18/3/2022).

³ Αντωνιάδης, Ξ. «Η ναυτική μας παιδεία: ιστορία και προβλήματα», *Ναυτικά Χρονικά*, Αρ. Φύλλου 1164/922 (1^η Δεκεμβρίου 1983), σελ. 15.

Το ανάλογο νομοθέτημα για τους μηχανικούς πραγματοποιήθηκε μετά από πενήντα χρόνια οπότε και η ανάγκη για την ειδικότητα αυτή είχε γίνει επιτακτική με το στόλο να γίνεται βαθμιαία μηχανοκινούμενος. Το 1900 εκδόθηκε νόμος ο οποίος καθιέρωνε τρία διπλώματα για τους μηχανικούς και το σύστημα εξετάσεων για την απόκτησή τους. Όσο η ναυτιλία εξελισσόταν η ανάγκη για εκσυγχρονισμό των γνώσεων και κατάρτιση των ναυτικών, τόσο των πλοιάρχων όσο και των μηχανικών, γίνεται όλο και πιο επιτακτική. Η ιδιωτική πρωτοβουλία πρώτη δραστηριοποιείται στην παροχή ναυτικής εκπαίδευσης αντιλαμβανόμενη την ανάγκη προσαρμογής των Ελλήνων ναυτικών στις νέες απαιτήσεις. Το κράτος με νόμο το 1882 «περί εμπορικών ναυτικών σχολών» προσπάθησε να θεσπίσει τη ναυτική εκπαίδευση αλλά χωρίς τελικά εφαρμογή. Το 1910 γίνεται εκ νέου προσπάθεια ίδρυσης σχολής εμπορικής ναυτιλίας η οποία όμως λόγω μη έκδοσης των εκτελεστικών διαταγμάτων του σχετικού νόμου δεν λειτούργησε ποτέ.⁴

Με πρωτοβουλία Ελλήνων εφοπλιστών ιδρύθηκαν στις ιδιαίτερες πατρίδες τους Ναυτικές Σχολές. Ιδρύθηκε στην Ιθάκη η Σταθάτειος Εμπορική Ναυτική Σχολή, η Βαλιάνειος στο Αργοστόλι το 1925 και το 1930 στη Χίο η Ανδρεάδειος Ναυτική Σχολή. Με ιδιωτική πάλι πρωτοβουλία ιδρύεται στον Πειραιά το 1910 η σχολή Μηχανικών του Πειραιϊκού Συνδέσμου και λίγο αργότερα η Σχολή του Προμηθέως από τις οποίες αποφοίτησε μεγάλος αριθμός ναυτικών και αποτέλεσαν το έναυσμα για τη δημιουργία πολλών ιδιωτικών σχολών ο οποίες λειτούργησαν για πολλά χρόνια.

Το 1930 ιδρύθηκε η πρώτη δημόσια ναυτική σχολή, η Σχολή Εμπορικής Ναυτιλίας Ύδρας, η οποία αρχικά ιδρύθηκε από την Ένωση ναυτικών Ύδρας αλλά πολύ σύντομα με το νόμο 4511 του 1930 μετατρέπεται στην πρώτη κρατική σχολή τετραετούς εσωτερικής φοίτησης. Το ξέσπασμα του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου εμποδίζει την ομαλή λειτουργία της σχολής και την ανάπτυξη της δημόσιας ναυτικής εκπαίδευσης, η οποία έχει αρχίσει να απασχολεί το ελληνικό κράτος και μόνο μετά τη λήξη του πολέμου η σχολή επαναλειτουργεί ομαλά. Η ανάκαμψη της ελληνικής ναυτιλίας η οποία ξεκινά, τα νέου τύπου πλοία αλλά και οι απαιτήσεις της παγκόσμιας ναυτιλιακής βιομηχανίας έκαναν πλέον τη δημιουργία ναυτικών σχολών επιβεβλημένη καθώς η μοναδική έως τότε σχολή της Ύδρας δεν αρκούσε για να τροφοδοτήσει τις απαιτήσεις για ένα ποιοτικό έμπυχο δυναμικό. Η προσπάθεια για την κατάρτιση των

---

⁴ Βλ. Αντωνιάδης, Ξ. όπ.π. (υποσημ. 3), σελ. 15.

Ελλήνων ναυτικών ξεκινά εκ νέου προκειμένου τα ελληνικά πληρώματα να ανταποκριθούν στις καινούριες συνθήκες.⁵

Με τη στενή συνεργασία της πολιτείας και των Ελλήνων εφοπλιστών συστήνεται το Κεφάλαιο Ναυτικής Εκπαίδευσης και με νόμο καθίσταται υποχρεωτική η καταβολή εισφοράς των ελληνικών πλοίων στη ναυτική εκπαίδευση αλλά και η διάθεση των αποθεματικών του Ασφαλιστικού Οργανισμού Κινδύνων Πολέμου για την ανέγερση νέων σχολών. Τη δεδομένη αυτή χρονική στιγμή το ειλικρινές ενδιαφέρον αρκετών Ελλήνων πλοιοκτητών υπήρξε καθοριστικής σημασίας για την ανάπτυξη της δημόσιας ναυτικής εκπαίδευσης. Το 1955 θεμελιώνονται οι εγκαταστάσεις της σχολής του Ασπροπύργου με τις οποίες στην ουσία θεμελιώνεται και ο θεσμός των δημοσίων σχολών ναυτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα.⁶ Ακολουθούν Ακαδημίες στη Σύρο, στις Οινούσες, στην Κεφαλλονιά, στην Κύμη, στην Πρέβεζα, στη Νέα Μηχανιώνα, στην Κρήτη, στα Ιόνια Νησιά.

Κύριο γνώρισμα των σχολών αποτέλεσε για πολλές δεκαετίες ο «στρατιωτικός» χαρακτήρας τους. Το σύστημα αυστηρής πειθαρχίας που εφαρμοζόταν στις σχολές επεδίωκε την εξοικείωση των σπουδαστών με τις ιδιαιτερότητες της ναυτικής εργασίας οι οποίες επιβάλλονται από τις συνθήκες υπηρεσίας στο πλοίο. Κατά τη δεκαετία του 1980 ο χαρακτήρας αυτός υποχωρεί αναδιαμορφώνοντας το περιβάλλον σπουδών με την τροποποίηση του Κανονισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας ο οποίος επιφέρει ριζοσπαστικές αλλαγές στη λειτουργία των Σχολών.⁷

Οι Δημόσιες Σχολές Εμπορικού Ναυτικού (ΔΣΕΝ), όπως αρχικά ονομάζονταν μετονομάστηκαν αργότερα σε Ανώτατες Δημόσιες Σχολές Εμπορικού Ναυτικού (ΑΔΣΕΝ) ενώ το 1998 ψηφίζεται ο Νόμος 2638, ο οποίος αναβαθμίζει τις Σχολές και τις μετατρέπει σε Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού ενώ με τις διατάξεις του ρυθμίζεται η οργάνωση και η λειτουργία της ναυτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Οι Α.Ε.Ν. που ιδρύονται με τις αντίστοιχες Σχολές είναι οι ακόλουθες:

- Α.Ε.Ν. Ασπροπύργου, με έδρα τον Ασπρόπυργο: α) Σχολή Πλοιάρχων, β) Σχολή Μηχανικών.

⁵ Βλ. Αντωνιάδης, Ξ. ό.π. (υποσημ. 3), σελ. 15-16.

⁶ Αντωνιάδης, Ξ., «Ο Δημήτριος Κοττάκης και η ναυτική εκπαίδευση: η συμβολή του στη ναυτική εκπαίδευση», *Ναυτικά Χρονικά*, Αρ. Φύλλου 1148/907 (1η Απριλίου 1983), σελ. 18-19.

⁷ Μπίσιας, Η. «1983-1985: Καλοκαίρια και καταχνιά στις σχέσεις κράτους, πλοιοκτησίας και ναυτεργασίας με αφορμή τον “εκδημοκρατισμό” των Σχολών», στο *Η Συμβολή της ναυτικής Εκπαίδευσης: εβδομήντα χρόνια από την ιδέα σύστασης κεφαλαίου ναυτικής εκπαίδευσης*, Gratia Εκδοτική, Αθήνα 2017, σελ. 65-75.

- Α.Ε.Ν. Μακεδονίας, με έδρα τη Νέα Μηχανιώνα: α) Σχολή Πλοιάρχων, β) Σχολή Μηχανικών.
- Α.Ε.Ν. Κρήτης, με έδρα τα Χανιά: α) Σχολή Πλοιάρχων, β) Σχολή Μηχανικών.
- Α.Ε.Ν. Ύδρας, με έδρα την Ύδρα: Σχολή Πλοιάρχων.
- Α.Ε.Ν. Κύμης, με έδρα την Κύμη: Σχολή Πλοιάρχων.
- Α.Ε.Ν. Σύρου, με έδρα τη Σύρο: Σχολή Πλοιάρχων.
- Α.Ε.Ν. Χίου, με έδρα τη Χίο: Σχολή Μηχανικών.
- Α.Ε.Ν. Οινουσσών, με έδρα τις Οινούσες: Σχολή Πλοιάρχων.
- Α.Ε.Ν. Ιονίων Νήσων, με έδρα το Αργοστόλι: Σχολή Πλοιάρχων.
- Α.Ε.Ν. Ηπείρου, με έδρα την Πρέβεζα: Σχολή Πλοιάρχων.

Με τον Νόμο 3450/2006⁸ επιχειρείται περαιτέρω αναδιάρθρωση της Ν.Ε. ενώ τροποποιήσεις των δύο νόμων περιλαμβάνονται στις διατάξεις του Νόμου 4597/2019.⁹ Σήμερα λειτουργούν στη χώρα έντεκα Α.Ε.Ν. καθώς ιδρύθηκε το 2018 η Α.Ε.Ν. Καλύμνου, Σχολή Πλοιάρχων, με έδρα την Κάλυμνο (Ν. 4551/2018).¹⁰

Λειτουργούν ακόμα στη χώρα πέντε Κέντρα Επιμόρφωσης Στελεχών Εμπορικού Ναυτικού (ΚΕΣΕΝ). Δύο ΚΕΣΕΝ για Πλοιάρχους/ Μηχανικούς με έδρα τον Αγ. Ι. Ρέντη και την Μακεδονία (Νέα Μηχανιώνα) αντίστοιχα, καθώς και ένα ΚΕΣΕΝ για Ραδιοτηλεγραφητές με έδρα τον Ασπρόπυργο. Στα ΚΕΣΕΝ οι Αξιωματικοί του Εμπορικού Ναυτικού, μετά την αποφοίτηση τους από τις Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού λαμβάνουν την απαραίτητη κατάρτιση για την εξέλιξη της καριέρας τους. Προσφέρονται μαθήματα μετεκπαίδευσης και ανανέωσης γνώσεων ενώ, επίσης, παρέχεται εκπαίδευση σε εξειδικευμένα θέματα για υπηρεσία επί ειδικού τύπου πλοίων (δεξαμενόπλοια-επιβατηγά, ασφάλεια) προκειμένου να είναι ικανοί να ακολουθήσουν τις εξειδικευμένες τεχνολογίες της εργασίας τους.

Επιπλέον, λειτουργούν δύο Σχολές Σωστικών και Πυροσβεστικών Μέσων (ΣΣΠΜ), στις οποίες παρέχεται η βασική και προχωρημένη εκπαίδευση στα σωστικά και πυροσβεστικά μέσα των πλοίων στους ναυτικούς όλων των βαθμίδων.¹¹ Οι δύο Σχολές ΔΣΕΝ/ΣΠΜ λειτουργούν στον Ασπρόπυργο και στη Νέα Μηχανιώνα ενώ με

⁸ Νόμος 3450/2006, ΦΕΚ Α 64/30-3-2006, «Αναβάθμιση και αναδιάρθρωση της ναυτικής εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις».

⁹ Νόμος 4597/2019, ΦΕΚ 35 Α/28-2-2019, «Για την κύρωση των Συμβάσεων Παραχώρησης που έχουν συναφθεί μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και των Οργανισμών Λιμένος Α.Ε. Διατάξεις για τη λειτουργία του συστήματος λιμενικής διακυβέρνησης και άλλες διατάξεις».

¹⁰ Νόμος 4551/2018, ΦΕΚ Α 116/02-07-2018, «Μηχανισμός εφαρμογής, κρατική εποπτεία, γενικοί όροι υλοποίησης του Μεταφορικού Ισοδυναμίου (Μ. Ι.) και άλλες διατάξεις».

¹¹ www.ypanp.gr (Ημερ. Πρόσβασης 15/2/2022).

τον Ν. 4504/2017 (Α' 184) ιδρύθηκε και μία ΔΣΕΝ/ΣΠΜ στις Οινούσες η οποία δεν έχει ακόμα λειτουργήσει.

Υπάρχει επίσης η Σχολή Εμπορικού Ναυτικού Μετεκπαίδευσης Θαλαμηπόλων (ΔΣΕΝ/ΜΕΤ/ΘΑΛ) με έδρα τον Αγ. Ι. Ρέντη.

1.2 Η συμβολή του Ιδρύματος Ευγενίδου στη ναυτική εκπαίδευση

Η ναυτική εκπαίδευση στην Ελλάδα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το Ίδρυμα Ευγενίδου. Το Ίδρυμα Ευγενίδου (ΙΕ), όπως καταγράφεται και στην επίσημη ιστοσελίδα του, δραστηριοποιείται στη ναυτική εκπαίδευση σχεδόν από τη σύστασή του και μετρά 65 χρόνια αδιάλειπτης συμβολής στον χώρο αυτό. Χαρακτηριστικά είναι τα λόγια της Μαριάνθης Σίμου, αδελφής του Ευγένιου Ευγενίδη και διαχειρίστριας του Ιδρύματος, κατά τη διάρκεια της τελετής παράδοσης στον τότε Υπουργό Βιομηχανίας, το 1957, του πρώτου βιβλίου του Ιδρύματος, για την πρόθεση του αδερφού της να διαθέσει ένα μεγάλο κομμάτι της περιουσίας τους προς όφελος των νέων της πατρίδας τους. Έναν χρόνο αργότερα το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας συστήνει επιτροπή για τη συγγραφή βιβλίων τεχνικής εκπαίδευσης Εμπορικού Ναυτικού. Στόχος ήταν τα βιβλία αυτά να αποτελέσουν εκπαιδευτικά κείμενα τόσο στις Δημόσιες Σχολές Εμπορικού Ναυτικού όσο και στις αναγνωρισμένες Ιδιωτικές σχολές μηχανικών. Τα συγγράμματα αυτά θα εκδίδονταν με δαπάνες του Ιδρύματος Ευγενίδου και η διάθεσή τους στους σπουδαστές θα γίνονταν με ένα συμβολικό ποσό.¹²

Από τον Ιούνιο του 1966, το Ίδρυμα Ευγενίδου αναλαμβάνει πια τη συγγραφή και έκδοση των βιβλίων για τους μαθητές των ΔΣΕΝ. Μέχρι σήμερα έχουν εκδοθεί 149 εκπαιδευτικά εγχειρίδια για χρήση από τους σπουδαστές των σχολών του Εμπορικού Ναυτικού, ακολουθώντας τα αναλυτικά προγράμματα διδασκαλίας που ισχύουν κάθε φορά.

---

¹² Ίδρυμα Ευγενίδου, *Ιστορικό: Μισός αιώνας προσφοράς στη ναυτική εκπαίδευση*, <https://www.eef.edu.gr/el/to-idryma/naytiki-ekpaideysi/istoriko/> (Ημερ. Πρόσβασης 2/3/2022).

Εικόνα 1: Εκδόσεις ναυτικών βιβλίων από το Ίδρυμα Ευγενίδου

Πιο συγκεκριμένα, η σειρά των ναυτικών εκδόσεων του Ιδρύματος Ευγενίδου ονομάζεται «Βιβλιοθήκη του Ναυτικού». Πρόκειται για:

- 27 τίτλους που εκδόθηκαν για τους σπουδαστές των ΔΣΕΝ (Δημόσιες Σχολές Εμπορικού Ναυτικού),
- 42 για τις ΑΔΣΕΝ (Ανώτερες Δημόσιες Σχολές Εμπορικού Ναυτικού),
- 47 για τις Α.Ε.Ν. (Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού),
- 17 Εγχειρίδια Κατευθυνόμενης Εκπαίδευσης επί Πλοίου,
- 16 Μεταφράσεις Ναυτικών Εγχειριδίων,
- καθώς και έρευνες και πρακτικά συνεδρίων για την ναυτική εκπαίδευση.

Η Επιτροπή Εκδόσεων του Ιδρύματος Ευγενίδου είναι υπεύθυνη για την επιλογή των συγγραφέων και την επιστημονική και παιδαγωγική τους αρτιότητα. Η Επιτροπή αυτή έχει μέλη τον εκάστοτε Διευθυντή Ναυτικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Ναυτιλίας, τον υπεύθυνο Τμηματάρχη της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Ναυτικών για τα βιβλία, και δύο εκπροσώπους που ορίζονται από το ΙΕ. Τη γλωσσική επιμέλεια και τον σχεδιασμό των βιβλίων αυτών αναλαμβάνουν στελέχη του ΙΕ. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός ότι οι εκδόσεις προσφέρονται δωρεάν και σε ηλεκτρονική μορφή (pdf) στον επίσημο ιστότοπο του Ιδρύματος.¹³

Παράλληλα, το Ίδρυμα Ευγενίδου είχε ξεκινήσει να χορηγεί υποτροφίες σε αριστούχους μαθητές της Β΄ τάξης των νυχτερινών επαγγελματικών σχολών. Η επιλογή θα ήταν ετήσια, με σχετικό διαγωνισμό, ενώ για τη μετεκπαίδευση στην

¹³ Ίδρυμα Ευγενίδου, *Ναυτικές εκδόσεις*, <https://www.eef.edu.gr/el/to-idryma/naytiki-ekpαιdeysi/naytikes-ekdoseis/> (Ημερ. Πρόσβασης 2/3/2022).

ειδικότητά τους θα στέλνονταν σε εργοστάσια και ναυπηγεία στο εξωτερικό. Κατά τη διάρκεια των σπουδών τους το ΙΕ κατέβαλλε τα έξοδα για τα δίδακτρα, τις σπουδές, καθώς και για την εκμάθηση της ξένης γλώσσας. Αξίζει να αναφερθεί ότι μέχρι το 1960 είχαν δοθεί περίπου 30 υποτροφίες σε συγκεκριμένες ειδικότητες (π.χ. ηλεκτρολόγοι, μηχανικοί, κ.λπ.). Από το 1989, το ΙΕ χορηγεί υποτροφίες για μετεκπαίδευση στο εξωτερικό σε αξιωματικούς του Λιμενικού Σώματος. Με τον τρόπο αυτό επιθυμεί να συμβάλλει στη βελτίωση του επιπέδου των αξιωματικών του ΛΣ, ενώ μέχρι στιγμής έχουν δοθεί περισσότερες από 70 υποτροφίες.¹⁴

Στο πλαίσιο της συνολικής προσφοράς του ΙΕ, το Ίδρυμα προχωράει σε πολυάριθμες δωρεές για τη ναυτική εκπαίδευση. Το 1959, η Μαριάνθη Σίμου συνεισφέρει σημαντικά στην αγορά ιστιοφόρου σκάφους, το οποίο θα αξιοποιούνταν για την μετεκπαίδευση των μαθητών των σχολών Εμπορικού Ναυτικού. Το σκάφος αυτό, το οποίο τελικά αγοράστηκε από το ελληνικό δημόσιο το 1965 και χρησιμοποιήθηκε έως το 1990 έφερε το όνομα «Ευγένιος Ευγενίδης». Το 1991, το ΙΕ επί προεδρίας Νίκου Βερνίκου-Ευγενίδη, προχώρησε στη δωρεά προς το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας προσομοιωτή κινήσεων και ελιγμών πλοίου (simulator). Τέλος, επί προεδρίας Λεωνίδα Δημητριάδη-Ευγενίδη (2000-σήμερα), το Ίδρυμα πραγματοποίησε και άλλες δωρεές, π.χ. για την αποκατάσταση των ζημιών από τους σεισμούς του 2014 και την πλήρη ανακαίνιση της Α.Ε.Ν. Ιονίων Νήσων, την επισκευή της Α.Ε.Ν. Κύμης το 2018, κ.λπ. Μικρότερες δωρεές, αλλά εξίσου σημαντικές, αφορούν την αγορά εξοπλισμού εργαστηρίων Α.Ε.Ν. και ΕΠΑ.Λ., την κάλυψη εξόδων για συμμετοχή σε επιστημονικά συνέδρια, δωρεές βιβλίων σε σχολεία, σχολές και άλλους φορείς, δωρεές εγχειριδίων κατευθυνόμενης εκπαίδευσης στο Υπουργείο Ναυτιλίας, κ.λπ.¹⁵

Το Ίδρυμα Ευγενίδου, στο πλαίσιο της συνολικής προσφοράς του στη ναυτική εκπαίδευση, προχωράει επίσης στην εκπόνηση σημαντικών επιστημονικών μελετών και στη διοργάνωση συναφών συνεδρίων. Ειδικότερα, το 2010, πραγματοποιήθηκε μία καινοτόμα έρευνα που αφορούσε την εξέταση των παραγόντων που επιδρούν στην προσέλκυση μαθητών στη ναυτική εκπαίδευση, σε συνεργασία με το Τμήμα Στατιστικής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών. Σκοπός της έρευνας αυτής ήταν

¹⁴ Ίδρυμα Ευγενίδου, *Υποτροφίες στο Λ.Σ.*, <https://www.eef.edu.gr/el/to-idryma/naytiki-ekpaideysi/ypotrofies-sto-ls/> (Ημερ. Πρόσβασης 2/3/2022).

¹⁵ Ίδρυμα Ευγενίδου, *Δωρεές σε σχολές του Ε.Ν.*, <https://www.eef.edu.gr/el/to-idryma/naytiki-ekpaideysi/dorees-se-sholes-tou-en/> (Ημερ. Πρόσβασης 2/3/2022).

η δημιουργία επιστημονικών εργαλείων που θα συνεισφέρουν στη χάραξη πολιτικής στη ναυτική εκπαίδευση. Μέσα από τη συγκεκριμένη έρευνα, της οποίας τα αποτελέσματα είναι αναρτημένα, καταγράφηκε η μεγάλη έλλειψη που υπάρχει στη γνώση, αλλά και στην πληροφόρηση των μαθητών της Γ΄ τάξης του Λυκείου (δείγμα 7.000 μαθητές) για θέματα ναυτικής εκπαίδευσης και της αντίστοιχης αγοράς εργασίας.

Το ΙΕ, πάλι σε συνεργασία με το Τμήμα Στατιστικής του ΟΠΑ, το 2012, έκανε μια έρευνα για τις απόψεις των σπουδαστών σχετικά με την κατάσταση των ελληνικών Α.Ε.Ν., με στόχο την ανάδειξη των προβλημάτων, την αναζήτηση τρόπων επίλυσής τους, καθώς και την κοινοποίησή τους στους αρμόδιους. Ουσιαστικά, καταγράφηκαν οι απόψεις των σπουδαστών για επιμέρους ζητήματα, όπως είναι το πρόγραμμα σπουδών, τα εγχειρίδια, το προσωπικό, τις υποδομές, τις εγκαταστάσεις, κ.λπ. Το 2014, το Ίδρυμα διοργανώνει διήμερο συνέδριο με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς στη ναυτική εκπαίδευση με στόχο τη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό της, τα πρακτικά του οποίου εκδόθηκαν σε βιβλίο, ενώ υπάρχουν και αναρτημένα στο διαδίκτυο.¹⁶

Επιπλέον, το Ίδρυμα Ευγενίδου έχει αναλάβει την ανανέωση των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών των σχολών του Εμπορικού Ναυτικού, σε συνεργασία με το ΥΝΑΝΠ. Πιο συγκεκριμένα, την περίοδο 2012-2013, συστάθηκε ειδική ομάδα εργασίας εμπειρογνομόνων για την επικαιροποίηση των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών των Α.Ε.Ν., των ΚΕΣΕΝ και των ειδικών σχολείων Πλοιαρχών και Μηχανικών σύμφωνα με τις νέες απαιτήσεις εκπαίδευσης και πιστοποίησης των ναυτικών της ΔΣ STCW 1978. Συγκεκριμένα, παραδόθηκαν στο αρμόδιο Υπουργείο είκοσι δύο σχέδια αναλυτικών προγραμμάτων:

- ΚΕΣΕΝ Πλοιαρχών,
- ΚΕΣΕΝ Μηχανικών,
- ΚΕΣΕΝ ΡΗ-ΡΕ,
- Refresher Α΄-Β΄ Μηχανικών,
- Refresher Γ΄ Μηχανικών,
- Ειδικά Σχολεία Δεξαμενοπλοίων,
- Επιβατηγών,
- Ηλεκτροτεχνικών Αξιωματικών,
- Ιατρικής Μέριμνας,

¹⁶ Ίδρυμα Ευγενίδου, *Μελέτες και συνέδρια για τη ναυτική εκπαίδευση*, <https://www.eef.edu.gr/el/to-idryma/naytiki-ekpaideysi/meletes-kai-synedria-gia-ti-naytiki-ekpaideysi/> (Ημερ. Πρόσβασης 2/3/2022).

- Σωστικών και Πυροσβεστικών Μέσων,
- Σωστικών και Πυροσβεστικών Μέσων 5ετίας,
- Συνεχούς Ικανότητας Α΄ Μηχανικών,
- Συνεχούς Ικανότητας Β΄ Μηχανικών,
- Συνεχούς Ικανότητας Γ΄ Μηχανικών,
- Συνεχούς Ικανότητας ΡΗ-ΡΕ,
- Προσαρμογή Μανίλα Α-Β-Γ Πλοίαρχοι,
- BRM-BTM,
- Αγγλικά ΚΕΣΕΝ Πλοιάρχων,
- ISPS,
- Συνεχούς Ικανότητας Πλοιάρχων,
- Tanker Safety,
- ECDIS.

Την περίοδο 2017-2018, το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής συνέστησε δύο επιτροπές εμπειρογνομόνων Πλοιάρχων και Μηχανικών για την αναμόρφωση των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών των Α.Ε.Ν., οι οποίες τέθηκαν υπό την αιγίδα του Ιδρύματος Ευγενίδου αξιοποιώντας όσα προβλέπονται από την Διεθνή Σύμβαση STCW. Στις επιτροπές αυτές συμμετείχαν εκπρόσωποι της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Ναυτικών του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, καθηγητές των Α.Ε.Ν., καθηγητές του Πανεπιστημίου Πειραιώς, του Πανεπιστημίου Αιγαίου και του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, αλλά και εκπρόσωποι της ναυτιλιακής βιομηχανίας.¹⁷

Σημαντικός είναι και ο ρόλος της Βιβλιοθήκης ΙΕ, η οποία σε συνεργασία με τη Βιβλιοθήκη της Σχολής Ναυτικών Δοκίμων, από τον Οκτώβριο του 2013, παρέχει στους Ναυτικούς Δοκίμους διάφορα εκπαιδευτικά σεμινάρια, τους δίνει πρόσβαση σε ηλεκτρονικές πηγές και διοργανώνει διάφορες διαλέξεις. Παράλληλα, η Βιβλιοθήκη ΙΕ, από το 2018 έχει προχωρήσει στην αγορά των βιβλίων του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού IMO (International Maritime Organization/ Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός) και από το 2016 παρέχει ελεύθερη πρόσβαση σε κορυφαίες βάσεις

¹⁷ Ίδρυμα Ευγενίδου, *Αναλυτικά προγράμματα σπουδών των σχολών Εμπορικού Ναυτικού*, <https://www.eef.edu.gr/el/to-idryma/naytiki-ekpaideysi/analytika-programmata-spoudon-ton-sholon-emporikou-naytikou/> (Ημερ. Πρόσβασης 2/3/2022).

ναυτιλιακών δεδομένων, όπως είναι η Lloyd's List, η πιο πλούσια, διεθνούς κύρους πηγή πληροφοριών του ναυτιλιακού τομέα.¹⁸

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι ο Λεωνίδας Δημητριάδης-Ευγενίδης έχει αναλάβει καθήκοντα ως Ναυτιλιακός Πρεσβευτής Καλής Θελήσεως του IMO και είναι ο εκπρόσωπος της Ελλάδας σε αυτόν τον θεσμό.¹⁹

1.3 Το σύστημα εκπαίδευσης στις Α.Ε.Ν.

Το θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο που διέπει το Ελληνικό Σύστημα της Ναυτικής Εκπαίδευσης καθορίζεται πλήρως από τη Διεθνή Σύμβαση «Για πρότυπα εκπαίδευσης, έκδοσης πιστοποιητικών και τήρησης φυλακών των ναυτικών, 1978» (Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers - STCW) και την Κοινοτική Οδηγία 2008/106/ΕΚ για το ελάχιστο επίπεδο εκπαίδευσης των ναυτικών, όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν. Η STCW αναθεωρήθηκε το 1995 και το 2010 και η εφαρμογή της θεωρήθηκε αναγκαία, κυρίως λόγω των διαφορετικών εθνοτήτων των πληρωμάτων που υπηρετούν στα πλοία και τα οποία πρέπει να λαμβάνουν τις απαραίτητες γνώσεις ανεξάρτητα από τον τόπο προέλευσης και εκπαίδευσής τους.

Οι σπουδές στις Α.Ε.Ν. βασίζονται στο σύστημα της εναλλασσόμενης εκπαίδευσης (Sandwich Courses). Σύμφωνα με το σύστημα αυτό η εκπαίδευση εναλλάσσεται μεταξύ σχολής και πλοίου. Η εκπαίδευση επί πλοίου είναι αμειβόμενη. Επιδιώκεται έτσι η διασύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας και συμπληρώνονται οι θεωρητικές γνώσεις και τα εργαστηριακά μαθήματα που οι σπουδαστές λαμβάνουν στις Ακαδημίες με την εκπαίδευση στους χώρους εργασίας. Επιτυγχάνεται ακόμα η προσαρμογή των γνώσεων των σπουδαστών στις πραγματικές ανάγκες της παραγωγικής διαδικασίας, καθώς και η ενίσχυση των ικανοτήτων τους για ευκολότερη κοινωνικοποίηση στους χώρους εργασίας.²⁰

Μετά την ολοκλήρωση του Β' Εξαμήνου οι σπουδαστές αποκτούν Ναυτικό Φυλλάδιο και αναζητούν ναυτιλιακή εταιρία η οποία θα τους ναυτολογήσει σε κάποιο

---

¹⁸ Ίδρυμα Ευγενίδου, *Συνεργασία Βιβλιοθήκης ΙΕ με Βιβλιοθήκη ΣΝΔ*, <https://www.eef.edu.gr/el/to-idryma/naytiki-ekpaideysi/synergasia-bibliothikis-ie-me-bibliothiki-snd/>, (Ημερ. Πρόσβασης 2/3/2022).
Ίδρυμα Ευγενίδου, *Πρόσβαση σε κορυφαίες βάσεις ναυτιλιακών δεδομένων*, <https://www.eef.edu.gr/el/to-idryma/naytiki-ekpaideysi/prosbasi-se-koryfaies-baseis-naytiliakon-dedomenon/> (Ημερ. Πρόσβασης 2/3/2022).

¹⁹ Ίδρυμα Ευγενίδου, *IMO Goodwill Maritime Ambassador*, <https://www.eef.edu.gr/el/to-idryma/naytiki-ekpaideysi/imo-goodwill-maritime-ambassador/> (Ημερ. Πρόσβασης 2/3/2022).

²⁰ Τσίρος, Γ., «Χρησιμότητα ΚΕΠ - Προτάσεις για βελτίωση. Απόψεις εκπαιδευτή», στο *Εκπαίδευση στις Σχολές Εμπορικού Ναυτικού και στα πλοία, Πρακτικά Συνεδρίου Ναυτικής Εκπαιδευσεως, 7-8 Μαρτίου 2014*, εκδ. Ίδρυμα Ευγενίδου, Αθήνα 2014, σελ. 336.

από τα πλοία της στη θέση του Δόκιμου Πλοίαρχου/ Μηχανικού για διάστημα έξι μηνών. Μετά την επιστροφή τους από το εκπαιδευτικό ταξίδι συνεχίζουν τις θεωρητικές σπουδές στις Α.Ε.Ν. και με την ολοκλήρωση των επόμενων εξαμήνων καλούνται να πραγματοποιήσουν το δεύτερο εκπαιδευτικό ταξίδι το οποίο πρέπει να διαρκεί επίσης 6 μήνες.

Βασικό πλεονέκτημα της εναλλασσόμενης εκπαίδευσης είναι η προσαρμογή στο μελλοντικό εργασιακό περιβάλλον του σπουδαστή με σχετικά ήπιο τρόπο. Κατά τη διάρκεια του εκπαιδευτικού ταξιδιού οι σπουδαστές καλούνται να κάνουν πράξη τις γνώσεις τους, αλλά και να αποκτήσουν νέες προκειμένου να παρακολουθήσουν με μεγαλύτερη ευχέρεια τα επόμενα εξάμηνα σπουδών στη σχολή. Καθώς αυτή η διαδικασία επαναλαμβάνεται δύο φορές, οι σπουδαστές τετραετούς φοίτησης, έχουν ήδη έναν χρόνο θαλάσσιας υπηρεσίας και εμπειρίας εργασίας σε πλοίο, όταν αποφοιτούν από τη σχολή. Η φιλοσοφία του μοντέλου αυτού είναι στηριγμένη στην αλληλεπίδραση της θεωρητικής με την εμπειρική γνώση, που επιτυγχάνεται με τη διαδοχική φοίτηση στη σχολή και τη ναυτολόγηση στο πλοίο.

Καθοριστικής σημασίας στοιχείο του εκπαιδευτικού μοντέλου των Sandwich Courses είναι η συνέχιση της εκπαίδευσης του σπουδαστή κατά το εξάμηνο της ναυτολόγησής του. Η «Κατευθυνόμενη Εκπαίδευση επί Πλοίου», όπως ονομάζεται η εκπαίδευση αυτή, αποτυπώνεται σε ένα εγχειρίδιο, στο οποίο ο σπουδαστής συμπληρώνει ασκήσεις και εργασίες υπό την επίβλεψη και την καθοδήγηση του υπεύθυνου αξιωματικού του πλοίου, το οποίο τον κατευθύνει κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής του.²¹

Ο συνδυασμός της ελευθερίας της ακαδημαϊκής εκπαίδευσης με την αυστηρότητα της επαγγελματικής κατάρτισης είναι ουσιαστικά ένα από τα δυσκολότερα έργα της ναυτικής εκπαίδευσης. Με το σύστημα της εναλλασσόμενης εκπαίδευσης προσεγγίζεται ο στόχος αυτός, καθώς εφαρμόζονται στην ελληνική ναυτική εκπαίδευση οι απαιτήσεις της Διεθνούς Σύμβασης STCW. Στις διατάξεις της Σύμβασης STCW αναφέρεται ότι οι υποψήφιοι για πιστοποίηση αξιωματικοί, των οποίων η θαλάσσια υπηρεσία αποτελεί τμήμα εγκεκριμένου προγράμματος εκπαίδευσης, ακολουθούν στο πλοίο ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα. Το πρόγραμμα αυτό εξασφαλίζει ότι:

---

²¹ Βλ. Τσίρος, Γ., όπ.π. (υποσημ. 20), σελ. 337.

1. ο εκπαιδευόμενος θα λαμβάνει συστηματική πρακτική εκπαίδευση και εμπειρία στις εργασίες, τα καθήκοντα και τις ευθύνες του αξιωματικού, κατά την απαιτούμενη περίοδο θαλάσσιας υπηρεσίας,
2. ο εκπαιδευόμενος θα επιτηρείται στενά και θα παρακολουθείται από προσοντούχο και κάτοχο πιστοποιητικού αξιωματικό σε πλοία που πραγματοποιείται η εγκεκριμένη θαλάσσια υπηρεσία,
3. θα είναι επαρκώς συμπληρωμένο το βιβλίο εκπαίδευσης.

Στα πλεονεκτήματα της εναλλασσόμενης εκπαίδευσης συγκαταλέγεται επίσης το γεγονός ότι με το πρώτο κιάλας εκπαιδευτικό ταξίδι οι σπουδαστές έχουν τη δυνατότητα να αναγνωρίσουν το κατά πόσο είναι κατάλληλοι για το επάγγελμα που έχουν επιλέξει και παράλληλα αποκτούν εμπειρίες που τους βοηθούν στην κατανόηση της θεωρητικής εκπαίδευσης. Στο δεύτερο εκπαιδευτικό ταξίδι έχουν την ευκαιρία να εμπειδώσουν μέσω της πρακτικής άσκησης τις θεωρητικές γνώσεις που απέκτησαν.

Ουσιαστικά, με την εναλλασσόμενη εκπαίδευση είναι έντονη η αλληλεπίδραση των Σχολών με τη ναυτιλιακή βιομηχανία. Οι δόκιμοι μεταφέρουν εμπειρίες και γνώσεις επιστρέφοντας στις Σχολές τους πολύτιμες για την εκπαιδευτική διαδικασία. Ορισμένες φορές, καθοριστικής σημασίας για την ολοκλήρωση των σπουδών τους είναι και η αμοιβή που λαμβάνουν κατά τη διάρκεια της θαλάσσιας εκπαίδευσης.

Στα μειονεκτήματα της εναλλασσόμενης εκπαίδευσης εντάσσεται ενδεχομένως η απαίτηση ιδιαίτερος μεγάλου αριθμού πλοίων εκπαίδευσης, καθώς σε περίπτωση που οι ανάγκες των σπουδαστών για 12μηνη υπηρεσία σε πλοίο δεν ικανοποιηθούν οδηγούνται σε αδυναμία συνέχισης των σπουδών τους.²²

---

²² Γκοτζαμάνης, Γ., Ρωσσιάδου, Κ., «Τα εκπαιδευτικά ταξίδια από τη σκοπιά των ΑΕΝ», στο *Εκπαίδευση στις Σχολές Εμπορικού Ναυτικού και στα πλοία, Πρακτικά Συνεδρίου Ναυτικής Εκπαιδύσεως, 7-8 Μαρτίου 2014*, εκδ. Ίδρυμα Ευγενίδου, Αθήνα 2014, σελ. 261-285.

Κεφάλαιο 2^ο: Θεσμικό πλαίσιο της ναυτικής εκπαίδευσης

2.1 Νόμος 2638/1998

Η ναυτική εκπαίδευση στην Ελλάδα σήμερα παρέχεται, σύμφωνα με τον Νόμο 2638/1998, από τις Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού (Α.Ε.Ν.).²³ Οι Α.Ε.Ν. είναι περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας και σύμφωνα με τον ιδρυτικό τους νόμο έχουν ως αποστολή:

α) Τη δημιουργία πλήρως καταρτισμένων αξιωματικών του εμπορικού ναυτικού με ολοκληρωμένες θεωρητικές και πρακτικές γνώσεις στο αντικείμενο καθώς και την εξειδίκευσή τους η οποία βασίζεται στις οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις των ναυτιλιακών δεδομένων.

β) Τη διατήρηση στενών δεσμών με τους ναυτιλιακούς και τους λοιπούς συναφείς οικονομικούς φορείς της χώρας.

γ) Τη συνεργασία μεταξύ των Ακαδημιών με άλλα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας και του εξωτερικού καθώς και με φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

δ) Τη συμμετοχή τους σε προγράμματα στα οποία εφαρμόζεται και αναπτύσσεται η ναυτική τεχνολογία, η διοίκηση και η εκμετάλλευση του πλοίου.

ε) Τη συμβολή τους στην προσέλκυση νέων ναυτικών.

στ) Το να επικοινωνήσουν στην κοινή γνώμη τον σκοπό λειτουργίας τους και την αποστολή τους.

ζ) Τη σύμπραξη με τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.), για τη διοργάνωση Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) και την έρευνα σε τομείς που ενδιαφέρουν την ελληνική εμπορική ναυτιλία (Ν. 2638/1998).²⁴

Η επιλογή των υποψηφίων για εισαγωγή στις Α.Ε.Ν. γίνεται μέσω των Πανελλαδικών Εξετάσεων του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Τα προσόντα εισαγωγής στις Α.Ε.Ν. και κάθε σχετική λεπτομέρεια ρυθμίζονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Ναυτιλίας και του Υπουργού Παιδείας. Προκειμένου να εισαχθεί κάποιος στις Α.Ε.Ν. πρέπει σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα του ΥΝΑΝΠ:

²³ Νόμος 2638/1998, ΦΕΚ Α 204/2.9.1998, «Οργάνωση και λειτουργία της ναυτικής εκπαίδευσης, μισθολογικές ρυθμίσεις για το προσωπικό αυτής και άλλες διατάξεις».

²⁴ Βλ. Νόμος 2638/1998, όπ.π. (υποσημ. 23).

- Να είναι κάτοχος τίτλου απόλυσης Λυκείου ή άλλου ισότιμου τίτλου σχολείου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του εσωτερικού ή αντίστοιχου τίτλου του εξωτερικού, όπως αυτά ορίζονται στην εκάστοτε προκήρυξη.
- Να έχει την Ελληνική Ιθαγένεια και να είναι γραμμένος/-η στα μητρώα αρρένων ή Δημοτολόγια Δήμου ή Κοινότητας.
- Να μην έχει υπερβεί το 27ο έτος της ηλικίας του/της, όριο που θεωρείται ότι συμπληρώνεται κατά την 31η Δεκεμβρίου του έτους υποβολής της αιτήσεως.
- Να είναι κατά γνώμοδότηση αρμόδιας υγειονομικής επιτροπής ικανός σωματικά και πνευματικά για το ναυτικό επάγγελμα, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για κάθε ειδικότητα και να γνωρίζει κολύμβηση.
- Να μην έχει τιμωρηθεί με στέρηση των πολιτικών του δικαιωμάτων και να μην έχει καταδικαστεί για κακούργημα ή σε φυλάκιση ανώτερη του εξαμήνου καθ' υποτροπή ή μεγαλύτερη του εξαμήνου για λαθρεμπόριο ή λαθρεμπόριο ναρκωτικών ή για παράβαση του νόμου περί προστασίας του Εθνικού Νομίματος ή για αδίκημα αναφερόμενο στην επί του πλοίου υπηρεσία και να μην έχει στερηθεί οριστικά το δικαίωμα να ασκεί το ναυτικό επάγγελμα.²⁵

Το κύριο διδακτικό έργο των Α.Ε.Ν. ασκείται από το Εκπαιδευτικό Προσωπικό, το οποίο ανήκει σε μία από τις ακόλουθες βαθμίδες: α) καθηγητή Α.Ε.Ν., β) αναπληρωτή καθηγητή Α.Ε.Ν., γ) επίκουρου καθηγητή Α.Ε.Ν., και δ) καθηγητή εφαρμογών Α.Ε.Ν. Τα μέλη του Ε.Π. οφείλουν να συνδυάζουν τη θεωρητική κατάρτιση και την επαγγελματική εμπειρία, να ενημερώνονται διαρκώς για τις εξελίξεις στον τομέα τους και να διατηρούν επαφή με τη ναυτιλιακή πραγματικότητα.

Για την κάλυψη έκτακτων εκπαιδευτικών αναγκών των Α.Ε.Ν. ανατίθεται, ύστερα από προκήρυξη, διδακτικό έργο σε Έκτακτο Εκπαιδευτικό Προσωπικό (Ε.Ε.Π.) με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου και ωριαία αντιμισθία. Το Ε.Ε.Π. διακρίνεται στους επιστημονικούς και στους εργαστηριακούς συνεργάτες. Στους επιστημονικούς συνεργάτες γίνεται ανάθεση εκπαιδευτικών καθηκόντων θεωρητικής κατάρτισης, ενώ στους εργαστηριακούς συνεργάτες ανάθεση κυρίως διεξαγωγής φροντιστηριακών και εργαστηριακών ασκήσεων.

Στους σπουδαστές παρέχονται εκπαιδευτικά βοηθήματα, όπως βιβλία και διδακτικές σημειώσεις, τα οποία συγγράφουν οι διδάσκοντες και άλλοι εξειδικευμένοι επιστήμονες και τα οποία χρησιμοποιούνται και για τον εμπλουτισμό των βιβλιοθηκών

²⁵ www.ynanp.gr (Ημερ. Πρόσβασης 15/2/2022).

των Ακαδημιών. Με τις διατάξεις του Ν. 2638/1998 έχει ανατεθεί στο Ίδρυμα Ευγενίδου η έκδοση των διδακτικών βιβλίων των Α.Ε.Ν., ενώ καθορίζονται οι όροι έκδοσης και διάθεσης των συγγραμμάτων, καθώς και η αποζημίωση των συγγραφέων. Στις Α.Ε.Ν. υπάρχει εσωτερική, εξωτερική ή μικτή φοίτηση των σπουδαστών.²⁶

Με το άρθρο 10 του Ν. 2638/1998 ιδρύθηκε Συμβούλιο Ναυτικής Εκπαίδευσης (Σ.Ν.Ε.). Στο Συμβούλιο συμμετέχει ένας εκ των Γενικών Γραμματέων του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, ένας εκπρόσωπος του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, ένας εκπρόσωπος της Ένωσης Ελλήνων Εφοπλιστών (Ε.Ε.Ε.), της Ένωσης Εφοπλιστών Ακτοπλοΐας (Ε.Ε.Α.), του Ναυτικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (Ν.Ε.Ε.) και της Πανελλήνιας Ναυτικής Ομοσπονδίας (Π.Ν.Ο.), τέλος δύο εκπρόσωποι εκπαιδευτικού προσωπικού μονάδων ναυτικής εκπαίδευσης, εκ των οποίων ένας τουλάχιστον από Α.Ε.Ν. και ένας εκπρόσωπος σπουδαστών Α.Ε.Ν.

Με τις διατάξεις του νόμου 2638/1998 καθορίζονται τα σχετικά με την οργάνωση και τη διοίκηση των Α.Ε.Ν. και των Σχολών και οι αρμοδιότητες των διοικητικών οργάνων. Καθορίζονται οι βαθμίδες και τα προσόντα του Εκπαιδευτικού Προσωπικού και ο τρόπος πλήρωσης των θέσεων. Ρυθμίζονται τα σχετικά με την υπηρεσιακή κατάσταση των εκπαιδευτικών και την απασχόλησή τους, αλλά και τις υποχρεώσεις τους. Ρυθμίζονται οι άδειες, οι αποδοχές και το ωράριο εργασίας τους, ενώ περιγράφεται αναλυτικά το διδακτικό έργο. Αναλυτική αναφορά γίνεται στην οργάνωση των σπουδών και στα σπουδαστικά θέματα, ενώ περιγράφεται αναλυτικά ο τρόπος μετάβασης στο νέο καθεστώς λειτουργίας των ακαδημιών με την ψήφιση του συγκεκριμένου νόμου.²⁷

2.2 Εσωτερικός Κανονισμός Α.Ε.Ν.

Οι Α.Ε.Ν. λειτουργούν σύμφωνα με τον Ν. 2638/1998 και τον Εσωτερικό Κανονισμό τους, ο οποίος εγκρίνεται με απόφαση των Υπουργών Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και Παιδείας και Θρησκευμάτων. Με τον Εσωτερικό Κανονισμό ρυθμίζονται τα θέματα λειτουργίας των ατομικών και συλλογικών οργάνων, καθώς και θέματα σχετικά με τη λειτουργία των υπηρεσιών και των εγκαταστάσεων των Α.Ε.Ν. Σύμφωνα με αυτόν, οι Α.Ε.Ν. αποτελούνται από Σχολές, Τομείς και Εργαστήρια και

²⁶ Βλ. www.ynanp.gr, όπ.π. (υποσημ. 24).

²⁷ Βλ. Νόμος 2638/1998, όπ.π. (υποσημ. 23).

το έργο τους είναι κυρίως διδακτικό και ερευνητικό. Συνεργάζονται με άλλα Α.Ε.Ι. τόσο για προπτυχιακά όσο και για μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών.²⁸

Όργανα διοίκησης των Α.Ε.Ν. είναι ο Διοικητής, ο Υποδιοικητής και το Συμβούλιο Α.Ε.Ν. Όργανα διοίκησης της κάθε Σχολής είναι οι Διευθυντές Σχολών, οι Αναπληρωτές Διευθυντές και το Εκπαιδευτικό Συμβούλιο, οι υπεύθυνοι Τομέων, οι υπεύθυνοι Εργαστηρίων, και η Συνέλευση Τομέα.

Το Συμβούλιο των Α.Ε.Ν. (Σ.Α.Ε.Ν.) απαρτίζουν ο Διοικητής, ο Υποδιοικητής, ο Διευθυντής, ο Αναπληρωτής Διευθυντής κάθε Σχολής, ένας εκπρόσωπος του Εκπαιδευτικού Προσωπικού, ένας εκπρόσωπος των σπουδαστών και ένας εκπρόσωπος του διοικητικού προσωπικού.

Το Σ.Α.Ε.Ν. είναι αρμόδιο για τον προσδιορισμό των αναγκών των Σχολών σε εκπαιδευτικό προσωπικό και εκπαιδευτικό εξοπλισμό. Εισηγείται στον Διοικητή διάφορα θέματα για την εκτέλεση έργων, για την ομαλή λειτουργία των Α.Ε.Ν., για την οργάνωση των διοικητικών υπηρεσιών, για θέματα σπουδαστικής μέριμνας, για τη συγκρότηση ομάδων εργασίας. Αποφασίζει για την οργάνωση προγραμμάτων σπουδών επιμόρφωσης τα οποία διοργανώνουν οι Ακαδημίες μόνες τους ή σε συνεργασία με άλλους φορείς. Αποφασίζει για τη συνεργασία των Α.Ε.Ν. με άλλα εκπαιδευτικά προγράμματα που διοργανώνονται από Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας ή του εξωτερικού και εγκρίνει τη συμμετοχή μελών των Α.Ε.Ν. σε εκπαιδευτικά και ερευνητικά προγράμματα. Αξιολογεί τα μέλη του εκπαιδευτικού προσωπικού, προκηρύσσει μέσω του Διοικητή την πρόσληψη Ε.Ε.Π. και αποφασίζει για την πρόσληψή του μετά από εισήγηση του Εκπαιδευτικού Συμβουλίου.²⁹

Το Εκπαιδευτικό Συμβούλιο απαρτίζεται από τα τακτικά μέλη του Ε.Π. και Ε.ΔΙ.Π. της κάθε Σχολής και εκπροσώπους των σπουδαστών. Αρμοδιότητά του είναι να εισηγείται στο Σ.Α.Ε.Ν. για θέματα σπουδών και διδασκαλίας, για την ανάγκη πλήρωσης θέσεων Ε.Π. και Ειδικού Τεχνικού Προσωπικού. Αποφασίζει για την κατανομή της διδασκαλίας και την ανάθεση των πτυχιακών εργασιών στους εκπαιδευτικούς, ορίζει τους τομείς κάθε Σχολής και αναθέτει καθήκοντα στους υπεύθυνους εργαστηρίων. Προτείνει μέλη από το Ε.Π. για τον ορισμό του Διευθυντή και του Αναπληρωτή Διευθυντή και εισηγείται στο Σ.Α.Ε.Ν. θέματα σχετικά με την

²⁸ ΚΥΑ Υπουργών Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων - Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής 2231.2-13/42286/2019, ΦΕΚ 2240/Β/10-6-2019 «Έγκριση του Εσωτερικού Κανονισμού των Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού (Ε.Σ./Α.Ε.Ν.)».

²⁹ Βλ. ΚΥΑ Υπουργών Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων - Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής 2231.2-13/42286/2019, όπ.π. (υποσημ. 28).

υλικοτεχνική υποδομή, την εκτός υπηρεσίας απασχόληση και τις εκπαιδευτικές άδειες των μελών του Ε.Π., αλλά και θέματα σχετικά με την ύλη των μαθημάτων, τη λειτουργία της Βιβλιοθήκης, τις υποτροφίες, τα σεμινάρια, τη λειτουργία των εργαστηρίων και την καλή λειτουργία της Γραμματείας των Α.Ε.Ν. Αποφασίζει ακόμα για τις εκπαιδευτικές επισκέψεις σε ναυτιλιακές επιχειρήσεις και οργανισμούς και για την πραγματοποίηση διαλέξεων από στελέχη ικανά να μεταδώσουν στους σπουδαστές την εμπειρία τους.³⁰

Όπως προβλέπεται στον Εσωτερικό Κανονισμό, οι Α.Ε.Ν. ενισχύουν την έρευνα και μεριμνούν για αυτήν, καθώς η έρευνα αναβαθμίζει την εκπαιδευτική διαδικασία, βελτιώνει το επιστημονικό επίπεδο των μελών του Ε.Π. και ενισχύει το κύρος των Ακαδημιών στον χώρο της ναυτιλίας και στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Η έρευνα στα γνωστικά αντικείμενα των μελών του Ε.Π. αποτελεί μάλιστα υποχρέωσή τους. Πόροι για έρευνα μπορούν να προέρχονται από επιχορήγηση του Υπουργείου ή επιχορήγηση άλλου κρατικού ή ευρωπαϊκού φορέα, αλλά και από ιδιωτικούς φορείς.

Το διδακτικό έργο στις Α.Ε.Ν. παρέχεται εκτός από το Ε.Π. και από το Ειδικό Διδακτικό Προσωπικό (Ε.ΔΙ.Π.). Στις υποχρεώσεις του προσωπικού αυτού είναι το εκπαιδευτικό έργο (ασκήσεις, θεωρία, εργαστήρια, πτυχιακές εργασίες), καθώς και η προετοιμασία του βοηθητικού υλικού, η αξιολόγηση των σπουδαστών, η παροχή συμβουλών στους σπουδαστές και η διαρκής προσπάθεια βελτίωσης του εκπαιδευτικού έργου που επιτελείται στις Α.Ε.Ν.

Στις Α.Ε.Ν. υπηρετεί επίσης Ειδικό Τεχνικό Προσωπικό (Ε.Τ.Π.). Τα μέλη του Ε.Τ.Π. προσφέρουν έργο υποδομής στα εργαστήρια των Α.Ε.Ν. και εξειδικευμένες τεχνικές υπηρεσίες. Προετοιμάζουν τις φροντιστηριακές, πρακτικές και εργαστηριακές ασκήσεις των σπουδαστών και βοηθούν τα μέλη του Ε.Π. στην εκτέλεσή τους. Τα μέλη του Ε.Τ.Π. μπορούν να συμμετέχουν σε ερευνητικά προγράμματα και σε μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών, σε συνέδρια, ενώ έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε προγράμματα διδασκαλίας ξένων γλωσσών και εξειδίκευσης τα οποία διοργανώνονται από τις Α.Ε.Ν. ή από άλλους ιδιωτικούς ή δημόσιους φορείς.

Για την εύρυθμη λειτουργία των Σχολών και την υποστήριξη του εκπαιδευτικού έργου αλλά και των αναγκών των σπουδαστών σε κάθε Α.Ε.Ν. λειτουργούν διοικητικές

---

³⁰ Βλ. ΚΥΑ Υπουργών Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων - Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής 2231.2-13/42286/2019, όπ.π. (υποσημ. 28).

υπηρεσίες οι οποίες είναι επιφορτισμένες με την τήρηση όλων των αιτούμενων διοικητικών διαδικασιών.

Κατά τη διάρκεια της φοίτησης στις Α.Ε.Ν. οι Πλοίαρχοι αποκτούν βασικές γνώσεις υποδομής σε:

- Μαθηματικά
- Φυσική
- Μετεωρολογία
- Πληροφορική
- Αγγλικά

καθώς και σε μαθήματα ειδικότητας, όπως:

- Ναυτιλία
- Ευστάθεια Φορτώσεις
- Διεθνείς Κανονισμοί
- Επικοινωνίες
- Οικονομική Εκμετάλλευση Πλοίου
- Ναυτικό Δίκαιο κ.λπ.

Οι Μηχανικοί αποκτούν βασικές γνώσεις υποδομής σε:

- Μαθηματικά
- Φυσική
- Χημεία
- Πληροφορική
- Αγγλικά

καθώς και σε μαθήματα ειδικότητας, όπως:

- Θερμοδυναμική
- Αντοχή Υλικών
- Μηχανές Εσωτερικής Καύσης
- Ναυτικές Μηχανές και Βοηθητικά Μηχανήματα πλοίου
- Ηλεκτρικές Μηχανές
- Συστήματα Αυτομάτου Ελέγχου, κ.λπ.³¹

Οι σπουδές στις Α.Ε.Ν. περιλαμβάνουν έξι εξάμηνα θεωρητικής κατάρτισης και δύο εξάμηνα κατευθυνόμενης πρακτικής εκπαίδευσης επί πλοίου παρέχοντας σύγχρονες

---

³¹ Βλ. ΚΥΑ Υπουργών Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων - Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής 2231.2-13/42286/2019, ό.π. (υποσημ. 28).

και εξειδικευμένες γνώσεις με το σύστημα της εναλλασσόμενης εκπαίδευσης, σύμφωνα με το οποίο η εκπαίδευση εναλλάσσεται μεταξύ σχολής και πλοίου.³²

2.3 Κανονισμός Σπουδών Α.Ε.Ν.

Η φοίτηση στις Α.Ε.Ν., σύμφωνα με τον Κανονισμό Σπουδών, είναι υποχρεωτική για τους σπουδαστές, οι οποίοι γίνονται πτυχιούχοι αφού έχουν παρακολουθήσει όλα τα μαθήματα, έχουν περατώσει την πρακτική άσκηση με επιτυχία και έχει εξεταστεί η πτυχιακή τους εργασία. Η φοίτηση στις Ακαδημίες ορίζεται σε έξι διδακτικά εξάμηνα και δύο εξάμηνα πρακτικής άσκησης. Κάθε μάθημα του προγράμματος σπουδών είναι υποχρεωτικό για τους σπουδαστές και ανάλογα με τη φύση του μπορεί να πραγματοποιείται μόνο με τη διδασκαλία θεωρίας ή μέσω θεωρητικών εφαρμογών, αλλά και με το συνδυασμό και των δύο μεθόδων διδασκαλίας.³³

Το Ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου και λήγει την 31η Αυγούστου. Ως διδακτικό έτος ορίζεται το διάστημα από την 1η Σεπτεμβρίου έως την 9η Ιουλίου και περιλαμβάνει δύο εξάμηνα, το χειμερινό και το εαρινό. Ως εξάμηνο πρακτικής άσκησης ορίζεται το διάστημα κατά το οποίο οι σπουδαστές εκτελούν την πρακτική τους εκπαίδευση πάνω στο πλοίο, η οποία πραγματοποιείται κατά το ακαδημαϊκό έτος. Τα εξάμηνα πρακτικής άσκησης είναι δύο. Το πρώτο πραγματοποιείται μετά την ολοκλήρωση της φοίτησης στο Β΄ διδακτικό εξάμηνο και το δεύτερο μετά την ολοκλήρωση της φοίτησης στο ΣΤ΄ διδακτικό εξάμηνο. Το σύνολο της πρακτικής άσκησης επί πλοίου πρέπει να είναι συνολικής διάρκειας τουλάχιστον 12 μηνών.

Τα Εκπαιδευτικά Συμβούλια των Σχολών προτείνουν στα Συμβούλια των Ακαδημιών και εκείνα εισηγούνται στον Υπουργό τα διδασκόμενα μαθήματα και τις ώρες διδασκαλίας και εργαστηρίων τα οποία καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής.

Ανάλογα με τις ανάγκες των μαθημάτων εφαρμόζονται διαφορετικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Προκειμένου να προσανατολιστούν οι σπουδαστές στις εφαρμογές εφαρμόζεται η θεωρητική διδασκαλία η οποία εξελίσσεται παράλληλα με το πρόγραμμα ασκήσεων και εφαρμογών. Με τον όρο Ασκήσεις νοούνται οι γραπτές

³² www.ynanp.gr (Ημερ. Πρόσβασης 15/2/2022).

³³ ΚΥΑ Υπουργών Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων - Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής 2231.2-13/39590,ΦΕΚ 2028/Β/03-6-2019. «Έγκριση του Κανονισμού Σπουδών των Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού (Κ.Σ./Α.Ε.Ν.)», 2231.2-13/35775/2020 Τροποποίηση - συμπλήρωση της υπ' αρ. 2231.2-13/39590/29-05-2019 απόφασης Υπουργών Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής «Έγκριση του Κανονισμού Σπουδών των Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού (Κ.Σ./ΑΕΝ)» (Β΄ 2028).

εφαρμογές που γίνονται στη Σχολή με καθοδήγηση από το Εκπαιδευτικό Προσωπικό. Ως Πρακτικές εφαρμογές νοούνται οι εφαρμογές στα εργαστήρια με τις οποίες επιδιώκεται η εξοικείωση με το περιβάλλον της ναυτιλίας. Το Εκπαιδευτικό Προσωπικό αναθέτει στους σπουδαστές ειδικά θέματα προκειμένου να εφαρμόσουν συνθετικά γνώσεις, μεθόδους και διαδικασίες και ορίζει ώρες κάθε εβδομάδα, εκτός των ωρών μαθημάτων κατά τις οποίες συζητά, καθοδηγεί και επιλύει τις απορίες τους.³⁴

Στους σπουδαστές χορηγείται για κάθε μάθημα ένα τουλάχιστον διδακτικό βοήθημα. Τα βοηθήματα μπορεί να είναι διδακτικά βιβλία Α.Ε.Ν., βιβλία εκδόσεως του Ιδρύματος Ευγενίδου και Τριτοβάθμιων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, βιβλία από την ελεύθερη αγορά, σημειώσεις διδασκαλίας και άλλο υλικό. Οι διδάσκοντες και το Εκπαιδευτικό Συμβούλιο της Σχολής εισηγούνται στην αρμόδια διεύθυνση του Υπουργείου για την προμήθεια των βιβλίων, τη βελτίωση ή αντικατάστασή τους.

Προκειμένου οι σπουδαστές να αποκτήσουν πλήρη κατάρτιση και να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους οι διοικήσεις των Ακαδημιών οργανώνουν εκπαιδευτικές επισκέψεις σε ναυπηγεία, πλοία, επιστημονικές εγκαταστάσεις, ιστορικούς χώρους, μουσεία.

Οι τελικές εξετάσεις, οι οποίες πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια των εξεταστικών περιόδων, είναι προαγωγικές ή απολυτήριες, ενώ όλες οι σχετικές διαδικασίες της διεξαγωγής των εξετάσεων, των θεμάτων, της βαθμολογίας ρυθμίζονται με λεπτομέρειες στον Κανονισμό Σπουδών των Α.Ε.Ν. Οι καθηγητές, στο τέλος κάθε εξαμήνου, αξιολογούν τους σπουδαστές σύμφωνα με την επίδοσή τους, η οποία προκύπτει από ατομικές ή συλλογικές εργασίες και στις εργαστηριακές εργασίες ή γραπτές εξετάσεις που πραγματοποιήθηκαν στη διάρκεια του εξαμήνου. Ο μέσος όρος του βαθμού προόδου, όπως ονομάζεται ο βαθμός αυτής της αξιολόγησης, και του βαθμού της τελικής εξέτασης αποτελεί την τελική επίδοση των σπουδαστών. Η γενική επίδοση των σπουδαστών προσδιορίζεται από τον μέσο όρο της τελικής επίδοσης στο σύνολο των μαθημάτων όλων των εξαμήνων.

Προκειμένου οι σπουδαστές να εκτελέσουν το Α΄ εξαήμενο πρακτικής άσκησης επί πλοίου, το οποίο είναι υποχρεωτικό, οφείλουν προηγουμένως να έχουν ολοκληρώσει με επιτυχία τα μαθήματα του Α΄ και του Β΄ εξαμήνου, να έχουν περατώσει με επιτυχία τον βασικό κύκλο σπουδών Σωστικών και Πυροσβεστικών

---

³⁴ Βλ. ΚΥΑ Υπουργών Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων - Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής 2231.2-13/39590, όπ.π. (υποσημ. 33).

Μέσων και να έχουν επιτύχει στην εξέταση του μαθήματος κολύμβησης. Μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης οι σπουδαστές εξετάζονται από μέλη Ε.Π. της Σχολής τους για τις εργασίες που εκτέλεσαν και βαθμολογούνται για αυτές με βαθμολογική κλίμακα αντίστοιχη των μαθημάτων. Για να εκτελέσουν το Β΄ εξάμηνο πρακτικής άσκησης πρέπει να έχουν ολοκληρώσει με επιτυχία το ΣΤ΄ εξάμηνο.

Οι σπουδαστές οφείλουν να έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές τους σε έξι ακαδημαϊκά έτη, διαφορετικά διαγράφονται αυτοδίκαια από τη Σχολή στην οποία φοιτούν, ενώ λόγος διαγραφής είναι και τρεις αποτυχημένες προσπάθειες εκτέλεσης της πρακτικής άσκησης επί πλοίου. Οι σπουδαστές από το Α΄ διδακτικό εξάμηνο διδάσκονται Ναυτικά Αγγλικά, ενώ είναι υποχρέωση όλων η εκπόνηση πτυχιακής εργασίας που επιβλέπεται από καθηγητή της Σχολής, ο οποίος καθοδηγεί τους σπουδαστές. Ο τελικός βαθμός πτυχίου καθορίζεται από την επίδοση σε κάθε διδακτικό εξάμηνο (30 πιστωτικές μονάδες το κάθε ένα), στα εξάμηνα πρακτικής άσκησης (20 πιστωτικές μονάδες κάθε εξάμηνο) και στην πτυχιακή εργασία (20 πιστωτικές μονάδες).³⁵

---

³⁵ Βλ. ΚΥΑ Υπουργών Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων - Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής 2231.2-13/39590, όπ.π. (υποσημ. 33).

Κεφάλαιο 3^ο: Ψηφιακός μετασχηματισμός της ναυτικής εκπαίδευσης

3.1 Ψηφιακός μετασχηματισμός στον δημόσιο τομέα

Με τον όρο Δημόσια Διοίκηση νοείται τόσο το σύνολο των διοικητικών οργάνων όσο και το σύνολο των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, κατά το μέρος που ενσωματώνουν ενταγμένα σε αυτό διοικητικά όργανα.³⁶ Η δημόσια διοίκηση ενεργεί με βάση ορισμένες θεμελιώδεις αρχές-κανόνες που ορίζουν την οργάνωση και τη λειτουργία της. Πρόκειται για την αρχή της νομιμότητας, την αρχή του δημοσίου συμφέροντος, την αρχή της χρηστής και καλόπιστης διοίκησης και την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικούμενου.³⁷ Οι αρχές του διοικητικού δικαίου αποτελούν θεμελιώδη χάρτη για τη δημόσια διοίκηση. Η δημόσια διοίκηση ως ενιαίος φορέας, αλλά και κάθε διακριτή δημόσια υπηρεσία οφείλει να τηρεί απαρέγκλιτα τις συγκεκριμένες αρχές. Από τον σεβασμό και την τήρησή τους δεν θα μπορούσε να παρεκκλίνει η ηλεκτρονική διακυβέρνηση, καθώς και ο ψηφιακός μετασχηματισμός της δημόσιας διοίκησης.

Συγκεκριμένα, η ηλεκτρονική διακυβέρνηση αφορά στην αξιοποίηση των ΤΠΕ από φορείς της δημόσιας διοίκησης συμβάλλοντας στον εκσυγχρονισμό του κράτους, στην παροχή υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας, στην αποδοτικότερη αξιοποίηση των οικονομικών και ανθρώπινων πόρων, στη μείωση του κόστους και του χρόνου, καθώς και στην αντιμετώπιση της διαφθοράς και της κακοδιαχείρισης, στην αύξηση της διαφάνειας και τελικά στην ενεργή συμμετοχή των πολιτών.³⁸ Η διαδικασία αυτή έλαβε συνταγματική κατοχύρωση ως υποχρέωση του κράτους και σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 5Α του Συντάγματος *«Καθένας έχει δικαίωμα συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας. Η διευκόλυνση της πρόσβασης στις πληροφορίες που διακινούνται ηλεκτρονικά καθώς και της παραγωγής, ανταλλαγής, διάδοσής τους αποτελεί υποχρέωση του κράτους»*.³⁹

Το τοπίο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης αλλάζει συνεχώς προκειμένου να αντικατοπτρίζει τον τρόπο με τον οποίο οι κυβερνήσεις προσπαθούν να βρουν καινοτόμες ψηφιακές λύσεις σε κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές και άλλες πιέσεις. Η κατανόηση και η πρόβλεψη τέτοιων αλλαγών είναι σημαντική για τους υπεύθυνους

³⁶ Γέροντας, Α., κ.ά., *Διοικητικό δίκαιο*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2018, σελ. 57.

³⁷ Χρυσανθάκης, Χ. Γ., *Εισηγήσεις διοικητικού δικαίου*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2015.

³⁸ Σπινέλλης, Δ., κ.ά., *Ηλεκτρονική διακυβέρνηση στην Ελλάδα: επιτυχίες, προβλήματα και ο δρόμος προς τον ψηφιακό μετασχηματισμό*, Διανέοσις, Αθήνα 2018.

³⁹ Το Σύνταγμα της Ελλάδας, ΦΕΚ Α' 211/24.12.2019.

χάραξης πολιτικής, τα κυβερνητικά στελέχη, τους ερευνητές και όλους όσους προετοιμάζουν, λαμβάνουν, εφαρμόζουν ή αξιολογούν αποφάσεις ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Ουσιαστικά, η ίδια η έννοια της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης είναι πολύπλοκη και μοιάζει με εκείνες τις διαδικασίες που οδηγούν σε πολιτισμικές και κοινωνικές αλλαγές.⁴⁰

Τμήμα της ατζέντας πολλών κυβερνήσεων αποτελεί και ο ψηφιακός μετασχηματισμός της δημόσιας διοίκησης προκειμένου να διευκολυνθούν οι πολίτες και οι επιχειρήσεις έχοντας άμεση, εύκολη και ποιοτική πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες διασφαλίζοντας ωστόσο τα προσωπικά τους δεδομένα με τη χρήση των νέων τεχνολογιών. Ψηφιακός μετασχηματισμός (digital transformation/ digitalization) ονομάζεται η χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών για τη βελτιστοποίηση επιχειρήσεων και υπηρεσιών. Τεχνολογίες που συμβάλλουν στον ψηφιακό μετασχηματισμό είναι οι ψηφιακές πλατφόρμες, το διαδίκτυο, το υπολογιστικό νέφος, η τεχνητή νοημοσύνη και τομείς που επηρεάζονται είναι μεταξύ άλλων οι μεταφορές, η ενέργεια, οι τηλεπικοινωνίες, η εργοστασιακή παραγωγή, η υγειονομική περίθαλψη. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός αποτελεί βασική προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα, με το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» το οποίο εγκρίθηκε τον Απρίλιο του 2021 από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τέθηκε ο στόχος της υποστήριξης και ενίσχυσης του ψηφιακού μετασχηματισμού των ευρωπαϊκών κοινωνιών και οικονομιών.⁴¹

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός στη δημόσια διοίκηση περιγράφει τις πολιτικές, τις διαδικασίες και τις υπηρεσίες προκειμένου να απλουστευθούν οι εμπειρίες του πολίτη, αλλά και των εργαζομένων στη διοίκηση. Ουσιαστικά, ο ψηφιακός μετασχηματισμός στη δημόσια διοίκηση έχει ως στόχο τον επανασχεδιασμό των κυβερνητικών υπηρεσιών για την ικανοποίηση των διαρκώς μεταβαλλόμενων αναγκών των χρηστών με τη χρήση πληροφοριακών συστημάτων. Στο επίκεντρο των ψηφιακών υπηρεσιών βρίσκονται οι χρήστες, εσωτερικοί και εξωτερικοί, προκειμένου να επιτευχθεί μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα. Καταγράφονται τέσσερις πτυχές του ψηφιακού μετασχηματισμού: α) οι δυνατότητες ως προϋπόθεση

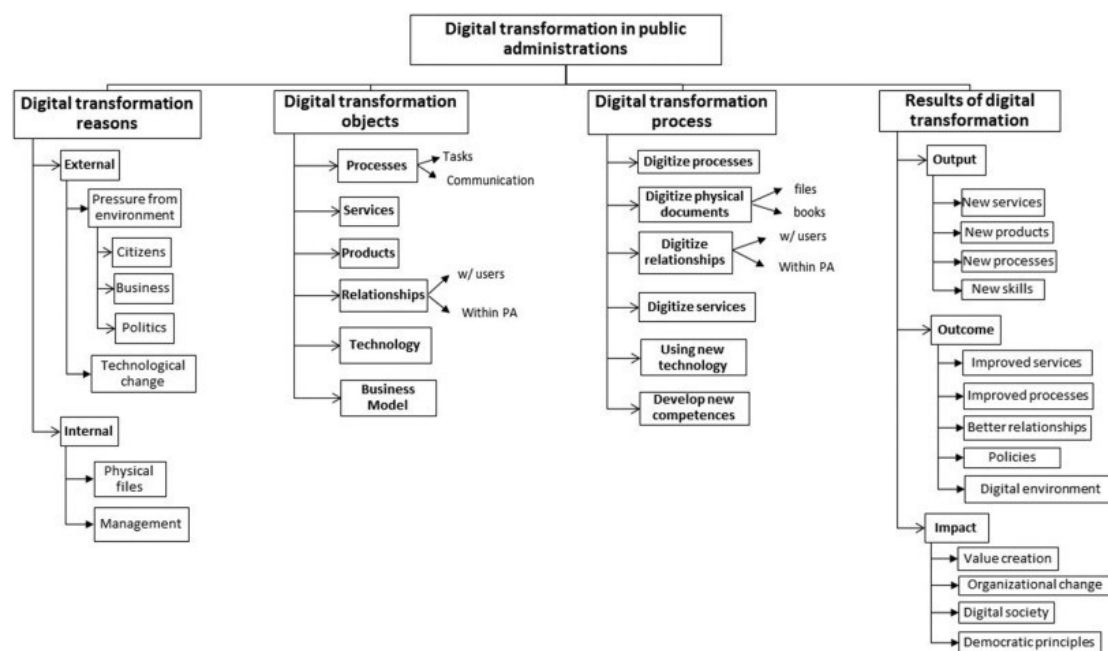
---

⁴⁰ Janowski, T., “Digital government evolution: From transformation to contextualization”, *Government Information Quarterly*, Vol 32, Issue 3, July 2015, pp. 221-236, <https://doi.org/10.1016/j.giq.2015.07.001> (Ημερ. Πρόσβασης 19/7/2022).

⁴¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» 2021-2027, https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/digital-europe-programme_el (Ημερ. Πρόσβασης 20/5/2022).

για τον ψηφιακό μετασχηματισμό, β) ο σχεδιασμός ψηφιακών υπηρεσιών από κοινού με τους χρήστες, γ) η ψηφιακή συμπαραγωγή και συνδημιουργία ψηφιακών υπηρεσιών για την ενίσχυση της νομιμότητάς τους, και δ) η συνδημιουργία με ανοιχτά δεδομένα για τη βελτίωση της παροχής των ψηφιακών υπηρεσιών.⁴²

Ορισμένοι ερευνητές, μέσα από συνεντεύξεις με ειδικούς στον χώρο του ψηφιακού μετασχηματισμού στη δημόσια διοίκηση, επιχειρούν να αποτυπώσουν την εικόνα της πρακτικής εφαρμογής του συγκεκριμένου όρου. Στην Εικόνα 2 αποτυπώνεται σχηματικά ο ψηφιακός μετασχηματισμός, ο οποίος αποτελείται από επιμέρους στάδια με διαφορετικά χαρακτηριστικά με αποτέλεσμα όχι μόνο την παροχή ψηφιοποιημένων διαδικασιών και υπηρεσιών, αλλά τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας σε μια ψηφιακή κοινωνία.⁴³

Εικόνα 2: Ψηφιακός μετασχηματισμός στον δημόσιο τομέα

Πηγή: Mergel, I. Edelmann, N., Haug, N., “Defining digital transformation: Results from expert interviews”, *Government Information Quarterly*, Vol. 36, Issue 4, October 2019, <https://doi.org/10.1016/j.giq.2019.06.002> (Ημερ. Πρόσβασης 19/7/2022).

⁴² Mergel, I. et al., “Citizen-oriented digital transformation in the public sector”, στο *Proceedings of the 19th Annual International Conference on Digital Government Research Governance in the Data Age - Dgo '18. Presented at the 19th Annual International Conference, ACM Press, Delft, The Netherlands, 2018*, pp. 1–3, <https://doi.org/10.1145/3209281.3209294> (Ημερ. Πρόσβασης 19/7/2022).

⁴³ Mergel, I. Edelmann, N., Haug, N., “Defining digital transformation: Results from expert interviews”, *Government Information Quarterly*, Vol. 36, Issue 4, October 2019, <https://doi.org/10.1016/j.giq.2019.06.002> (Ημερ. Πρόσβασης 19/7/2022).

Η ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας και η ευημερία της κοινωνίας είναι άμεσα συνδεδεμένες με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών. Η στρατηγική που ακολουθούν οι κυβερνήσεις για αποτελεσματικό ψηφιακό μετασχηματισμό του δημόσιου τομέα μπορεί να διαιρεθεί σε τρεις κατηγορίες : στρατηγική με βάση την τεχνολογία, στρατηγική του κάθε οργανισμού και στρατηγική που προκύπτει από την αντιμετώπιση κρίσιμων καταστάσεων. Πιο συγκεκριμένα, η στρατηγική με βάση την τεχνολογία καταγράφεται ως η ευθυγράμμιση των ΤΠΕ και η εισαγωγή τεχνολογικών καινοτομιών στον δημόσιο τομέα για αποτελεσματικότητα, διαφάνεια και εντέλει καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη. Η εσωτερική στρατηγική κάθε οργανισμού που προχωράει σε ψηφιακό μετασχηματισμό εξαρτάται από την ψηφιακή ωριμότητά του. Επομένως, ένας ψηφιακά ώριμος οργανισμός επικεντρώνεται στην εκ θεμελίων αλλαγή διαδικασιών και οργανωτικών δομών. Τέλος, οι καταστάσεις έκτακτης ανάγκης απαιτούν ειδική διαχείριση από τις κυβερνήσεις και αφορούν ένα συγκεκριμένο γεγονός (π.χ. φυσικές καταστροφές, πανδημίες, κ.λπ.). Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η πανδημία Covid-19, η οποία επιτάχυνε τον ψηφιακό μετασχηματισμό στον δημόσιο τομέα με στόχο την άμεση εξυπηρέτηση των πολιτών (π.χ. εξ αποστάσεως εκπαίδευση).⁴⁴

Συγκεκριμένα, το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης υλοποιεί μια εθνική στρατηγική για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας. Σε συνεργασία με τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, τους ερευνητικούς και τεχνολογικούς φορείς της χώρας, την ακαδημαϊκή και επιστημονική κοινότητα και την κοινωνία των πολιτών επιχειρεί τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης με στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη και της επιχείρησης, καθώς και τη δημιουργία νέων πηγών οικονομικής ανάπτυξης.⁴⁵

Οι βασικές αρχές, το πλαίσιο και οι κατευθύνσεις για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας καθορίζονται στη Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού. Οι στόχοι, οι κατευθυντήριες αρχές, οι στρατηγικοί άξονες παρέμβασης, ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός των συστημάτων, το μοντέλο διακυβέρνησης, ο μηχανισμός σχεδιασμού

---

⁴⁴ Pittaway, J. J., Montazemi, A. R., “Know-how to lead digital transformation: The case of local governments”. *Government Information Quarterly*, Vol. 37, Issue 4, October 2020, <https://doi.org/10.1016/j.giq.2020.101474> (Ημερ. Πρόσβασης 19/7/2022). Agostino, D., Arnaboldi, M., Lema, M. D., “New development: COVID-19 as an accelerator of digital transformation in public service delivery”. *Public Money & Management*, Vol. 41, Issue 1, 2020, pp. 69-72, <https://doi.org/10.1080/09540962.2020.1764206> (Ημερ. Πρόσβασης 19/7/2022).

⁴⁵ Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, *Βίβλος ψηφιακού μετασχηματισμού 2020-2025*, Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης Ιούνιος 2021, <https://digitalstrategy.gov.gr/> (Ημερ. Πρόσβασης 1/4/2022).

και υλοποίησης, καθώς και το σύνολο των οριζόντιων και κάθετων παρεμβάσεων που θα υλοποιηθούν τον ψηφιακό μετασχηματισμό της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας, αποτυπώνονται στη Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού (ΒΨΜ). Η ΒΨΜ αποτυπώνει τη στρατηγική για τον ψηφιακό μετασχηματισμό και το πλάνο υλοποίησής της. Προσπαθεί να καλύψει τον κατακερματισμό των αρμοδιοτήτων στην ψηφιακή διακυβέρνηση στον δημόσιο τομέα, τις αποσπασματικές ενέργειες και δράσεις διαφόρων φορέων και οργανισμών, καθώς και την έλλειψη μιας οργανωμένης στόχευσης για τον ψηφιακό μετασχηματισμό του τομέα.

Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι η Ελλάδα κατατάσσεται σε χαμηλή θέση στους διεθνείς δείκτες που αξιολογούν την ψηφιακή ωριμότητα των χωρών ανά τον κόσμο. Για παράδειγμα, στον Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (Digital Economy and Society Index, DESI) η Ελλάδα βρίσκεται 27η στις 28 χώρες Ε.Ε. για το 2020, ενώ για το ίδιο έτος στον Δείκτη Ανάπτυξης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (E-Government Development Index, EGDI) στην 42η ανάμεσα στα 193 κράτη που συμμετείχαν στην έρευνα και την 27η στις 28 χώρες της Ε.Ε.⁴⁶

Οι ραγδαίες τεχνολογικές αλλαγές, σε συνδυασμό με τη χαμηλή ψηφιακή ωριμότητα της Ελλάδας, δημιουργούν την ανάγκη για άμεσες ενέργειες σε πολλά επίπεδα. Στο πλαίσιο αυτό, η δημιουργία της «Ψηφιακής Ελλάδας», όπως αποτυπώνεται από το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης υλοποιείται με συντονισμένες ενέργειες αξιοποιώντας τις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών. Το Υπουργείο επιχειρεί σημαντικές παρεμβάσεις ψηφιακού μετασχηματισμού με στόχο τον μετασχηματισμό του κρατικού μηχανισμού και την παροχή σε πολίτες και επιχειρήσεις εύχρηστων ψηφιακών υπηρεσιών προσαρμοσμένων στις εκάστοτε ανάγκες τους. Ο πολίτης τοποθετείται πια στο επίκεντρο της επανασχεδίασης και υλοποίησης των νέων ψηφιακών υπηρεσιών με την εφαρμογή συνεργατικών και ευέλικτων μοντέλων μέσα από διάφορες ψηφιακές λύσεις. Παράλληλα, υιοθετείται μια ευνοϊκή κουλτούρα για την εφαρμογή των ψηφιακών εργαλείων και ενισχύεται η αντίστοιχη κατάρτιση του προσωπικού της δημόσιας διοίκησης.

Η πρόσφατη διαχείριση της πανδημίας του Covid-19 έδειξε ότι ο ψηφιακός μετασχηματισμός του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα και οι κατάλληλες ψηφιακές

---

⁴⁶ European Commission, *The Digital Economy and Society Index (DESI)*, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi> (Ημερ. Πρόσβασης 1/4/2022), United Nations, *E-Government Development Index (EGDI)*, <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/About/Overview/-E-Government-Development-Index> (Ημερ. Πρόσβασης 1/4/2022).

δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού, αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες για τη συνεχή λειτουργία του κράτους και της οικονομίας, κυρίως σε συνθήκες κρίσεων.⁴⁷

Με βασικό στόχο την καλή και άμεση εξυπηρέτηση του πολίτη οι υπηρεσίες που παρέχονται από τον δημόσιο τομέα περνάνε σταδιακά στον ψηφιακό κόσμο. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός στην ελληνική δημόσια διοίκηση αποτελεί άμεση επιδίωξη της πολιτείας. Η διαδικασία αυτή πραγματοποιείται με βασικό γνώμονα την προστασία της ιδιωτικότητας των πολιτών, την ενίσχυση της διαφάνειας και τη λογοδοσία.

Είναι βέβαια γεγονός ότι η ελληνική δημόσια διοίκηση τις τελευταίες δύο δεκαετίες έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο αναφορικά με την ψηφιοποίηση των υπηρεσιών της και γενικότερα την αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας υιοθετώντας τα πρότυπα της ΕΕ. Παρόλα αυτά, υπάρχουν ακόμη σοβαρά ζητήματα/ ιδιομορφίες που επηρεάζουν την ομαλή λειτουργία της, για τα οποία υπάρχει μια πλούσια βιβλιογραφία.⁴⁸

Το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης έχει θέσει επτά επί μέρους στόχους στο πλαίσιο του ψηφιακού μετασχηματισμού που επιχειρείται στη δημόσια διοίκηση. Συγκεκριμένα, το Υπουργείο επιδιώκει να μπορεί κάθε πολίτης να εργαστεί με ταχύτητα, αξιοπιστία και ασφάλεια στο διαδίκτυο κυρίως με την ύπαρξη ενός ευνοϊκού ρυθμιστικού και νομοθετικού πλαισίου, βελτιώνοντας τις διαδικασίες διαχείρισης και ασφάλειας πληροφοριακών συστημάτων και ψηφιακών υπηρεσιών, επανασχεδιάζοντας τις ψηφιακές υπηρεσίες για να είναι προσβάσιμες από όλους και αναβαθμίζοντας εφαρμογές και συστήματα προστατεύοντας ταυτόχρονα την ιδιωτικότητα. Ο δεύτερος στόχος αφορά στην άμεση και αποτελεσματική εξυπηρέτηση των πολιτών από ένα ψηφιακό κράτος με την ανάπτυξη κεντρικών ψηφιακών λύσεων και την παροχή νέων απλουστευμένων εξ αποστάσεως ψηφιακών υπηρεσιών. Στο πλαίσιο αυτό λειτουργεί η Ενιαία Εθνική Πύλη Παροχής Ψηφιακών Υπηρεσιών (gov.gr) και η ένταξη σε αυτήν διαφόρων συναλλαγών του πολίτη με το κράτος. Αξιοποιείται το Κέντρο Ταυτοποίησης - Υλοποίησης μοναδικού σημείου ταυτοποίησης (Single SignOn) και το Κέντρο Ειδοποιήσεων για την ενημέρωση των

---

⁴⁷ Σωτηρόπουλος, Δ. Α., *Η δημόσια διοίκηση στην εποχή μετά τον κορωνοϊό*, Διανέοσις, Αθήνα Ιανουάριος 2021.

⁴⁸ Ενδεικτική βιβλιογραφία: Μακροδημήτρης, Α., Πραβίτα, Μ. Η., *Δημόσια διοίκηση*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2012. Σπανού, Κ. (επιμ.), *Μεταρρυθμίσεις στη δημόσια διοίκηση στη διάρκεια της κρίσης*, ΕΛΙΑΜΕΠ, Αθήνα 2018. Τσέκος, Θ., «Διαρθρωτικές αλλαγές και διοικητική μεταρρύθμιση» στο Ν. Γεωργαράκης και Ν. Δεμερτζής (επιμ.), *Το πολιτικό πορτραίτο της Ελλάδας*, Gutenberg, Αθήνα 2016, σελ. 359-377.

πολιτών με θέματα που τους αφορούν, όπως είναι η ενημέρωση της πορείας των αιτημάτων τους, οι προσωποποιημένες ενημερώσεις, οι υπενθυμίσεις για διάφορες υποχρεώσεις, κ.λπ., καθώς και η διασύνδεση και η διαλειτουργικότητα Βασικών Μητρώων μέσω του Κέντρου Διαλειτουργικότητας, σε συνδυασμό με την προστασία των προσωπικών δεδομένων των πολιτών.⁴⁹

Η ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων του συνόλου των πολιτών αποτελεί τον τρίτο στόχο του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης. Για την επίτευξή του απαιτείται η χρήση καινοτόμων τεχνολογιών στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η διδασκαλία της Πληροφορικής στη Μέση Εκπαίδευση, η διδασκαλία μαθημάτων ψηφιακών δεξιοτήτων στα Α.Ε.Ι., η σύσταση Ψηφιακής Ακαδημίας Πολιτών και η δημιουργία εγχειριδίου χρήσης ψηφιακών υπηρεσιών της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης gov.gr. Ο τέταρτος στόχος αφορά στις ελληνικές επιχειρήσεις και την επιδίωξη να γίνουν ψηφιακές μέσω της κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού για την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων, τη δημιουργία συστήματος μέτρησης και τεκμηρίωσης κρατικών ενισχύσεων για τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την ανάπτυξη κεντρικού συστήματος ψηφιακών τιμολογίων, την υποστήριξη του ηλεκτρονικού εμπορίου και τη διασύνδεση του Κεντρικού και Ενιαίου Συστήματος Δημοσιονομικής Πολιτικής με τις επιχειρήσεις. Η ενίσχυση της ψηφιακής καινοτομίας είναι ο πέμπτος στόχος που εξασφαλίζεται μέσα από τη δημιουργία κατάλληλου περιβάλλοντος, την ενίσχυση των νεοφυών επιχειρήσεων (start-ups) στον τομέα των ΤΠΕ, την υποστήριξη Ψηφιακών Κέντρων Καινοτομίας (Digital Innovation Hubs), την αξιοποίηση δημόσιων δεδομένων για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, επιχειρηματικών μοντέλων και αγορών.⁵⁰

Ο έκτος είναι ένας ιδιαίτερα σημαντικός στόχος, καθώς αφορά στην αξιοποίηση των δεδομένων του Δημοσίου με τη δημιουργία ενιαίου εθνικού μοντέλου διακυβέρνησης και τον ορισμό των προδιαγραφών των δεδομένων για την ελεύθερη διάθεση προστατεύοντας ταυτόχρονα τα προσωπικά δεδομένα. Η λειτουργία κεντρικής πλατφόρμας χρήσης των δεδομένων αυτών και η δημιουργία Θεματικών Αποθετηρίων Δεδομένων σε συγκεκριμένους άξονες έχουν σκοπό την ανάπτυξη εφαρμογών προστιθέμενης αξίας. Τέλος, η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών σε όλους τους τομείς

---

⁴⁹ Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, *Βίβλος ψηφιακού μετασχηματισμού 2020-2025*, Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης Ιούνιος 2021, σελ. 19-23, <https://digitalstrategy.gov.gr/> (Ημερ. Πρόσβασης 1/4/2022).

⁵⁰ Βλ. Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, *όπ.π.* (υποσημ. 49).

της οικονομίας είναι ο έβδομος στόχος του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης μέσα από την μετάβαση από τα υπάρχοντα συστήματα σε νέες υποδομές, πιο οικονομική συντήρηση και καλύτερη ασφάλεια, ιδιαίτερος στους τομείς Υγείας, της Παιδείας, της Δικαιοσύνης, καθώς και την εξ αποστάσεως εργασία στον δημόσιο τομέα.⁵¹

Οι κατευθυντήριες αρχές της Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού βασίζονται στις αρχές της ψηφιακής διακυβέρνησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του ΟΟΣΑ ακολουθώντας διεθνείς πρακτικές αλλά και ειδικές μελέτες για την ελληνική δημόσια διοίκηση. Οι αρχές αυτές δεσμεύουν κάθε εμπλεκόμενο που προσφέρει υπηρεσίες κοινής ωφέλειας και είναι οι εξής:

- υπηρεσίες ψηφιακές εξ ορισμού Αρχή «μόνον άπαξ»,
- εξ ορισμού διαλειτουργικός χαρακτήρας,
- διακαναλικές ψηφιακές υπηρεσίες με προτεραιότητα στη χρήση νέων κινητών συσκευών,
- πολιτο-κεντρικός σχεδιασμός των ψηφιακών υπηρεσιών φιλικών ταυτόχρονα στον τελικό χρήστη,
- επαναχρησιμοποίηση δομικών στοιχείων και λύσεων,
- υιοθέτηση ανοικτών και συμμετοχικών διαδικασιών στον σχεδιασμό νέων ψηφιακών υπηρεσιών,
- εξάλειψη αποκλεισμών και προσβασιμότητα από όλους,
- διευκόλυνση της διασυννοριακής εξυπηρέτησης των πολιτών,
- αξιοπιστία και εμπιστοσύνη,
- ανοικτότητα και ενίσχυση της διαφάνειας,
- ανάπτυξη ασφαλούς λογισμικού και συστημάτων,
- υιοθέτηση ευέλικτων μοντέλων στη διαδικασία προμήθειας έργων και υπηρεσιών,
- απλούστευση διαδικασιών.⁵²

Οδηγός της ΒΨΜ είναι η Διακήρυξη του Ταλίν (2017). Η Διακήρυξη αυτή υπογράφηκε από τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. ως συνέχεια του Σχεδίου Δράσης για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση (2016-2020) και του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Διαλειτουργικότητας (ΕΠΔ). Έμφαση δίνεται στον σχεδιασμό με επίκεντρο τον πολίτη,

⁵¹ Βλ. Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ό.π. (υποσημ. 49).

⁵² Βλ. Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ό.π. (υποσημ. 49).

στην παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών και στις διασυνοριακές υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις. Οι βασικές αρχές που διέπουν τον ευρωπαϊκό ψηφιακό μετασχηματισμό είναι η αρχή «μόνο μία φορά», η διασύνδεση και η διαλειτουργικότητα των Βασικών Μητρώων, καθώς και η δημιουργία, λειτουργία και επαναχρησιμοποίηση κοινών δομικών στοιχείων.

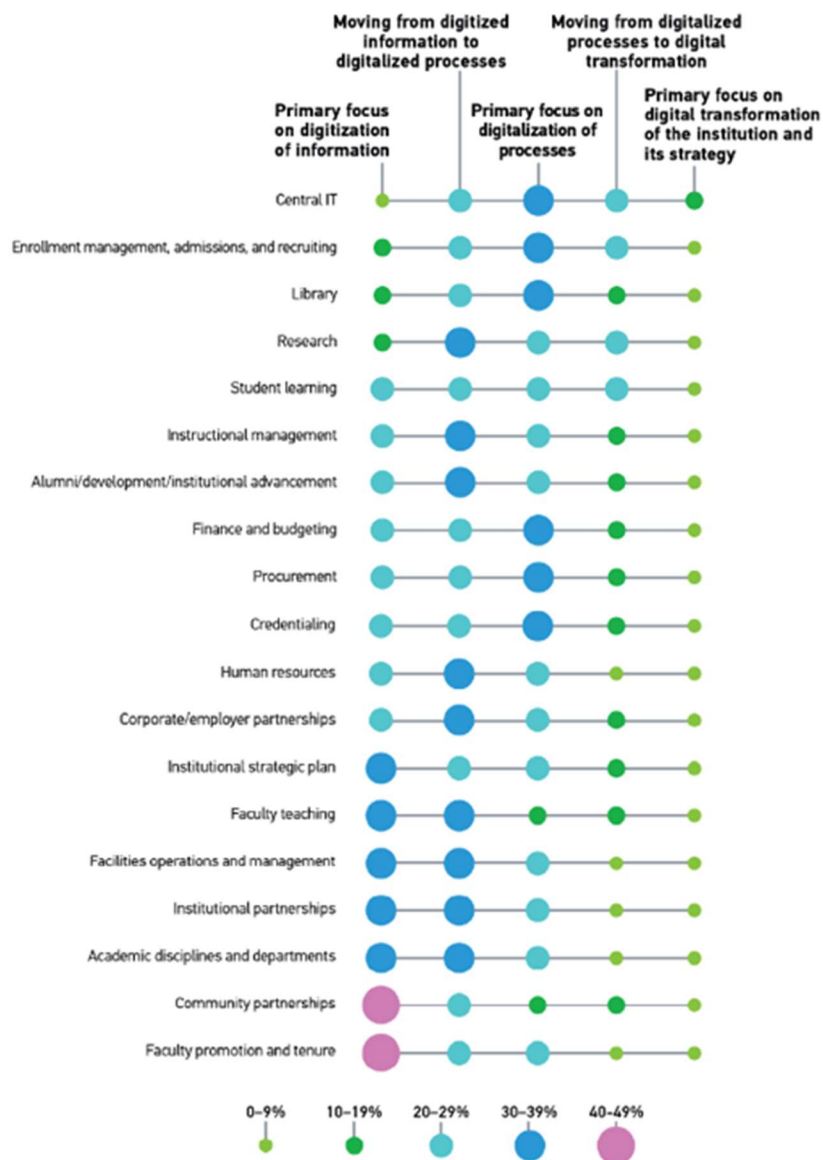
Ουσιαστικά, το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης χαράσσει την οριζόντια πολιτική στον εθνικό ψηφιακό μετασχηματισμό και στη συνέχεια προχωράει σε επιμέρους εξειδίκευση σε συνεργασία με τα εκάστοτε Υπουργεία, καθορίζοντας ταυτόχρονα τις αρμοδιότητες όλων των εμπλεκόμενων του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα με βάση την αρχή της διαφάνειας, της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας.

3.2 Ψηφιακός μετασχηματισμός στη ναυτική εκπαίδευση

Είναι γεγονός, ότι ο ψηφιακός μετασχηματισμός είναι πλέον εξαιρετικά σημαντικός για την επιτυχία της εκπαίδευσης τα τελευταία χρόνια και πιο συγκεκριμένα της τριτοβάθμιας. Όπως παρουσιάζεται σε μια πρόσφατη έρευνα της EDUCAUSE (Ιούνιος 2020), έως τώρα πολλές λειτουργίες των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων επικεντρώνονται περισσότερο στην ψηφιοποίηση η οποία θέτει ουσιαστικά τις βάσεις του ψηφιακού μετασχηματισμού. Αρκετά ιδρύματα αναπτύσσουν σταδιακά στρατηγική σχετικά με τον ψηφιακό μετασχηματισμό τους, ενώ πρόκειται για προσπάθειες που υποστηρίζονται κυρίως από τα άτομα που βρίσκονται πιο κοντά στην τεχνολογία και στις ψηφιακές καινοτομίες.⁵³ Τα αποτελέσματα της παραπάνω έρευνας σχετικά με τη μετάβαση από την ψηφιοποίηση πληροφοριών στις διαδικασίες ψηφιοποίησης και στη συνέχεια στον ψηφιακό μετασχηματισμό μέσα από θεσμικές λειτουργίες των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης παρουσιάζονται στην παρακάτω εικόνα σε ποσοστιαία κλίμακα.

---

⁵³ Brooks, Ch., McCormack, M., *Driving Digital Transformation in Higher Education*, EDUCAUSE, June 2020, p. 4.

Εικόνα 3: Από την ψηφιοποίηση πληροφοριών στις διαδικασίες ψηφιοποίησης και στον ψηφιακό μετασχηματισμό

Πηγή: Brooks, Ch., McCormack, M., *Driving Digital Transformation in Higher Education*, EDUCAUSE, June 2020, p. 12.

Τα σύγχρονα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν αγκαλιάσει τις νέες τεχνολογίες και μεταμορφώνουν τις πρακτικές, τα επιχειρηματικά μοντέλα και τις διαδικασίες τους τοποθετώντας τον ψηφιακό μετασχηματισμό στις βασικές προτεραιότητές τους. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός στα ιδρύματα αυτά αφορά στην ανάπτυξη νέων, πιο προηγμένων και αποτελεσματικών μεθόδων και πρακτικών για την επίτευξη της αποστολής τους. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός μπορεί να εφαρμοστεί σε διάφορους τομείς του συστήματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένης

της διδασκαλίας, της παιδαγωγικής, της μάθησης και του προγράμματος σπουδών, των υποδομών και της διοίκησης.⁵⁴

Ένα ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα επιδιώκει τον ψηφιακό μετασχηματισμό του με στόχο τη βελτίωση του μαθησιακού περιβάλλοντος, την αύξηση της λειτουργικής αποτελεσματικότητάς του, την αύξηση της υπολογιστικής ισχύος για έρευνα αιχμής και την τόνωση της καινοτομίας στην εκπαίδευση. Στο πλαίσιο αυτό, τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης πρέπει να επανεξετάσουν τις πρακτικές διδασκαλίας και μάθησης με την ενσωμάτωση ψηφιακών εργαλείων στα υπάρχοντα συστήματά τους, καθώς και με τον εμπλουτισμό των παραδοσιακών παιδαγωγικών προσεγγίσεων με προηγμένα εργαλεία παροχής εκπαίδευσης, την εισαγωγή καινοτομιών για τη βελτίωση παιδαγωγικών προσεγγίσεων και την ενσωμάτωση δεξιοτήτων ψηφιοποίησης.⁵⁵

Ήδη, αρκετά ακαδημαϊκά ιδρύματα έχουν ενσωματώσει νέες ψηφιακές τάσεις σε διάφορες κατηγορίες εκπαιδευτικών διαδικασιών. Ενδεικτικά, ορισμένες από τις ψηφιακές τάσεις που έχουν αξιοποιηθεί στην εκπαιδευτική διαδικασία καταγράφονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 1: Κατηγορίες εκπαιδευτικών διαδικασιών και νέες ψηφιακές τάσεις

Κατηγορίες εκπαιδευτικών υπηρεσιών	Παραδείγματα νέων ψηφιακών τάσεων
Διοίκηση	Αίτηση για εγγραφές, εγγραφές για εξετάσεις, βαθμολόγηση, πρόγραμμα μαθημάτων
Επικοινωνία	Πλατφόρμες συνεργασίας, διαδικτυακή επικοινωνία
Προετοιμασία μαθημάτων	Ηλεκτρονικά βιβλία, διαδικτυακές πηγές εκμάθησης
Διδασκαλία	Διαδικτυακή μάθηση
Επαναλήψεις και εξετάσεις	Αναθεώρηση τεστ και εξετάσεων, Βαθμολογία εξετάσεων

Πηγή: Marks, A., et al. "Digital Transformation in Higher Education: A Framework for Maturity Assessment", *International Journal of Advanced Computer Science and Applications*, Vol. 11, No. 12, 2020, p. 507.

Προκειμένου βέβαια ένα ακαδημαϊκό ίδρυμα να προχωρήσει τις διαδικασίες ψηφιακού μετασχηματισμού του πρέπει να έχει ολοκληρώσει κάποιες ενέργειες. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, αρχικά θα πρέπει να καταγραφεί η ψηφιακή ωριμότητα του ακαδημαϊκού ιδρύματος, δηλαδή η κατάσταση του ψηφιακού μετασχηματισμού του.

⁵⁴ Alenezi, M., "Deep Dive into Digital Transformation in Higher Education Institutions", *Education Science*, 2021, 11, 770, p. 4, <https://doi.org/10.3390/educsci11120770>, (Ημερ. Πρόσβασης 14/09/2022).

⁵⁵ Alenezi, M., όπ.π., p. 5 (υποσημ. 54).

Για τον σκοπό αυτό αξιοποιούνται τα μοντέλα ωριμότητας που πρόκειται για γνωστές μεθόδους μέτρησης της ωριμότητας των οργανισμών. Τα μοντέλα αυτά ταξινομούνται σε τρεις διαφορετικούς τύπους: περιγραφικά, εντεταλμένα και συγκριτικά. Τα περιγραφικά μοντέλα βοηθούν στην αξιολόγηση της δεδομένης κατάστασης, τα εντεταλμένα μοντέλα είναι κατάλληλα για την εφαρμογή ενός σχεδίου ή πρωτοβουλίας και τα συγκριτικά μοντέλα αφορούν στη συγκριτική αξιολόγηση οργανισμών. Η ανάπτυξη ενός μοντέλου ωριμότητας ψηφιακού μετασχηματισμού σε εκπαιδευτικούς οργανισμούς πρέπει να είναι θεωρητικά ορθή και αυστηρά δοκιμασμένη, λαμβάνοντας υπόψη τις βασικές δραστηριότητες των ιδρυμάτων αυτών (διδασκαλία και μάθηση, έρευνα, κοινωφελής εργασία).⁵⁶

Για αρκετές δεκαετίες, τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υπολόγιζαν την ωριμότητα του ψηφιακού μετασχηματισμού επικαλούμενα διάφορα συστήματα διαχείρισης πληροφοριών μαθητών, μάθησης κ.λπ. Η πανδημία Covid-19 ανάγκασε πολλά ιδρύματα να χρησιμοποιούν την εξ αποστάσεως διδασκαλία, διαταράσσοντας το περιβάλλον και τις λειτουργίες τους, αναδεικνύοντας έτσι το πραγματικό επίπεδο ωριμότητας του ψηφιακού μετασχηματισμού τους. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός ήταν πιο εμφανής σε διαδικασίες που αφορούσαν διοικητικά ζητήματα, υπηρεσίες βιβλιοθήκης, λογιστήριο, κ.λπ. και όχι σε ζητήματα σχετικά με τη μάθηση, τη διδασκαλία και την έρευνα.⁵⁷

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός στην εκπαίδευση είναι αναπόφευκτος, για τον λόγο αυτό τα διάφορα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης πρέπει να θεσπίσουν ένα σαφές όραμα, πολιτικές, στρατηγικές και σχέδια για έναν ώριμο ψηφιακό μετασχηματισμό. Ειδικοί του χώρου πρέπει να ασχοληθούν με το ζήτημα προκειμένου να ευθυγραμμίσουν την επιχειρηματική στρατηγική του οργανισμού με τον ψηφιακό μετασχηματισμό και να μην αποτελεί απλώς μια επιπλέον εργασία που έχει ανατίθεται στο προσωπικό πληροφορικής ή στους κατόχους δεδομένων.⁵⁸ Στο πλαίσιο αυτό και προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες που έχουν προκύψει, τρεις κορυφαίες εταιρείες, οι KPMG, Google και Microsoft, προτείνουν πλαίσια και μοντέλα για τον ψηφιακό μετασχηματισμό των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.⁵⁹

---

⁵⁶ Alenezi, M., όπ. π., p. 6 (υποσημ. 54).

⁵⁷ Marks, A., et al., "Digital Transformation in Higher Education: A Framework for Maturity Assessment", *International Journal of Advanced Computer Science and Applications*, Vol. 11, No. 12, 2020, p. 512.

⁵⁸ Marks, A., et al., όπ.π. (υποσημ. 57).

⁵⁹ Alenezi, M., όπ.π., p. 7-8 (υποσημ. 54).

Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αντιμετωπίζουν διάφορες προκλήσεις που εμποδίζουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό τους, όπως είναι η κακή ιεράρχηση, η αποκεντρωμένη λήψη αποφάσεων, η εσωτερική αντίσταση, το επίπεδο ψηφιακού γραμματισμού που τροφοδοτείται από το χάσμα των γενεών των φοιτητών, η στενή άποψη της απόδοσης επένδυσης.⁶⁰ Άλλες κύριες προκλήσεις αφορούν στην ικανότητα του προσωπικού και στις δεξιότητες πληροφορικής, στη δομή, επεξεργασία και αναφορά των δεδομένων, στα πλεονάζοντα συστήματα, στα συστήματα αναφοράς τρίτων, στη χειροκίνητη εισαγωγή δεδομένων, καθώς και στους πιθανούς τρόπους χρήσης. Ο συνδυασμός των προκλήσεων αυτών δημιουργεί ένα περιβάλλον που εμποδίζει τον ψηφιακό μετασχηματισμό και την επιχειρηματική επιτυχία δημιουργώντας ζητήματα εξάρτησης, επικαιρότητας, διαθεσιμότητας, αποτελεσματικότητας, αποδοτικότητας και τελικά ολοκλήρωσης.⁶¹ Εκτός από τις παραπάνω προκλήσεις, δύο από τα μεγαλύτερα εμπόδια της μετάβασης ενός ακαδημαϊκού ιδρύματος στον ψηφιακό μετασχηματισμό του εντοπίζονται στην ανάγκη αλλαγής κουλτούρας και στο κόστος.⁶²

Ειδικότερα, ο ψηφιακός μετασχηματισμός της ναυτικής εκπαίδευσης αφορά στην αποτελεσματική εκμετάλλευση της τεχνολογίας για τη διασύνδεση εκπαιδευομένων και εκπαιδευτών με το αντικείμενο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Πλέον, ο εκπαιδευόμενος τοποθετείται στο κέντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας και εξαιρούνται οι ανάγκες του, ενώ αυξάνεται η διαδραστικότητα και τελικά η αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Ουσιαστικά, ο ψηφιακός μετασχηματισμός της ναυτικής εκπαίδευσης βελτιώνει την ίδια την εκπαιδευτική διαδικασία δημιουργώντας καταρτισμένα στελέχη του εμπορικού ναυτικού, τα οποία μπορούν να ανταπεξέλθουν στις τεχνολογικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η σύγχρονη ναυτιλία.

Στο πλαίσιο αυτό, σε έγγραφο του Υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής Ιωάννη Πλακιωτάκη, τον Απρίλιο του 2021, καταγράφονται οι 6 Άξονες Προτεραιότητας στους οποίους αναπτύσσεται ο Στρατηγικός Σχεδιασμός του ΥΝΑΝΠ για το 2021. Συγκεκριμένα, οι άξονες αυτοί, που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του Ενοποιημένου Σχεδίου Κυβερνητικής Πολιτικής (ΕΣΚυΠ 2021), είναι:

---

⁶⁰ Alenezi, M., όπ.π., p. 11 (υποσημ. 54).

⁶¹ Marks, A., et al. όπ.π, p. 512 (υποσημ. 57).

⁶² Brooks, Ch., McCormack, M. όπ.π., p. 4 (υποσημ. 53).

- ΑΠ 1 - Εφαρμογή Στρατηγικής για τη Γαλάζια Οικονομία και τον Νησιωτικό Χώρο.
- ΑΠ 2 - Διατήρηση και Ενίσχυση της παγκόσμιας και ευρωπαϊκής ισχύος της ελληνικής Ναυτιλίας.
- ΑΠ 3 - Ενίσχυση της Ασφάλειας και Προστασίας στον θαλάσσιο χώρο και Διαφύλαξη θαλασσιών συνόρων της χώρας.
- ΑΠ 4 - Ενίσχυση της Ακτοπλοΐας και αναβάθμιση του εθνικού συστήματος ακτοπλοϊκών συνδέσεων.
- ΑΠ 5 - Ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού.
- ΑΠ 6 - Υιοθέτηση μιας σύγχρονης και Αποτελεσματικής Εθνικής Λιμενικής Στρατηγικής.

Ιδιαίτερη βαρύτητα και προτεραιότητα δίνεται στην αναδιοργάνωση και ψηφιακή αναβάθμιση της ναυτιλιακής διοίκησης και της ναυτικής εκπαίδευσης με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής ναυτιλίας. Ο Άξονας 2 συνδέεται άμεσα με μεταρρυθμίσεις του συστήματος ναυτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα με στόχο τη δημιουργία ικανών στελεχών, τα οποία μπορούν να ανταποκριθούν σε μια αγορά εργασίας που μεταβάλλεται διαρκώς από τις ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις. Ο εκσυγχρονισμός της δημόσιας ναυτικής εκπαίδευσης μπορεί να επιτευχθεί με ανάληψη κρίσιμων νομοθετικών πρωτοβουλιών, αλλά και με τη βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχονται στην εκπαιδευτική κοινότητα, κυρίως μέσω της ψηφιοποίησης κρίσιμων διαδικασιών ή λειτουργιών. Το ΥΝΑΝΠ, αφού έλαβε υπόψιν του την υφιστάμενη κατάσταση των ΔΣΕΝ, αλλά και την αντιμετώπιση κρίσιμων ζητημάτων για τη λειτουργία του, καθώς και τις προτάσεις της Έκθεσης που διαμορφώθηκαν στο πλαίσιο της συνεργασίας με το Ίδρυμα Ευγενίδου «Στρατηγική Διαμόρφωσης Νέου Θεσμικού Πλαισίου της Ναυτικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα», δρομολογεί 11 ενέργειες/ δράσεις στο πλαίσιο του ψηφιακού μετασχηματισμού της ναυτικής εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα, οι 11 ενέργειες/ δράσεις είναι:⁶³

- Ενέργεια 1: «Σύστημα Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Σπουδών Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού (Α.Ε.Ν.)».
- Ενέργεια 2: «Σύστημα Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Σπουδών στα Κέντρα Επιμόρφωσης Στελεχών Εμπορικού Ναυτικού (ΚΕΣΕΝ), στις Σχολές

⁶³ Οι πληροφορίες για τις 11 ενέργειες/ δράσεις που δρομολογεί το ΥΝΑΝΠ στο έργο «Ψηφιακός μετασχηματισμός της Ναυτικής Εκπαίδευσης» προέρχονται από εσωτερικά έγγραφα της Υπηρεσίας.

Σωστικών και Πυροσβεστικών Μέσων (ΔΣΕΝ/ΣΠΜ) και στη Σχολή Μετεκπαίδευσης Θαλαμηπόλων».

- Ενέργεια 3: «Σύστημα έκδοσης Αποδεικτικών Ναυτικής Ικανότητας (ANI)».
- Ενέργεια 4: «Δημιουργία e-Μητρώου Εκπαιδευτικών Ναυτικής Εκπαίδευσης και Σύστημα Ηλεκτρονικής Παρακολούθησης Προσλήψεων (e-Marine Instructors' Register)».
- Ενέργεια 5: «Ανάπτυξη Πλατφόρμας για παροχή Σύγχρονης και Ασύγχρονης Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών (e-Mare Instructor's Platform - Lifelong Learning Platform for Marine Instructors)».
- Ενέργεια 6: «Προμήθεια έκτακτου ειδικού εξοπλισμού ΤΠΕ για τις ΔΣΕΝ για την υποστήριξη των ψηφιακών συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης της ναυτικής εκπαίδευσης».
- Ενέργεια 7: «Δημιουργία Ψηφιακού Κέντρου Διασύνδεσης - Διαμεσολάβησης και Υποστήριξης Σπουδαστών των Α.Ε.Ν. (e-Mare Students' Liaison Center)».
- Ενέργεια 8: «Ανάπτυξη Ψηφιακού Εκπαιδευτικού Υλικού για την Υποστήριξη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στις Δημόσιες Σχολές Εμπορικού Ναυτικού».
- Ενέργεια 9: «Ψηφιοποίηση και ηλεκτρονική αρχειοθέτηση αρχείων σπουδών στις Α.Ε.Ν.» - Συσχετίζεται με την Ενέργεια 1 και αφορά στην επέκταση και αναβάθμιση του συστήματος που πιλοτικά θα αναπτυχθεί μέσω του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης.
- Ενέργεια 10: «Ψηφιοποίηση και ηλεκτρονική αρχειοθέτηση αρχείων σπουδών Ναυτικών στα Κέντρα Επιμόρφωσης Στελεχών Εμπορικού Ναυτικού (ΚΕΣΕΝ), στις Σχολές Σωστικών και Πυροσβεστικών Μέσων (ΔΣΕΝ/ΣΠΜ) και στη Σχολή Μετεκπαίδευσης Θαλαμηπόλων (ΔΣΕΝ/MET/ΘΑΛ)» - Συσχετίζεται με την Ενέργεια 2 και αφορά στην επέκταση και αναβάθμιση του συστήματος που πιλοτικά θα αναπτυχθεί μέσω του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης.
- Ενέργεια 11: «Σύστημα Business Intelligence (BI) για τη διαδικασία λήψης αποφάσεων για τη Στρατηγική της Ν.Ε.».

Είναι γεγονός ότι η Εμπορική Ναυτιλία αποτελεί για την Ελλάδα Εθνικό Κεφάλαιο, ενώ έχει καταξιωθεί σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Βασικός στόχος του ΥΝΑΝΠ είναι η συνεχής βελτίωση των προσφερόμενων υπηρεσιών της ναυτικής εκπαίδευσης μέσω της εκτεταμένης χρήσης τεχνολογιών πληροφορικής. Ειδικότερα, η

μεταρρύθμιση της ναυτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα οφείλει να έχει συστηματικό χαρακτήρα, να αναγνωρίζει την υπάρχουσα κατάσταση, να αξιοποιεί τη διεθνή εμπειρία και να ενσωματώσει σύγχρονες πρακτικές υποστήριξης του έργου των ΔΣΕΝ, παρέχοντας τα κατάλληλα εργαλεία και μέσα στο εκπαιδευτικό και διοικητικό προσωπικό, προκειμένου να παρέχει υπηρεσίες στους σπουδαστές, τους εκπαιδευτικούς και τους ναυτικούς προσαρμοσμένες στις διεθνείς τάσεις και πρακτικές.

Παρακάτω καταγράφονται αναλυτικά ο σκοπός και οι στόχοι, καθώς και το αντικείμενο του έργου για κάθε μια από τις 11 ενέργειες/ δράσεις. Οι δύο πρώτες ενέργειες (1 και 2) υλοποιούνται με τη συνεργασία του ΥΝΑΝΠ με το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης μέσω του Εθνικού Δικτύου Υποδομών Τεχνολογίας και Έρευνας.

Η ενέργεια 1 αφορά τις Α.Ε.Ν., οι οποίες παρέχουν σύγχρονη εκπαίδευση στη ναυτική/ ναυτιλιακή θεωρία και τη χρήση νέων τεχνολογιών στους μελλοντικούς Αξιωματικούς του Εμπορικού Ναυτικού. Συγκεκριμένα, σκοπός του έργου «Σύστημα Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Σπουδών Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού (Α.Ε.Ν.)» είναι η ανάπτυξη ενός πληροφοριακού συστήματος που θα υποστηρίζει πλήρως την εκπαιδευτική διαδικασία στις Σχολές Πλοιάρχων και Μηχανικών των Α.Ε.Ν. Όπως έχει ήδη αναφερθεί οι Α.Ε.Ν. είναι δημόσιες σχολές της τρίτης βαθμίδας της ανώτερης τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης. Αποτελούν περιφερειακές υπηρεσίες του ΥΝΑΝΠ, ενώ επιβλέπονται από την αρμόδια Διεύθυνση Εκπαίδευσης Ναυτικών του Αρχηγείου Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής. Οι Α.Ε.Ν. στο σύνολό τους είναι έντεκα και λειτουργούν σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας.

Όσον αφορά το αντικείμενο του έργου, η ανάπτυξη πληροφοριακού συστήματος για την υποστήριξη της ναυτικής εκπαίδευσης συνίσταται στην ανάπτυξη ενός λογισμικού για την υποστήριξη της λειτουργίας των Α.Ε.Ν., καθώς και την υποστήριξη της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Ναυτικών (ΔΕΚΝ) που είναι ο Φορέας Διοίκησης των Σχολών αυτών. Το Πληροφοριακό Σύστημα διαχείρισης Α.Ε.Ν., το οποίο θα ενσωματώνει Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), περιλαμβάνει:

- την υποστήριξη των εκπαιδευτικών και λειτουργικών διαδικασιών του δικτύου των Σχολών των Α.Ε.Ν.,
- την υποστήριξη διαδικασιών του Φορέα Διοίκησης,

- τη μετάπτωση δεδομένων και την αξιοποίηση των σχετικών πληροφοριών από υπάρχοντα συστήματα και βάσεις δεδομένων,
- τη διασύνδεση με άλλα συστήματα,
- την ολοκλήρωση του νέου συστήματος με τις υφιστάμενες υποδομές πληροφορικής και επικοινωνιών του Υπουργείου,
- τη διενέργεια δοκιμών ελέγχου (πilotική/δοκιμαστική λειτουργία),
- την εκπαίδευση του προσωπικού του ΥΝΑΝΠ,
- καθώς και την τεχνική υποστήριξη στο πλαίσιο της καλής λειτουργίας για τουλάχιστον ένα (1) έτος.⁶⁴

Η Ενέργεια 2: «Σύστημα Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Σπουδών στα Κέντρα Επιμόρφωσης Στελεχών Εμπορικού Ναυτικού (ΚΕΣΕΝ), στις Σχολές Σωστικών και Πυροσβεστικών Μέσων (ΔΣΕΝ/ΣΠΜ) και στη Σχολή Μετεκπαίδευσης Θαλαμηπόλων» αφορά στα Κέντρα Επιμόρφωσης και τις αντίστοιχες σχολές που παρέχουν δια βίου μετεκπαίδευση, κατάρτιση και επιμόρφωση στη ναυτική/ναυτιλιακή θεωρία και τη χρήση νέων τεχνολογιών. Και στην Ενέργεια 2, στόχος του Υπουργείου είναι η βελτίωση των προσφερόμενων υπηρεσιών μέσω της ανάπτυξης πληροφοριακών συστημάτων. Πιο συγκεκριμένα, το αντικείμενο του έργου είναι η ανάπτυξη πληροφοριακού συστήματος για την υποστήριξη της ναυτικής εκπαίδευσης και συνίσταται στην ανάπτυξη της απαραίτητης υποδομής λογισμικού για την υποστήριξη της λειτουργίας των ΚΕΣΕΝ, ΔΣΕΝ/ΣΠΜ και της ΔΣΕΝ/MET/ΘΑΛ. Το Πληροφοριακό Σύστημα διαχείρισης των Σχολών αυτών, το οποίο θα ενσωματώνει ΤΠΕ, περιλαμβάνει:

- την υποστήριξη των διαδικασιών του δικτύου των Σχολών Μετεκπαίδευσης, Κατάρτισης και Επιμόρφωσης Στελεχών Εμπορικού Ναυτικού,
- την υποστήριξη διαδικασιών του Φορέα Διοίκησης,
- τη μετάπτωση δεδομένων και την αξιοποίηση των σχετικών πληροφοριών από υπάρχοντα συστήματα και βάσεις δεδομένων,
- τη διασύνδεση με άλλα συστήματα,
- την ολοκλήρωση του νέου συστήματος με τις υφιστάμενες υποδομές πληροφορικής και επικοινωνιών του Υπουργείου,
- τη διενέργεια δοκιμών ελέγχου (πilotική/ δοκιμαστική λειτουργία),

⁶⁴ Εσωτερικό έγγραφο ΥΝΑΝΠ.

- την εκπαίδευση του προσωπικού του Υπουργείου,
- την τεχνική υποστήριξη,
- καθώς και την εγγυημένη καλή λειτουργία του συστήματος για τουλάχιστον 4 χρόνια.⁶⁵

Στο πλαίσιο της διαρκούς βελτίωσης των προσφερόμενων υπηρεσιών ναυτικής εκπαίδευσης με τη χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής εντάσσεται και η Ενέργεια 3: «Σύστημα έκδοσης Αποδεικτικών Ναυτικής Ικανότητας (ANI)». Σκοπός του παρόντος έργου είναι η ανάπτυξη ενός πληροφοριακού συστήματος για την πλήρη υποστήριξη της διαδικασίας έκδοσης ANI. Το Τμήμα Αποδεικτικών Ναυτικής Ικανότητας του Φορέα Διοίκησης (ΔΕΚΝ) έχει ως αρμοδιότητες: α) την έκδοση ANI, καθώς και την έκδοση πιστοποιητικών, βεβαιώσεων και αντιγράφων, β) την τήρηση ατομικών φακέλων, μητρώων, ονομαστικών ευρετηρίων και συναφών στοιχείων των κατόχων ANI και την μέριμνα συνεχούς ενημέρωσης αυτών, γ) την μέριμνα για τη διενέργεια εξετάσεων για την απόκτηση των ANI, και δ) την έκδοση πιστοποιητικών. Το αντικείμενο του συγκεκριμένου έργου είναι η παροχή υπηρεσιών για την ανάπτυξη πληροφοριακού συστήματος για την υποστήριξη της ΔΕΚΝ. Το υπό ανάπτυξη πληροφοριακό σύστημα, το οποίο θα ενσωματώνει ΤΠΕ:

- υποστηρίζει τη διαδικασία έκδοσης των ANI [Certificate of Competence - CoC/ Certificate of Proficiency - CoP], σύμφωνα με τη Δ.Σ. STCW 1978, όπως τροποποιήθηκε και την εθνική νομοθεσία,
- παρέχει τη δυνατότητα της αναζήτησης και εποπτείας των υπαρχόντων πιστοποιητικών, για διάφορες κατηγορίες ναυτικών, καθώς και εκείνων που εκδίδονται από άλλη χώρα,
- ψηφιοποιεί τη διαδικασία ηλεκτρονικής υποβολής αιτήσεων των ναυτικών, ενώ ταυτόχρονα επαληθεύει τη γνησιότητα των πιστοποιητικών.

Το Πληροφοριακό Σύστημα έκδοσης ANI περιλαμβάνει:

- την υποστήριξη διαδικασιών του Φορέα Διοίκησης,
- τη μετάπτωση δεδομένων και την αξιοποίηση των σχετικών πληροφοριών από υπάρχοντα συστήματα και βάσεις δεδομένων,
- τη διασύνδεση με άλλα συστήματα,
- την ολοκλήρωση του νέου συστήματος με τις υφιστάμενες υποδομές πληροφορικής και επικοινωνιών του Υπουργείου,

⁶⁵ Εσωτερικό έγγραφο ΥΝΑΝΠ.

- τη διενέργεια δοκιμών ελέγχου (πilotική/ δοκιμαστική λειτουργία),
- την εκπαίδευση του προσωπικού του Υπουργείου,
- την τεχνική Υποστήριξη στο πλαίσιο καλής λειτουργίας για τουλάχιστον ένα (1) έτος.⁶⁶

Στο πλαίσιο της διαρκούς βελτίωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών ναυτικής εκπαίδευσης με τη χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής κινείται και η Ενέργεια 4: «Δημιουργία e-Μητρώου Εκπαιδευτικών Ναυτικής Εκπαίδευσης και Σύστημα Ηλεκτρονικής Παρακολούθησης Προσλήψεων (e-Marine Instructors' Register)». Αντικείμενο του έργου είναι η παροχή υπηρεσιών για την ανάπτυξη πλατφόρμας e-Μητρώου εκπαιδευτικών των ΔΣΕΝ και συστήματος ηλεκτρονικής παρακολούθησης προσλήψεων, για την υποστήριξη του Τμήματος Διαχείρισης και Ανάπτυξης Εκπαιδευτικού Προσωπικού Σχολών Εμπορικού Ναυτικού της Διεύθυνσης Διοικητικών Υπηρεσιών (ΔΔΥ) και της ναυτικής εκπαίδευσης γενικότερα. Το υπό ανάπτυξη πληροφοριακό σύστημα, το οποίο θα ενσωματώνει ΤΠΕ, θα:

- παρέχει τη δυνατότητα πρόσβασης του προσωπικού των δημόσιων σχολών εμπορικού ναυτικού στο μητρώο εκπαιδευτικών, καθώς και σε ενδιαφερόμενους για ένταξη στο μητρώο, ενώ οποιοσδήποτε πολίτης θα έχει τη δυνατότητα να εκδηλώσει ενδιαφέρον για συμμετοχή σε προκηρύξεις πρόσληψης,
- χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση και επιλογή του προσωπικού ανά προκήρυξη,
- ψηφιοποιεί τη διαδικασία υποβολής ηλεκτρονικής αίτησης των υποψηφίων εκπαιδευτικών και την ενημέρωσή τους, καθώς και τον έλεγχο της γνησιότητας των δικαιολογητικών/πιστοποιητικών,
- θα είναι προσβάσιμο από το διοικητικό προσωπικό της ΔΔΥ με ρόλο χειριστή και διαχειριστή του συστήματος, καθώς και από το υπόλοιπο προσωπικό του φορέα και τους ενδιαφερόμενους εκπαιδευτικούς και πολίτες με διακριτούς ρόλους και δικαιώματα χρηστών.

Το Πληροφοριακό Σύστημα e-Μητρώου εκπαιδευτικών και e-προσλήψεων θα περιλαμβάνει:

- την υποστήριξη διαδικασιών του Φορέα Διοίκησης,

---

⁶⁶ Εσωτερικό έγγραφο ΥΝΑΝΠ.

- τη μετάπτωση δεδομένων και την αξιοποίηση των σχετικών πληροφοριών από υπάρχοντα συστήματα και βάσεις δεδομένων,
- τη διασύνδεση με άλλα συστήματα,
- την ολοκλήρωση του νέου συστήματος με τις υπάρχουσες υποδομές πληροφορικής και επικοινωνιών του Υπουργείου,
- τη διενέργεια δοκιμών ελέγχου (πιλοτική/ δοκιμαστική λειτουργία),
- την εκπαίδευση του προσωπικού του Υπουργείου,
- την τεχνική υποστήριξη στο πλαίσιο καλής λειτουργίας για τουλάχιστον ένα (1) έτος.⁶⁷

Η Ελλάδα έχει δημιουργήσει ένα εκπαιδευτικό σύστημα που παρέχει υψηλού επιπέδου επαγγελματική κατάρτιση των ναυτικών προκειμένου να ανταποκριθούν στις διαρκώς μεταβαλλόμενες και αυξανόμενες απαιτήσεις της ναυτιλίας. Στο πλαίσιο της προσπάθειας του Υπουργείου για την αναβάθμιση της δημόσιας ναυτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα και την υποστήριξη του συστήματος της επαγγελματικής εκπαίδευσης των Α.Ε.Ν. και της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης στα ΚΕΣΕΝ, εντάσσεται η Ενέργεια 5: «Ανάπτυξη Πλατφόρμας για παροχή Σύγχρονης και Ασύγχρονης Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών (e-Mare Instructor's Platform - Lifelong Learning Platform for Marine Instructors)».

Το έργο της ανάπτυξης πλατφόρμας για παροχή σύγχρονης και ασύγχρονης εκπαίδευσης εκπαιδευτών έχει ως σκοπό την αναδιοργάνωση και αναβάθμιση του εκπαιδευτικού προσωπικού προκειμένου να βελτιωθεί η εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών των ΔΣΕΝ σε συγκεκριμένα θέματα (π.χ. στις νέες εκπαιδευτικές τεχνικές στην εκπαίδευση ενηλίκων και στην παιδαγωγική προσέγγιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, στη βελτίωση της μεθοδολογίας της διδασκαλίας και των εργαλείων και τεχνικών υποστήριξής της, στην επικαιροποίηση των γνώσεων των εκπαιδευτικών και στην παροχή εξειδικευμένης κατάρτισης στο εκάστοτε γνωστικό αντικείμενο). Το έργο της ανάπτυξης πλατφόρμας εκπαίδευσης εκπαιδευτών, σε συνδυασμό με το ισχύον Εθνικό Σύστημα πιστοποίησης εκπαιδευτικής επάρκειας Εκπαιδευτών Ενηλίκων, τις αρχές του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων και το ισχύον επαγγελματικό περίγραμμα του εκπαιδευτή ενηλίκων, θα αποτελέσει τη βάση για τη δημιουργία ενός σταθερού μηχανισμού πιστοποίησης των

---

⁶⁷ Εσωτερικό έγγραφο ΥΝΑΝΠ.

εκπαιδευτών που θα εισέρχονται στη δημόσια ναυτική εκπαίδευση, σύμφωνα με τις απαιτήσεις διεθνών συμβάσεων.⁶⁸

Για την εύρυθμη λειτουργία και υποστήριξη των παραπάνω ηλεκτρονικών συστημάτων το Υπουργείο θα προμηθευτεί τα κατάλληλα ηλεκτρονικά συστήματα και τον απαραίτητο υλικοτεχνικό εξοπλισμό προκειμένου να διασφαλιστούν οι υψηλού επιπέδου σπουδές και υπηρεσίες με στόχο την ομαλή λειτουργία των δομών ναυτικής εκπαίδευσης, καθώς και την εξυπηρέτηση των ναυτικών και του κοινού από τις υπηρεσίες του Φορέα. Μέσα από την Ενέργεια 6: «Προμήθεια έκτακτου ειδικού εξοπλισμού ΤΠΕ για τις ΔΣΕΝ για την υποστήριξη των ψηφιακών συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης της ναυτικής εκπαίδευσης», το Υπουργείο θα υλοποιήσει και τις δράσεις 1-5. Συγκεκριμένα, αντικείμενο του έργου αποτελεί: α) η προμήθεια του αναγκαίου ειδικού εξοπλισμού (φορητών ή σταθερών υπολογιστών, σχετικών ηλεκτρονικών συσκευών και λογισμικών) για την υποστήριξη των ψηφιακών συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης της ναυτικής εκπαίδευσης, καθώς και β) η παροχή υπηρεσιών για την εγκατάσταση και λειτουργία του εξοπλισμού αυτού.⁶⁹

Ταυτόχρονα, η Ενέργεια 7: «Δημιουργία Ψηφιακού Κέντρου Διασύνδεσης - Διαμεσολάβησης και Υποστήριξης Σπουδαστών των Α.Ε.Ν. (e-Mare Students' Liaison Center)» θα υποστηρίζει το Γραφείο Σταδιοδρομίας που υπάγεται και λειτουργεί στην Διεύθυνση Εκπαίδευσης Ναυτικών του Υπουργείου. Το Γραφείο Σταδιοδρομίας έχει ως αρμοδιότητα την ενημέρωση και την παροχή κατευθύνσεων στους σπουδαστές και αποφοίτους Α.Ε.Ν., ώστε να διευκολύνεται η ναυτολόγησή τους σε πλοία ναυτιλιακών εταιρειών προκειμένου να ολοκληρώσουν την επαγγελματική κατάρτισή τους. Επιπλέον, με το συγκεκριμένο Ψηφιακό Κέντρο επιτυγχάνεται η μηχανογραφική παρακολούθηση χορήγησης των Εγχειριδίων Κατευθυνόμενης Εκπαίδευσης επί πλοίου (ΚΕΠ) τόσο των σπουδαστών Α.Ε.Ν., όσο και για τους άλλους ναυτικούς που απαιτείται κατευθυνόμενη εκπαίδευση επί πλοίου.⁷⁰

Με την Ενέργεια 8: «Ανάπτυξη Ψηφιακού Εκπαιδευτικού Υλικού για την Υποστήριξη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στις Δημόσιες Σχολές Εμπορικού Ναυτικού» επιχειρείται η δημιουργική προσαρμογή του υφιστάμενου εκπαιδευτικού περιεχομένου που διδάσκεται στις ΔΣΕΝ αξιοποιώντας τις δυνατότητες της σύγχρονης τεχνολογίας (βίντεο, ήχο, εικόνα, δυναμική προσομοίωση, κ.λπ.). Ουσιαστικά, το

---

⁶⁸ Εσωτερικό έγγραφο ΥΝΑΝΠ.

⁶⁹ Εσωτερικό έγγραφο ΥΝΑΝΠ.

⁷⁰ Εσωτερικό έγγραφο ΥΝΑΝΠ.

αντικείμενο του έργου είναι η ανάπτυξη ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού για την υποστήριξη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, κατάρτισης και επιμόρφωσης στις ΔΣΕΝ. Το υπάρχον εκπαιδευτικό περιεχόμενο πρέπει να μετασχηματιστεί ψηφιακά προκειμένου να εξυπηρετεί τις ανάγκες παράδοσης του μαθήματος από τους εκπαιδευτές και να καλύπτει τις ανάγκες των εκπαιδευομένων. Το ψηφιακό εκπαιδευτικό περιεχόμενο οφείλει να είναι κατάλληλο για χρήση στην ίδια την τάξη, καθώς και για εξ αποστάσεως εκπαίδευση και ατομική μελέτη.

Το ψηφιοποιημένο εκπαιδευτικό περιεχόμενο πρέπει να είναι διαδραστικό και δυναμικό, αλλά και να ενημερώνεται και να επικαιροποιείται διαρκώς. Το περιεχόμενο αυτό συμβάλει στην αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, καθώς:

- αποτελεί σημαντικό εργαλείο για τον εκπαιδευτή κατά τη διδασκαλία,
- αποτελεί αντικείμενο διαδραστικής ενασχόλησης του εκπαιδευόμενου πριν και κατά τη διδασκαλία,
- συνεισφέρει στην εμπέδωση της διδαχθείσας ύλης με εξατομικευμένο τρόπο,
- διευκολύνει τις διάφορες εργασίες, ασκήσεις, καθώς και τη μελέτη,
- ενισχύει τη συνεργασία των εκπαιδευόμενων μεταξύ τους αλλά και με τους εκπαιδευτικούς,
- προετοιμάζει τους εκπαιδευόμενους για την παρακολούθηση επομένων ενοτήτων,
- λειτουργεί ως σημείο αναφοράς για την καθοδήγηση των εκπαιδευόμενων στην μελέτη τους,
- αποτελεί μέσο αξιολόγησης της εξ αποστάσεως εκπαιδευτικής διαδικασίας (καταγραφή εκπαιδευτικού αποτυπώματος).⁷¹

Το ψηφιοποιημένο εκπαιδευτικό περιεχόμενο πρέπει να είναι προσβάσιμο και να έχει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, όπως είναι το πρότυπο γραφικό περιβάλλον παρουσίασης, η προτυποποίηση πλοήγησης εντός του περιεχομένου, η ανάπτυξη μηχανισμών διάδρασης, η ανάπτυξη μηχανισμών και διακριτού συστήματος διάδρασης με τον χρήστη και η δημιουργία δυο μοντέλων διάδρασης του εκπαιδευτικού περιεχομένου (αυτοδιδασκαλία και χρήση από τους εκπαιδευτές κατά το μάθημα στην αίθουσα ή εξ αποστάσεως).

Η Ενέργεια 9: «Ψηφιοποίηση και ηλεκτρονική αρχειοθέτηση αρχείων σπουδών στις Α.Ε.Ν.» συσχετίζεται άμεσα με την Ενέργεια 1 και αφορά στην επέκταση και

---

⁷¹ Εσωτερικό έγγραφο ΥΝΑΝΠ.

αναβάθμιση του συστήματος που πιλοτικά θα αναπτυχθεί μέσω του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης. Η ψηφιοποίηση του έντυπου αρχείου των Α.Ε.Ν. κρίνεται αναγκαία με σκοπό την ομαλή λειτουργία τους και την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών. Το συγκεκριμένο έργο συμβάλλει ουσιαστικά στον ανασχεδιασμό της εσωτερικής οργάνωσης της εργασίας και στη βελτίωση της παραγωγικότητας των Α.Ε.Ν. Τα οφέλη που θα γίνουν ορατά από τους άμεσα εμπλεκόμενους αφορούν:

- στην απλοποίηση της εύρεσης εγγράφων,
- στην εξοικονόμηση χρόνου κατά την αρχειοθέτηση και αναζήτηση εγγράφων,
- στην αποφυγή απώλειας εγγράφων,
- στην αποφυγή ανθρώπινων λαθών κατά την καταχώριση/επαναφορά εγγράφων,
- στην ελαχιστοποίηση χρήσης χαρτιού,
- στην εξοικονόμηση ανθρωποωρών για τη δημιουργία, διαχείριση και συντήρηση του αρχείου,
- στη μείωση του κόστους των αναλωσίμων,
- στην ανάδειξη στατιστικών στοιχείων με χρήση δεδομένων ετών.

Ταυτόχρονα, τα οφέλη αφορούν και τους σπουδαστές, τους αρμόδιους φορείς του δημοσίου και γενικότερα τους πολίτες μέσα από:

- τη διαλειτουργικότητα των συστημάτων και την παροχή ψηφιακών υπηρεσιών,
- την παροχή ποιοτικότερων υπηρεσιών,
- τη μείωση του χρόνου περαίωσης των αιτημάτων,
- την έγκυρη ενημέρωση και τη μείωση πιθανοτήτων λάθους,
- τη μείωση του διοικητικού κόστους,
- τη μείωση των συναλλαγών,
- τη μείωση των χρόνων απόκρισης και την αυτοματοποίηση των διαδικασιών,
- τη διαφάνεια και αξιοπιστία.

Αντικείμενο του έργου αποτελεί η ψηφιοποίηση και ηλεκτρονική αρχειοθέτηση των αρχείων σπουδών στις Α.Ε.Ν., καθώς και η διάθεση του συστήματος ηλεκτρονικής αποθήκευσης και ευρετηρίασης εγγράφων για τη διαχείριση του ψηφιοποιημένου αρχείου. Παράλληλα, ιδιαίτερα σημαντική είναι η εξαγωγή δεδομένων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στη δημιουργία στατιστικών στοιχείων σε ένα ενιαίο και σύγχρονο περιβάλλον. Η ψηφιοποίηση θα πραγματοποιηθεί στις εγκαταστάσεις των Α.Ε.Ν. και αφορά τις ακόλουθες υπηρεσίες:

- την προετοιμασία του προς ψηφιοποίηση φυσικού αρχείου (μεταφορά, αποσύρραψη, κ.λπ.),
- την ψηφιοποίηση του αρχείου και τη δημιουργία καταλόγου,
- την εξαγωγή μεταδεδομένων και στατιστικών δεδομένων,
- την επανασυσκευασία του έντυπου αρχείου και την επιστροφή του στην θέση φύλαξης.⁷²

Παράλληλα, εξελίσσεται και η Ενέργεια 10: «Ψηφιοποίηση και ηλεκτρονική αρχειοθέτηση αρχείων σπουδών Ναυτικών στα Κέντρα Επιμόρφωσης Στελεχών Εμπορικού Ναυτικού (ΚΕΣΕΝ), στις Σχολές Σωστικών και Πυροσβεστικών Μέσων (ΔΣΕΝ/ΣΠΜ) και στη Σχολή Μετεκπαίδευσης Θαλαμηπόλων (ΔΣΕΝ/MET/ΘΑΛ)», η οποία συσχετίζεται με την Ενέργεια 2 και αφορά στην επέκταση και αναβάθμιση του συστήματος που πιλοτικά θα αναπτυχθεί μέσω του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης. Η ψηφιοποίηση του έντυπου αρχείου των ΚΕΣΕΝ, ΔΣΕΝ/ΣΠΜ και ΔΣΕΝ/MET/ΘΑΛ κρίνεται αναγκαία με σκοπό την ομαλή λειτουργία τους και την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών. Η υλοποίηση του συγκεκριμένου έργου συμβάλλει καθοριστικά στον ανασχεδιασμό του τρόπου εσωτερικής οργάνωσης της εργασίας και στη βελτίωση της παραγωγικότητας των Σχολών αυτών. Τα οφέλη που γίνονται ορατά από τους άμεσα εμπλεκόμενους αφορούν:

- στην απλοποίηση εύρεσης εγγράφων,
- στην εξοικονόμηση χρόνου στην αρχειοθέτηση και αναζήτηση εγγράφων,
- στην αποφυγή απώλειας εγγράφων,
- στην αποφυγή ανθρώπινων λαθών κατά την καταχώριση ή την επαναφορά των εγγράφων,
- στην ελαχιστοποίηση χρήσης χαρτιού,
- στην εξοικονόμηση ανθρωποωρών για την δημιουργία, διαχείριση και συντήρηση αρχείου,
- στη μείωση του κόστους αναλωσίμων,
- στην ανάδειξη στατιστικών στοιχείων με τη χρήση δεδομένων ετών.

Παράλληλα, υπάρχουν οφέλη που αφορούν τους σπουδαστές, τους αρμόδιους φορείς του δημοσίου και γενικότερα τους πολίτες μέσα από:

- τη διαλειτουργικότητα συστημάτων και παροχή ψηφιακών υπηρεσιών,

⁷² Εσωτερικό έγγραφο ΥΝΑΝΠ.

- την παροχή ποιοτικότερων υπηρεσιών,
- τη μείωση του χρόνου ολοκλήρωσης αιτημάτων,
- την έγκυρη ενημέρωση και τη μείωση πιθανοτήτων λάθους,
- τη μείωση του διοικητικού κόστους,
- τη μείωση των συναλλαγών,
- τη μείωση των χρόνων απόκρισης και αυτοματοποίηση διαδικασιών,
- τη διαφάνεια και αξιοπιστία.

Αντικείμενο του έργου αποτελεί η ψηφιοποίηση και ηλεκτρονική αρχειοθέτηση των αρχείων σπουδών στα ΚΕΣΕΝ, τις ΔΣΕΝ/ΣΠΜ και τη ΔΣΕΝ/MET/ΘΑΛ και η διάθεση συστήματος ηλεκτρονικής αποθήκευσης και ευρετηρίασης εγγράφων για τη διαχείριση του ψηφιοποιημένου τους αρχείου. Παράλληλα, σημαντική είναι η εξαγωγή δεδομένων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στη δημιουργία στατιστικών στοιχείων σε ένα ενιαίο και σύγχρονο περιβάλλον. Η ψηφιοποίηση θα γίνει στις εγκαταστάσεις των Σχολών και αφορά και σε αυτήν την ενέργεια τις παρακάτω υπηρεσίες:

- την προετοιμασία του προς ψηφιοποίηση φυσικού αρχείου (μεταφορά, αποσύρραψη, κ.λπ.),
- την ψηφιοποίηση του αρχείου και δημιουργία καταλόγου.
- την εξαγωγή μεταδεδομένων και στατιστικών δεδομένων,
- την επανασυσκευασία του έντυπου αρχείου και την επιστροφή του στην οριστική θέση φύλαξης.⁷³

Τέλος, η Ενέργεια 11: «Σύστημα Business Intelligence (BI) για τη διαδικασία λήψης αποφάσεων για τη Στρατηγική της Ν.Ε.» αφορά ένα σύστημα το οποίο θα αποτελεί εργαλείο επιτελικής παρακολούθησης, πρόγνωσης και επιχειρηματικής ευφυΐας για θέματα και δεδομένα που άπτονται του φορέα και θα προσφέρει μια συνολική εικόνα της ναυτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Στόχος είναι η υποστήριξη και η διασφάλιση της λήψης έγκαιρων, αποτελεσματικών και αποδοτικών αποφάσεων πολιτικής. Το συγκεκριμένο σύστημα: α) θα υποστηρίζει κατ' ελάχιστον τρεις ταυτόχρονους χρήστες, β) θα εγκατασταθεί στο υπολογιστικό νέφος (G-cloud), γ) θα παραδοθεί με άδειες χρήσης χωρίς χρονικό περιορισμό και δ) θα ενοποιεί τις πληροφορίες από άλλα υφιστάμενα αλλά και νέα συστήματα ηλεκτρονικής διαχείρισης σπουδών στις ΔΣΕΝ. Ουσιαστικά, το συγκεκριμένο σύστημα θα αποτελεί μια αυτό-εξυπηρετούμενη πλατφόρμα επιχειρηματικής ευφυΐας παρέχοντας τη δυνατότητα εκτέλεσης διαφόρων

⁷³ Εσωτερικό έγγραφο ΥΝΑΝΠ.

στατιστικών τεχνικών ανάλυσης καθώς και τη δυνατότητα να παράγουν και να παρακολουθούν δείκτες παρακολούθησης επιχειρησιακής απόδοσης και διαδραστικά ταμπλό με δυνατότητα χαρτογραφικής απεικόνισης αποτελεσμάτων.⁷⁴

---

⁷⁴ Εσωτερικό έγγραφο ΥΝΑΝΠ.

Μέρος Β΄: Ανάλυση ερωτηματολογίων έρευνας

Κεφάλαιο 4^ο: Σχεδίαση έρευνας

4.1 Σχεδίαση ερωτηματολογίου

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε έχει σκοπό τη διερεύνηση των προοπτικών εκσυγχρονισμού της ναυτικής εκπαίδευσης μέσα από την ψηφιοποίηση με την αξιοποίηση της άποψης των εκπαιδευτικών που διδάσκουν στις Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού. Με αφετηρία την πρωτοβουλία που πραγματοποιείται από το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής για την ψηφιοποίηση των διαδικασιών που πλαισιώνουν τη ναυτική εκπαίδευση τίθενται τα επιμέρους ερευνητικά ερωτήματα:

- Το υφιστάμενο σύστημα εκπαίδευσης των Ελλήνων ναυτικών μπορεί να ανταποκριθεί στις αυξανόμενες απαιτήσεις του κλάδου ή απαιτούνται συντονισμένες ενέργειες εκσυγχρονισμού της ναυτικής εκπαίδευσης;
- Ποια είναι άποψη των εκπαιδευτικών που διδάσκουν στις ΑΕΝ για την υφιστάμενη κατάσταση, αλλά και για τον ψηφιακό μετασχηματισμό που επιχειρείται από το Υπουργείο με το έργο «Ψηφιακός Μετασχηματισμός της Ναυτικής Εκπαίδευσης»;
- Ποια πιστεύουν οι εκπαιδευτικοί ότι είναι τα σημαντικότερα εμπόδια για τον εκσυγχρονισμό της ναυτικής εκπαίδευσης;
- Ο ψηφιακός μετασχηματισμός της ναυτικής εκπαίδευσης θα βελτιώσει την εκπαιδευτική διαδικασία και θα δημιουργήσει καταρτισμένα στελέχη;
- Πώς αξιολογούν οι εκπαιδευτικοί τις επιμέρους ενέργειες του έργου «Ψηφιακός Μετασχηματισμός της Ναυτικής Εκπαίδευσης»;

Η ανάγκη βελτίωσης της ναυτικής εκπαίδευσης μέσα από την ψηφιοποίηση και η αποδοχή εκ μέρους των εκπαιδευτικών της μετάβασης σε ένα περιβάλλον ψηφιοποιημένο και σύγχρονο είναι οι βασικές ερευνητικές υποθέσεις. Από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων διαπιστώνεται ότι οι υποθέσεις αυτές είναι βάσιμες και πως οι επερχόμενες αλλαγές θα τύχουν ευρείας αποδοχής από εκείνους οι οποίοι θα κληθούν να τις εφαρμόσουν και να τις επικοινωνήσουν στους σπουδαστές αλλά και στους λοιπούς εμπλεκόμενους με την εκπαιδευτική διαδικασία.

Στο δεύτερο μέρος της εργασίας καταγράφονται τα αποτελέσματα της ποσοτικής έρευνας που υλοποιήθηκε με τη χρήση ερωτηματολογίου. Το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε μέσω της εφαρμογής google drive και εστάλη στα

email των διευθυντών των σχολών και σε κάποιες περιπτώσεις των διοικητών των Ακαδημιών με την παράκληση να αποσταλούν στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις των καθηγητών που διδάσκουν στις 11 Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού της Ελλάδας, μετά από σχετική έγκριση της αρμόδιας υπηρεσίας του ΥΝΑΝΠΙ εφόσον αφορά ένα υπό εξέλιξη έργο του Υπουργείου. Αναφορικά με την επεξεργασία του ερωτηματολογίου, ορισμένα διαγράμματα αντλήθηκαν απευθείας από την εφαρμογή google drive, ενώ για τα υπόλοιπα αξιοποιήθηκε το excel λόγω του μικρού δείγματος.

Κατά τη διαδικασία του σχεδιασμού της έρευνας κρίθηκε σημαντικό στοιχείο η καταγραφή της άποψης των εκπαιδευτικών, καθώς αυτοί αποτελούν τους βασικούς συντελεστές της εκπαιδευτικής διαδικασίας και είναι οι κύριοι αποδέκτες των αλλαγών που επιχειρούνται στην υλοποίηση του έργου του ΥΝΑΝΠΙ. Οι καθηγητές είναι εκείνοι που θα κληθούν να υποστηρίξουν τις επερχόμενες αλλαγές και να προσαρμόσουν τις μεθόδους διδασκαλίας τους στα νέα δεδομένα. Επιπλέον, θα επικοινωνήσουν τις αλλαγές στους σπουδαστές, αλλά και στους έμμεσα εμπλεκόμενους με τις Ακαδημίες. Τέλος, θα κληθούν να προσαρμόσουν την εκπαιδευτική διαδικασία, αλλά και τη διοικητική υποστήριξη των σπουδαστών και των σχολών στα νέα ψηφιακά δεδομένα. Η ψηφιοποίηση κρίσιμων διαδικασιών και λειτουργιών της δημόσιας ναυτικής εκπαίδευσης θα επιφέρει ουσιαστικές αλλαγές στο έργο των καθηγητών που διδάσκουν σε αυτές, επομένως η άποψή τους έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς η αποδοχή των αλλαγών από εκείνους που καλούνται να τις εφαρμόσουν είναι καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία κάθε έργου.

Παρόμοια έρευνα δεν έχει έρθει σε γνώση μας, γεγονός δικαιολογημένο, καθώς είναι η πρώτη φορά που επιχειρείται ο εκσυγχρονισμός της δημόσιας ναυτικής εκπαίδευσης μέσα από συντονισμένες πράξεις από πλευράς του ΥΝΑΝΠΙ. Στο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων του 2021 δίνεται προτεραιότητα μεταξύ άλλων στην αναδιοργάνωση και την ψηφιακή αναβάθμιση της ναυτικής εκπαίδευσης ως μέσο για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής ναυτιλίας, στοχεύοντας στην παραγωγή στελεχών ικανών να ανταποκριθούν σε ένα περιβάλλον εργασίας το οποίο επηρεάζεται καθοριστικά από τις νέες τεχνολογικές εξελίξεις.

4.2 Ανάλυση ερωτηματολογίου

Το ερωτηματολόγιο χωρίζεται σε τρία μέρη. Στο πρώτο μέρος συγκεντρώνονται τα δημογραφικά στοιχεία των ερωτώμενων, καθώς και πληροφορίες για την επαγγελματική τους πορεία. Οι δύο πρώτες ερωτήσεις αφορούν το φύλο και την ηλικία,

και η τρίτη το επίπεδο σπουδών των καθηγητών που διδάσκουν στις Α.Ε.Ν. Η τέταρτη ερώτηση αφορά τον αριθμό των ετών που έχουν διδάξει οι ερωτηθέντες στις Ακαδημίες και είναι καθοριστικής σημασίας για τα συμπεράσματα που θα εξαχθούν, καθώς το διάστημα υπηρεσίας θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικός παράγοντας στη διαμόρφωση κρίσεως του εκπαιδευτικού σε σχέση με τις συνθήκες, αλλά και τις ανάγκες του εκπαιδευτικού ιδρύματος στο οποίο εργάζεται. Στην ερώτηση πέντε, οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να δηλώσουν την Ακαδημία στην οποία εργάζονται, αναδεικνύοντας τις επιμέρους συνθήκες που επικρατούν στις διάφορες υπηρεσίες και ενδεχομένως οι απαντήσεις τους να οδηγήσουν σε κάποια συμπεράσματα για τη λειτουργία της κάθε Ακαδημίας. Ενδιαφέρον έχει, επίσης, η καταγραφή της απόκρισης των καθηγητών στη συγκεκριμένη έρευνα σε σχέση με την Ακαδημία στην οποία εργάζονται.

Στο δεύτερο μέρος, οι ερωτήσεις σχετίζονται με τη γνώμη των καθηγητών γενικότερα για την κατάσταση στη ναυτική εκπαίδευση. Συγκεκριμένα, η ερώτηση έξι έχει σκοπό να καταγράψει τη γενικότερη άποψη των καθηγητών για τη ναυτική εκπαίδευση και την ανάγκη για εκσυγχρονισμό της. Η ερώτηση αυτή αποτελεί την αφετηρία για την καταγραφή των επιμέρους απόψεων των ερωτηθέντων. Κρίνεται καθοριστικής σημασίας, καθώς ουσιαστικά αποτυπώνει τη γενικότερη άποψή τους για την αναγκαιότητα ή μη της προσπάθειας για τον εκσυγχρονισμό που επιχειρείται. Η ερώτηση επτά έχει στόχο να καταγράψει εάν, κατά την άποψη των εκπαιδευτικών, η ψηφιοποίηση των διαδικασιών της ναυτικής εκπαίδευσης είναι ένας από τους τρόπους επίτευξης του εκσυγχρονισμού, συμφωνώντας ή μη με τη δήλωση ότι η ψηφιοποίηση θα συμβάλει θετικά στον επιδιωκόμενο σκοπό. Η άποψη των εκπαιδευτικών για τη συμβολή της ψηφιοποίησης στον εκσυγχρονισμό της ναυτικής εκπαίδευσης είναι καθοριστικής σημασίας, καθώς θα κληθούν να ασκήσουν τα εκπαιδευτικά αλλά και τα διοικητικά τους καθήκοντα σε ένα νέο ψηφιοποιημένο περιβάλλον.

Με την ερώτηση οκτώ που ακολουθεί επιχειρείται να αποτυπωθεί η άποψη των εκπαιδευτικών για τις πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί έως σήμερα σε σχέση με την ψηφιοποίηση των διαδικασιών. Βασικός στόχος της ερώτησης αυτής είναι η διερεύνηση του κατά πόσο οι καθηγητές θεωρούν ότι έχουν ήδη γίνει ικανοποιητικές ενέργειες ή όχι προς την κατεύθυνση αυτή, ενώ στη συνέχεια να γίνει σύγκριση με την άποψή τους για τις ενέργειες που επιχειρούνται μέσω του έργου του ΥΝΑΝΠ.

Η επόμενη ερώτηση (εννέα) διερευνά το κατά πόσο οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι η ψηφιοποίηση των διαδικασιών στη ναυτική εκπαίδευση θα βελτιώσει την εκπαιδευτική διαδικασία. Βασικός επιδιωκόμενος σκοπός του ψηφιακού

μετασχηματισμού είναι η βελτίωση του επιπέδου διδασκαλίας και η δημιουργία στελεχών κατάλληλα καταρτισμένων και εφοδιασμένων με τα απαραίτητα εφόδια προκειμένου να ανταποκριθούν σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο εργασιακό περιβάλλον λόγω των τεχνολογικών εξελίξεων. Προέκταση της βελτίωσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι και η πιο εύκολη επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων των Α.Ε.Ν. αποτυπώνοντας και την άποψη των εκπαιδευτικών για τον πιθανό αυτό αντίκτυπο μέσα από την ερώτηση δέκα.

Η ερώτηση έντεκα καταγράφει έξι συγκεκριμένα εμπόδια που μπορεί να υπάρξουν κατά τη διαδικασία υλοποίησης του εκσυγχρονισμού της ναυτικής εκπαίδευσης και οι ερωτώμενοι καλούνται να επιλέξουν έως τρεις απαντήσεις σύμφωνα με όσα θεωρούν πιο σημαντικά. Συγκεκριμένα, έχουν να επιλέξουν ανάμεσα στην έλλειψη πόρων, την έλλειψη συντονισμού των φορέων, την εσωτερική κουλτούρα του οργανισμού, την κουλτούρα της χώρας και του δημοσίου τομέα στην Ελλάδα, τη μη αποδοχή από τα στελέχη και την ελλιπή παροχή εκπαίδευσης στα στελέχη των οργανισμών. Με την ερώτηση αυτή αποτυπώνεται επαρκώς η άποψη των εκπαιδευτικών για τους λόγους για τους οποίους ο εκσυγχρονισμός της ναυτικής εκπαίδευσης συναντάει διάφορα εμπόδια, καθώς οι διδάσκοντες είναι άμεσα εμπλεκόμενοι τόσο στην εκπαιδευτική διαδικασία όσο και στις διάφορες διοικητικές λειτουργίες των Ακαδημιών.

Τέλος, με την ερώτηση δώδεκα διερευνάται η γνώμη των καθηγητών των Ακαδημιών στο κατά πόσο η ύπαρξη εξειδικευμένου προσωπικού σε θέματα πληροφορικής στις διοικήσεις του Υπουργείου και των Ακαδημιών επηρεάζει τη διασφάλιση της επιτυχίας έργων ψηφιακού μετασχηματισμού, καθώς το εξειδικευμένο προσωπικό είναι γεγονός ότι αποτελεί καθοριστικό παράγοντα σε αντίστοιχες προσπάθειες.

Το τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου αφορά στο έργο του «Ψηφιακού Μετασχηματισμού της Ναυτικής Εκπαίδευσης» που υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγραμματισμού του ΥΝΑΝΠ και παρουσιάζονται οι έντεκα ενέργειές του. Στην ερώτηση δεκατρία, οι ερωτώμενοι καλούνται να αξιολογήσουν κατά πόσο η κάθε μία από τις έντεκα αυτές ενέργειες θα ωφελήσει τη συγκεκριμένη μεταρρυθμιστική προσπάθεια του ΥΝΑΝΠ. Ουσιαστικά, επιχειρείται μια προσπάθεια πρόβλεψης της επιτυχίας του υπό εξέλιξη έργου και η άποψη των εκπαιδευτικών έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς αποτελούν έναν από τους σημαντικότερους πυλώνες της ναυτικής εκπαίδευσης. Το κατά πόσο πιστεύουν οι εκπαιδευτικοί ότι κάθε επιμέρους

ενέργεια θα ωφελήσει τον συνολικό εκσυγχρονισμό της ναυτικής εκπαίδευσης αποτελεί ενδεχομένως και έναν προπομπό της αποδοχής του έργου του ψηφιακού μετασχηματισμού.

Η πρόσληψη εκπαιδευτικών στις Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού, μονίμων και ωρομισθίων, είναι μια διαδικασία που αφορά άμεσα τους εκπαιδευτικούς των Α.Ε.Ν., καθώς επηρεάζει τόσο το διδακτικό τους έργο όσο και τις διοικητικές υποχρεώσεις που αναλαμβάνουν υπηρετώντας στις σχολές. Ο μικρός αριθμός μονίμων υπηρετούντων στις Ακαδημίες και η μεγάλη ανάγκη για πρόσληψη έκτακτου εκπαιδευτικού προσωπικού καθιστά την αντίστοιχη ενέργεια (Ενέργεια 4) του ψηφιακού μετασχηματισμού του ΥΝΑΝΠ ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για τους καθηγητές. Για τον λόγο αυτό κρίθηκε σκόπιμο να ζητηθεί ξεχωριστά η άποψή τους για τη συνεισφορά της ενέργειας αυτής στη βελτίωση των διαδικασιών πρόσληψης των εκπαιδευτικών των Ακαδημιών (ερώτηση δεκατέσσερα).

Ολοκληρώνοντας την έρευνα, με την τελευταία και δέκατη πέμπτη ερώτηση, ζητήθηκε από τους καθηγητές των Α.Ε.Ν. να διατυπώσουν τις δικές τους προτάσεις/σκέψεις για τον εκσυγχρονισμό της ναυτικής εκπαίδευσης. Οι προτάσεις των υπηρετούντων στις Ακαδημίες αποτελούν ένα σημείο της έρευνας με ειδικό ενδιαφέρον, καθώς αποτυπώνουν τη γενικότερη άποψη των καθηγητών για τα προβλήματα της ναυτικής εκπαίδευσης.

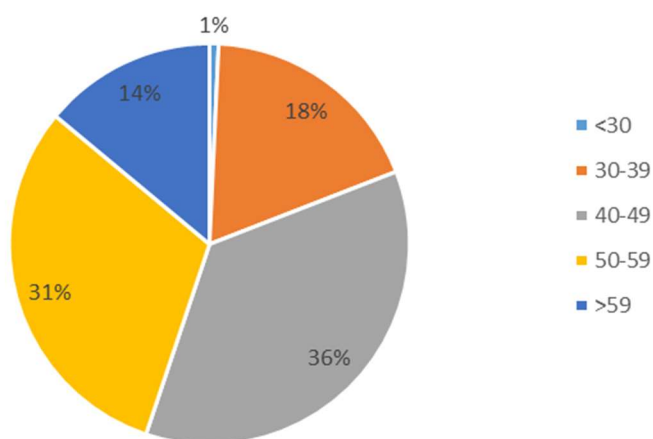
Κεφάλαιο 5^ο: Αποτελέσματα έρευνας

Η έρευνα υλοποιήθηκε κατά το χρονικό διάστημα Απριλίου-Μαΐου 2022 και από τους 285 υπηρετούντες εκπαιδευτικούς, μόνιμους και ωρομίσθιους, συνολικά απάντησαν στο ερωτηματολόγιο οι 136 (ένα ποσοστό της τάξης του 47,7%).

5.1 Δημογραφικά στοιχεία

Στην έρευνα συμμετείχαν 29 Γυναίκες και 107 άνδρες, ενώ οι περισσότεροι συμμετέχοντες είναι ανάμεσα στα 40 και τα 60 έτη (Διάγραμμα 1).

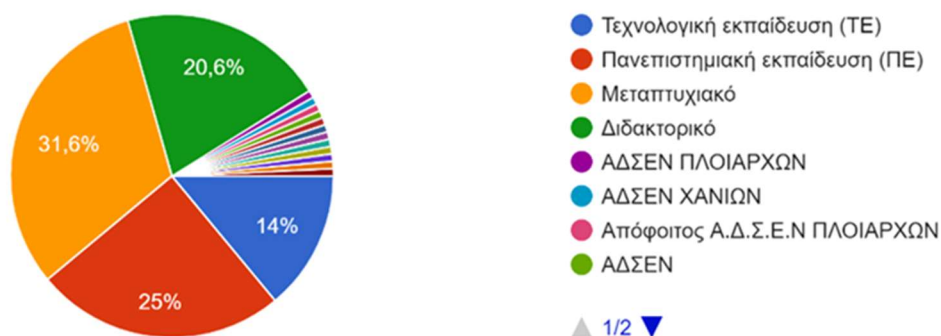
136 απαντήσεις

Διάγραμμα 1: Ηλικιακές ομάδες συμμετεχόντων στην έρευνα

Όπως αποτυπώνεται στο Διάγραμμα 1, υπάρχει μόνο ένα άτομο από τους συμμετέχοντες στην έρευνα που είναι μικρότερο από τα 30 έτη (1%), 25 άτομα βρίσκονται στην ηλικιακή ομάδα 30-39 (18%), ενώ η ηλικιακή ομάδα 40-49 και η ηλικιακή ομάδα 50-59 συγκεντρώνουν το 67% των συμμετεχόντων στην έρευνα. Τέλος, υπάρχει και ένας μικρός αριθμός ατόμων, στο σύνολο 19 (ποσοστό 14%), που είναι πάνω από τα 60 έτη.

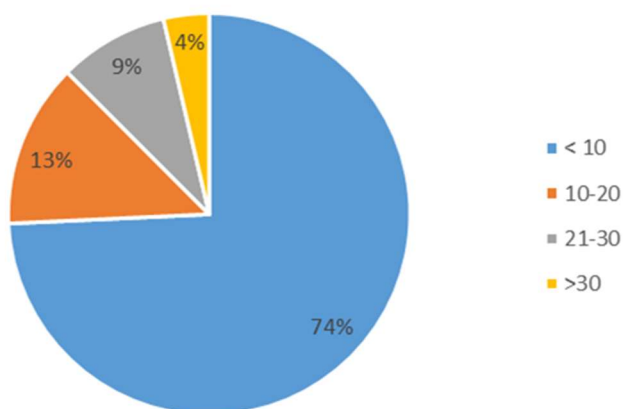
136 απαντήσεις

Διάγραμμα 2: Επίπεδο σπουδών καθηγητών

Οι καθηγητές που έχουν ολοκληρώσει μεταπτυχιακές σπουδές αποτελούν τη μεγαλύτερη μερίδα με ποσοστό 31,6% (43 άτομα) και ακολουθούν εκείνοι οι οποίοι κατέχουν διδακτορικό τίτλο με ποσοστό 20,6% (28 άτομα). Πανεπιστημιακής εκπαίδευσης είναι 35 άτομα (ποσοστό 25%), 19 άτομα προέρχονται από την τεχνολογική εκπαίδευση (ποσοστό 14%), ενώ μόλις 11 είναι απόφοιτοι Α.Ε.Ν.

136 απαντήσεις

Διάγραμμα 3: Χρόνια διδασκαλίας σε Α.Ε.Ν.

Σε ποσοστό 77% οι συμμετέχοντες στην έρευνα έχουν κάτω από δέκα έτη προϋπηρεσίας στις Ακαδημίες (101 άτομα). Υπάρχει βέβαια και ένα μικρό ποσοστό της τάξεως του 4% εκείνων που έχουν συμπληρώσει τα 30 έτη προϋπηρεσίας (5 άτομα). Το 13% των καθηγητών στις σχολές έχει 10-20 έτη προϋπηρεσίας (ποσοστό

13%) και ακολουθούν τα 21-30 έτη προϋπηρεσίας με 12 άτομα (ποσοστό 9%), όπως αποτυπώνεται στο Διάγραμμα 3.

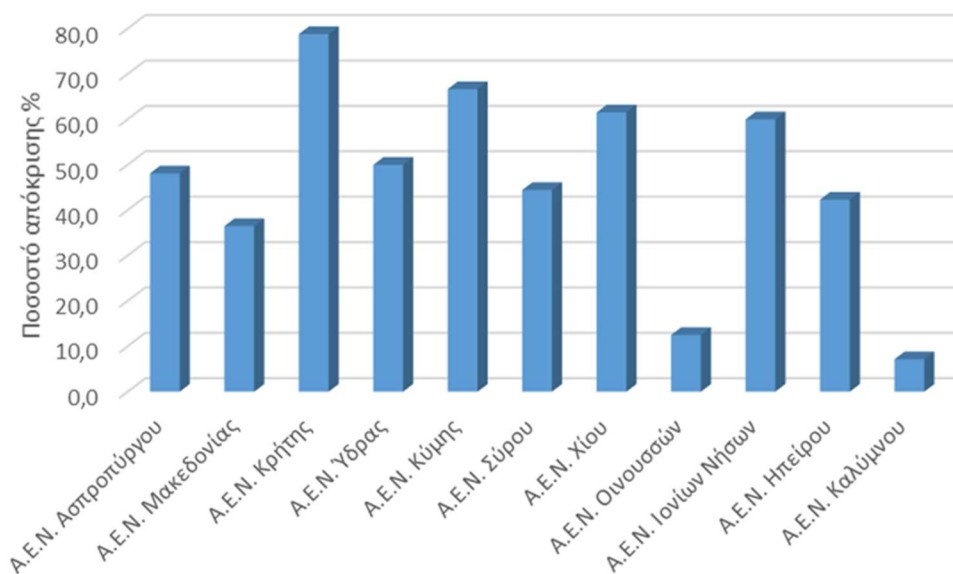
Στον Πίνακα 2 καταγράφονται στη στήλη 1 αναλυτικά οι 11 Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού, στη στήλη 2 ο συνολικός αριθμός των καθηγητών που διδάσκει αυτή τη στιγμή στις σχολές, με βάση τα στοιχεία του ΥΝΑΝΠ, στη στήλη 3 ο αριθμός των ατόμων που απάντησαν στα ερωτηματολόγια από κάθε Ακαδημία, και τέλος στην τέταρτη στήλη καταγράφεται το ποσοστό συμμετοχής των καθηγητών στην έρευνα ανά Α.Ε.Ν.

Πίνακας 2: Ακαδημία στην οποία διδάσκουν οι καθηγητές

Α.Ε.Ν.	Συνολικός αριθμός καθηγητών στις σχολές	Αριθμός ατόμων που απάντησαν στα ερωτηματολόγια ανά Α.Ε.Ν	Ποσοστό συμμετοχής στην έρευνα ανά Α.Ε.Ν. (%)
Α.Ε.Ν. Ασπροπύργου	79	38	48,1
Α.Ε.Ν. Μακεδονίας	63	23	36,5
Α.Ε.Ν. Κρήτης	33	26	78,8
Α.Ε.Ν. Ύδρας	8	4	50,0
Α.Ε.Ν. Κύμης	9	6	66,7
Α.Ε.Ν. Σύρου	9	4	44,4
Α.Ε.Ν. Χίου	26	16	61,5
Α.Ε.Ν. Οινουσσών	8	1	12,5
Α.Ε.Ν. Ιονίων Νήσων	10	6	60,0
Α.Ε.Ν. Ηπείρου	26	11	42,3
Α.Ε.Ν. Καλύμνου	14	1	7,1

Από τους 285 υπηρετούντες εκπαιδευτικούς συνολικά απάντησαν οι 136. Συγκεκριμένα στην Ακαδημία του Ασπροπύργου υπηρετούν 79 καθηγητές και απάντησαν οι 38. Στην Ακαδημία της Μακεδονίας υπηρετούν 63 καθηγητές και απάντησαν 23. Στην Κρήτη υπηρετούν 33 καθηγητές και απάντησαν οι 26. Στην Ύδρα υπηρετούν 8 και απάντησαν οι 4. Στην Κύμη υπηρετούν 9 και απάντησαν οι 6. Στη Σύρο υπηρετούν 9 και απάντησαν οι 4. Στη Χίο υπηρετούν 26 και απάντησαν οι 16. Στις Οινούσες υπηρετούν 8 και απάντησε ένας. Στα Ιόνια Νησιά υπηρετούν 10 και απάντησαν οι 6. Στην Ήπειρο υπηρετούν 26 και απάντησαν οι 11, ενώ στην Κάλυμνο υπηρετούν 14 και απάντησε μόνο ένας.

Να σημειωθεί ότι δεν έγινε διαχωρισμός των υπηρετούντων εκπαιδευτικών σε μόνιμους και ωρομίσθιους και ότι ο αριθμός των υπηρετούντων μπορεί να μεταβάλλεται κατά τη διάρκεια του έτους κατόπιν αποχωρήσεων εκπαιδευτικών, κυρίως ωρομισθίων.

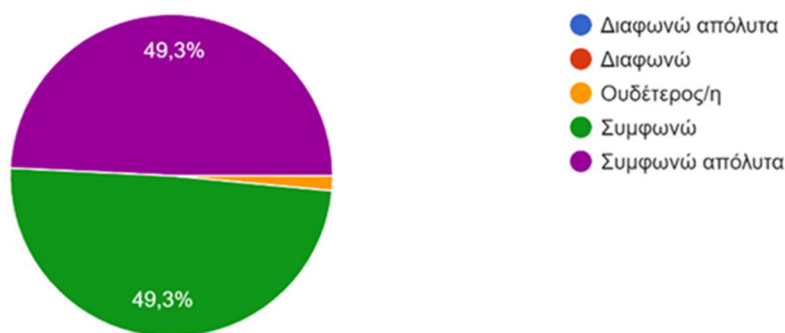
Διάγραμμα 4: Απόκριση ερωτηθέντων ανά A.E.N.

Ουσιαστικά, στην A.E.N. Κρήτης παρατηρείται η μεγαλύτερη απόκριση στο ερωτηματολόγιο με ποσοστό της τάξεως του 78,8% και ακολουθούν η Κύμη, η Χίος και τα Ιόνια Νησιά. Αντιθέτως, το μικρότερο ποσοστό παρατηρείται στην A.E.N. Καλύμνου (7,1%) και ακολουθεί η A.E.N. Οινουσσών με 12,5%.

5.2 Γενικά στοιχεία για τη ναυτική εκπαίδευση

Στο δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου οι ερωτήσεις σχετίζονται με τη γνώμη των καθηγητών γενικότερα για την κατάσταση στη ναυτική εκπαίδευση. Πιο συγκεκριμένα, στο Διάγραμμα 5 αποτυπώνεται η γνώμη των εκπαιδευτικών των Ακαδημιών σχετικά με την ανάγκη για εκσυγχρονισμό στη ναυτική εκπαίδευση αποτελώντας την αφετηρία για την καταγραφή των επιμέρους απόψεων των εκπαιδευτικών.

134 απαντήσεις

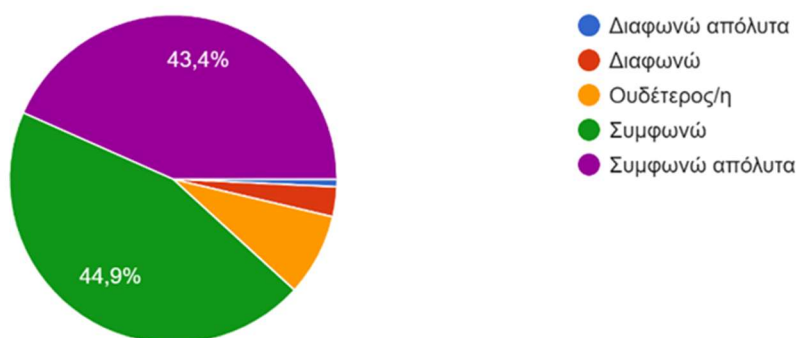

Διάγραμμα 5: Ανάγκη για εκσυγχρονισμό στη ναυτική εκπαίδευση

Σχεδόν όλοι οι ερωτώμενοι θεωρούν ότι η ναυτική εκπαίδευση στην Ελλάδα έχει ανάγκη από εκσυγχρονισμό (ποσοστό 99,6%), ενώ μόνο 2 είναι εκείνοι που δεν εκφράζουν κάποια άποψη (66 Συμφωνώ απόλυτα/ 66 Συμφωνώ/ 2 ουδέτερος).

Στο Διάγραμμα 6 αποτυπώνεται η γνώμη των καθηγητών σε επιμέρους ζητήματα και συγκεκριμένα στη συμβολή της ψηφιοποίησης στον εκσυγχρονισμό της ναυτικής εκπαίδευσης, καθώς είναι εκείνοι που θα ασκήσουν τα εκπαιδευτικά αλλά και τα διοικητικά τους καθήκοντα σε ένα νέο ψηφιοποιημένο περιβάλλον.

136 απαντήσεις

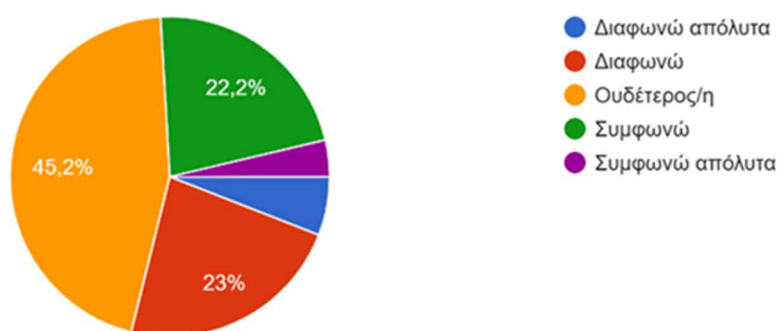
Διάγραμμα 6: Η συμβολή της ψηφιοποίησης διαδικασιών στη ναυτική εκπαίδευση

Η πλειοψηφία των ερωτώμενων πιστεύει ότι η ψηφιοποίηση των διαδικασιών θα συμβάλλει στον εκσυγχρονισμό της ναυτικής εκπαίδευσης (ποσοστό 88,3%), ενώ υπάρχουν και εκείνοι, ένα μικρό ποσοστό, που έχουν αντίθετη άποψη (59 συμφωνώ απόλυτα/ 61 συμφωνώ/ 11 ουδέτερος/ 4 διαφωνώ/ 1 διαφωνώ απόλυτα). Σε σχέση με

την προηγούμενη ερώτηση παρατηρείται μια μικρή διαφοροποίηση στις απαντήσεις. Το ποσοστό εκείνων που βλέπουν θετικά τη συγκεκριμένη δράση μειώνεται σε 10 ποσοστιαίες μονάδες, σε σχέση με τη γενική πεποίθηση ότι η ναυτική εκπαίδευση έχει ανάγκη από εκσυγχρονισμό. Επίσης, αυξάνεται ο αριθμός των ερωτηθέντων που έχουν ουδέτερη γνώμη, ενώ πλέον εκφράζονται και διαφωνίες σχετικά με την ουσιαστική συμβολή της ψηφιοποίησης των διαδικασιών στη ναυτική εκπαίδευση.

Με την ερώτηση οκτώ του ερωτηματολογίου, επιχειρείται να αποτυπωθεί η άποψη των εκπαιδευτικών για τις πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί έως σήμερα σε σχέση με την ψηφιοποίηση των διαδικασιών (Διάγραμμα 7).

135 απαντήσεις

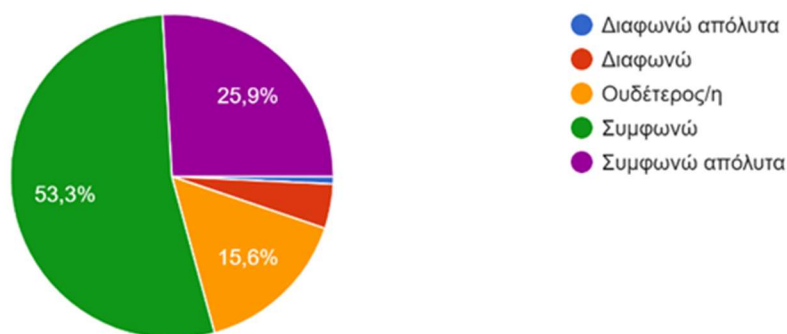
Διάγραμμα 7: Πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί στην ψηφιοποίηση των διαδικασιών

Παρατηρείται ότι σχεδόν οι μισοί από τους συμμετέχοντες στην έρευνα, δηλαδή 61 άτομα (ποσοστό 45,2%) δεν εκφράζουν κάποια γνώμη σχετικά με τις πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί έως τώρα σχετικά με την ψηφιοποίηση των διαδικασιών της ναυτικής εκπαίδευσης. Σε ποσοστό 25,9% (35 άτομα) πιστεύουν ότι έχουν ήδη αναληφθεί κάποιες πρωτοβουλίες, ενώ σε ποσοστό 28,9% (39 άτομα) ότι οι πρωτοβουλίες που έχουν ληφθεί έως σήμερα δεν είναι αρκετές (5 συμφωνώ απόλυτα/ 30 συμφωνώ/ 61 ουδέτερος/ 31 διαφωνώ/ 8 διαφωνώ απόλυτα).

Ένας βασικός σκοπός του ψηφιακού μετασχηματισμού είναι η βελτίωση του επιπέδου διδασκαλίας και η δημιουργία στελεχών κατάλληλα καταρτισμένων και εφοδιασμένων για να ανταποκριθούν σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο εργασιακό περιβάλλον. Με την ερώτηση εννέα του ερωτηματολογίου διερευνάει το κατά πόσο οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι η ψηφιοποίηση των διαδικασιών στη ναυτική εκπαίδευση θα βελτιώσει την εκπαιδευτική διαδικασία (Διάγραμμα 8).

135 απαντήσεις

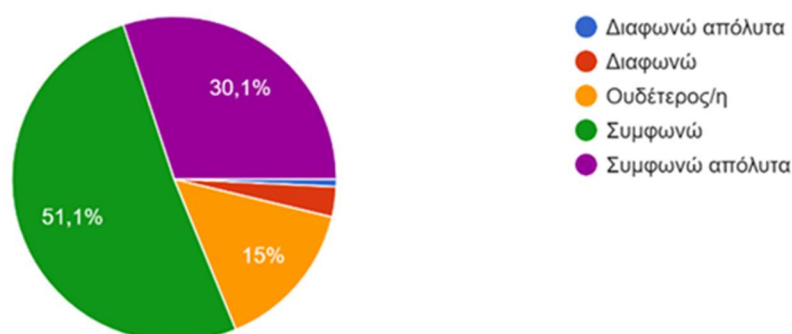

Διάγραμμα 8: Βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας με την ολοκλήρωση της ψηφιοποίησης των διαδικασιών

Το 79,1% των συμμετεχόντων θεωρούν ότι η εκπαιδευτική διαδικασία στις Α.Ε.Ν. θα βελτιωθεί με την ολοκλήρωση της ψηφιοποίησης των διαδικασιών, το 15,6% των συμμετεχόντων δεν εκφράζουν κάποια άποψη, ενώ το 5,2% διαφωνεί με τη συγκεκριμένη δήλωση (35 συμφωνώ απόλυτα/ 72 συμφωνώ, 21 ουδέτερος/ 6 διαφωνώ/ 1 διαφωνώ απόλυτα).

Η βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας με την ολοκλήρωση της ψηφιοποίησης των διαδικασιών ενδεχομένως να συμβάλει και στην πιο εύκολη επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων των Α.Ε.Ν. (ερώτηση 10 του ερωτηματολογίου).

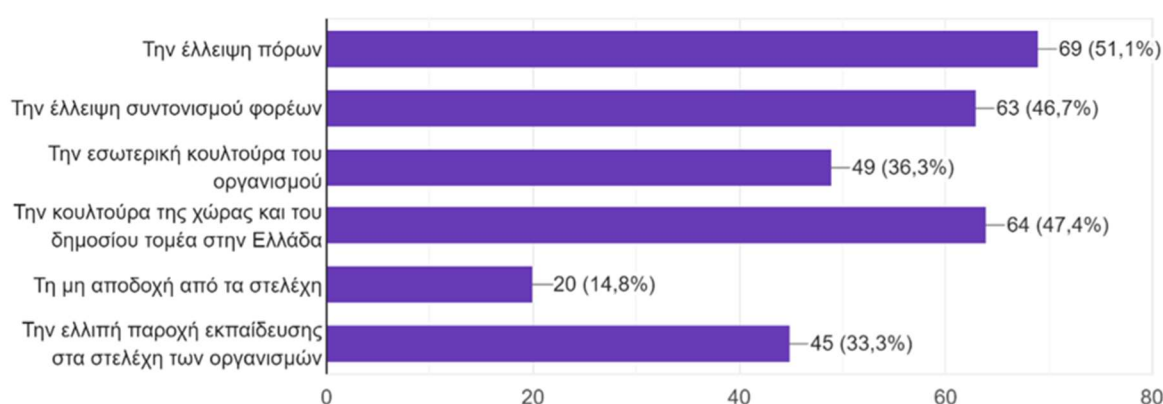
133 απαντήσεις

Διάγραμμα 9: Αντίκτυπος του εκσυγχρονισμού της ναυτικής εκπαίδευσης στην επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων

Όπως αποτυπώνεται στο Διάγραμμα 9, ένα μεγάλο ποσοστό των συμμετεχόντων στην έρευνα (81,2%) πιστεύει ότι ο εκσυγχρονισμός της ναυτικής εκπαίδευσης θα έχει αντίκτυπο και στην επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων των Α.Ε.Ν. (40 εκπαιδευτικοί απάντησαν συμφωνώ απόλυτα και 68 συμφωνώ). Μικρότερο ήταν το ποσοστό όσων δεν εξέφρασαν κάποια άποψη (20 ουδέτερος) και πολύ μικρό όσων διαφώνησαν (4 διαφωνώ/ 1 διαφωνώ απόλυτα.)

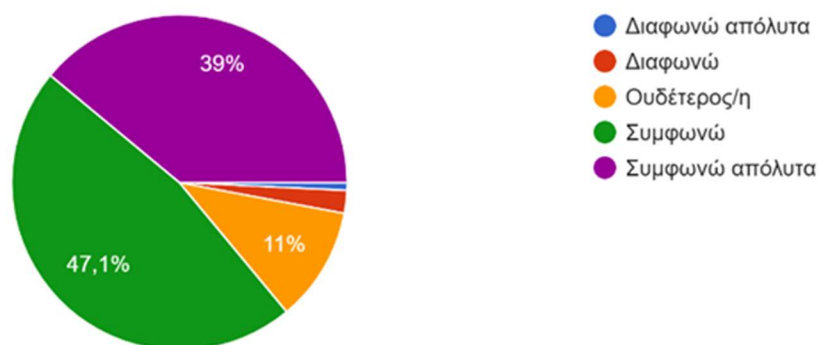
Στην επόμενη ερώτηση (ερώτηση έντεκα) καταγράφηκαν έξι συγκεκριμένα εμπόδια που μπορεί να υπάρξουν κατά τη διαδικασία υλοποίησης του εκσυγχρονισμού της ναυτικής εκπαίδευσης και οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να επιλέξουν έως τρεις απαντήσεις.

Διάγραμμα 10: Εμπόδια στη διαδικασία του εκσυγχρονισμού της ναυτικής εκπαίδευσης

Οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι τα μεγαλύτερα εμπόδια στον εκσυγχρονισμό της ναυτικής εκπαίδευσης είναι η έλλειψη πόρων (ποσοστό 51,1%), η κουλτούρα της χώρας και πιο συγκεκριμένα του δημοσίου τομέα, καθώς και η έλλειψη συντονισμού των εμπλεκόμενων φορέων. Αντιθέτως είναι πολλοί εκείνοι που πιστεύουν ότι τα στελέχη θα δέχονταν θετικά τον εκσυγχρονισμό της ναυτικής εκπαίδευσης και δεν θεωρούν σημαντικό εμπόδιο τη μη αποδοχή των αλλαγών από τα στελέχη των Ακαδημιών (Διάγραμμα 10).

Τέλος, με την ερώτηση δώδεκα του ερωτηματολογίου διερευνάται η γνώμη των καθηγητών των Ακαδημιών στο κατά πόσο η ύπαρξη εξειδικευμένου προσωπικού σε θέματα πληροφορικής στις διοικήσεις του Υπουργείου και των Ακαδημιών επηρεάζει τη διασφάλιση της επιτυχίας έργων ψηφιακού μετασχηματισμού (Διάγραμμα 11).

Διάγραμμα 11: Εξειδικευμένο προσωπικό σε διοικήσεις Υπουργείου και Α.Ε.Ν.

Το 86,1% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι είναι αναγκαία η ύπαρξη εξειδικευμένου προσωπικού σε θέματα πληροφορικής στις διοικήσεις του Υπουργείου και των Ακαδημιών προκειμένου να εξασφαλιστεί η επιτυχία έργων ψηφιακού μετασχηματισμού, ενώ το 11% των ερωτηθέντων δεν έχει κάποια θετική ή αρνητική γνώμη (53 συμφωνώ απόλυτα/ 64 συμφωνώ/ 15 ουδέτερος). Το ποσοστό όσων διαφωνούν είναι μικρό (3 διαφωνώ/ 1 διαφωνώ απόλυτα).

Στον Πίνακα 3 καταγράφονται συγκεντρωτικά οι απαντήσεις των καθηγητών για επιμέρους ζητήματα της ναυτικής εκπαίδευσης που απαντήθηκαν μέσα από τις ερωτήσεις 6-10 και 12 του ερωτηματολογίου.

Πίνακας 3: Η γνώμη των καθηγητών για επιμέρους ζητήματα της ναυτικής εκπαίδευσης

Επιμέρους ερωτήσεις	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ουδέτερος/η	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Η ναυτική εκπαίδευση έχει ανάγκη από εκσυγχρονισμό (ερώτηση 6)	0	0	2	66	66
Η ψηφιοποίηση των διαδικασιών θα συμβάλει στον εκσυγχρονισμό της ναυτικής εκπαίδευσης (ερώτηση 7)	1	4	11	61	59
Οι πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί έως σήμερα προς την ψηφιοποίηση των διαδικασιών είναι αρκετές (ερώτηση 8)	8	31	61	30	5
Η εκπαιδευτική διαδικασία στις Σχολές μετά την ολοκλήρωση ψηφιοποίησης των διαδικασιών θα βελτιωθεί (ερώτηση 9)	1	6	21	72	35
Ο εκσυγχρονισμός της ναυτικής εκπαίδευσης θα έχει αντίκτυπο και στην επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων (ερώτηση 10)	1	4	20	68	40
Η ύπαρξη εξειδικευμένου προσωπικού σε θέματα πληροφορικής στις διοικήσεις του Υπουργείου και των Ακαδημιών είναι αναγκαία προκειμένου να εξασφαλιστεί η επιτυχία έργων ψηφιακού μετασχηματισμού (ερώτηση 12)	1	3	15	64	53

Ενδιαφέρον έχει η εξέταση πιθανής συσχέτισης της ηλικίας και των χρόνων διδασκαλίας σε Α.Ε.Ν. με τις επιμέρους απόψεις των καθηγητών για τον εκσυγχρονισμό της Ν.Ε. Ωστόσο φαίνεται ότι η ηλικία και τα χρόνια διδασκαλίας σε Α.Ε.Ν. δεν επηρεάζουν τις απαντήσεις των καθηγητών των Ακαδημιών σχετικά με την άποψή τους για τον εκσυγχρονισμό της ναυτικής εκπαίδευσης (Πίνακας 4).

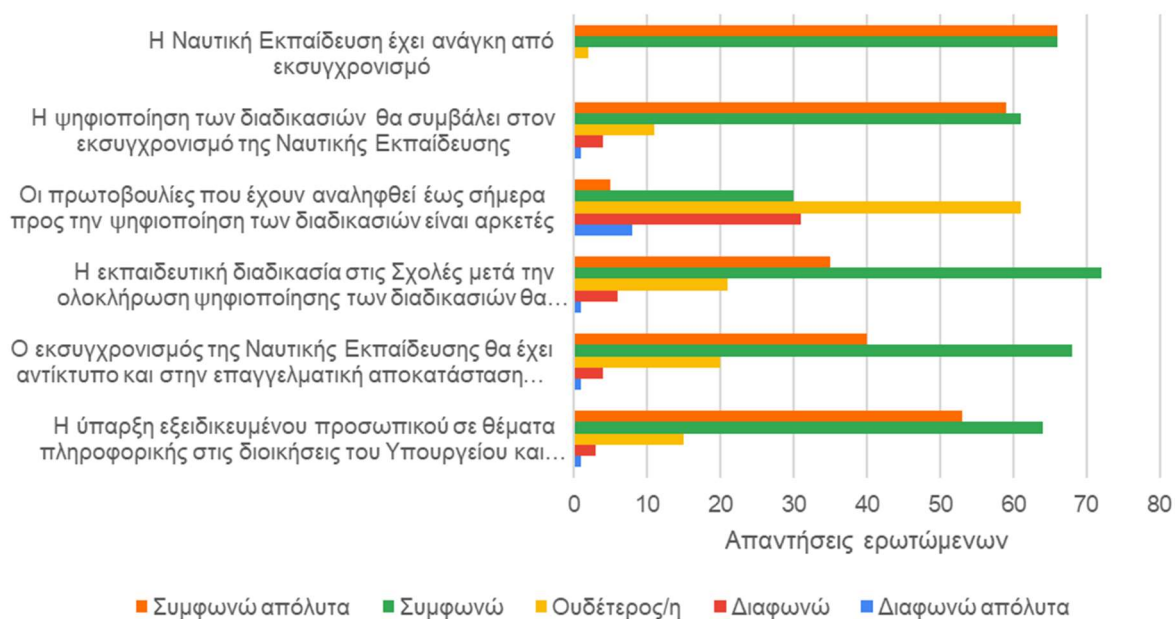
Πίνακας 4: Συσχέτιση ηλικίας και χρόνων διδασκαλίας σε Α.Ε.Ν. με τις απόψεις των καθηγητών

		Ηλικία	Χρόνια διδασκαλίας σε ΑΕΝ	Η Ν.Ε. έχει ανάγκη από εκσυγχρονισμό	Η ψηφιοποίηση θα συμβάλει στον εκσυγχρονισμό της Ν.Ε	Οι έως τώρα πρωτοβουλίες για την ψηφιοποίηση διαδικασιών είναι αρκετές	Οι έως τώρα πρωτοβουλίες για την ψηφιοποίηση διαδικασιών είναι αρκετές	Ο εκσυγχρονισμός της Ν.Ε. θα έχει αντίκτυπο στην επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων	Το εξειδικευμένο προσωπικό στην πληροφορική είναι αναγκαίο για την επιτυχία έργων ψηφιακού μετασχηματισμού	
Spearman's rho	Ηλικία	Correlation Coefficient	1,000	,410**	0,150	,206*	,182*	0,162	0,162	-0,024
		Sig. (2-tailed)		0,000	0,084	0,016	0,034	0,061	0,063	0,779
		N	136	136	134	136	135	135	133	136
Spearman's rho	Χρόνια διδασκαλίας σε ΑΕΝ	Correlation Coefficient	,410**	1,000	0,085	,182*	0,018	,172*	-0,036	-0,001
		Sig. (2-tailed)	0,000		0,331	0,034	0,838	0,046	0,684	0,995
		N	136	136	134	136	135	135	133	136

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Αντιθέτως, ανάμεσα στις επιμέρους ερωτήσεις παρατηρείται κάποια σχέση. Στο Διάγραμμα 12 αποτυπώνεται η γνώμη των καθηγητών για επιμέρους ζητήματα της ναυτικής εκπαίδευσης, ξεκινώντας από τη γνώμη τους για ανάγκη εκσυγχρονισμού.

Διάγραμμα 12: Συγκριτική παρουσίαση της γνώμης των καθηγητών για επιμέρους ζητήματα της ναυτικής εκπαίδευσης

Από τη συγκριτική μελέτη των απόψεων των καθηγητών σε επιμέρους ζητήματα σχετικά με τον εκσυγχρονισμό της ναυτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα φαίνεται ότι σε μεγάλο ποσοστό οι ερωτώμενοι βλέπουν θετικά τις διάφορες ενέργειες. Φαίνεται επίσης ότι η άποψη που διατυπώνεται για τη συμβολή της ψηφιοποίησης στον εκσυγχρονισμό της ναυτικής εκπαίδευσης συμπίπτει σε μεγάλο βαθμό με την ευρύτερη άποψη ότι η ναυτική εκπαίδευση έχει ανάγκη από εκσυγχρονισμό. Επίσης συμπίπτει αρκετά η άποψη ότι η εκπαιδευτική διαδικασία μετά την ψηφιοποίηση των διαδικασιών θα βελτιωθεί με την άποψη ότι ο εκσυγχρονισμός αυτός θα έχει άμεσο αντίκτυπο στην επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων, καθώς και με το γεγονός ότι για την επιτυχία τέτοιων έργων ψηφιακού μετασχηματισμού είναι απαραίτητο το εξειδικευμένο προσωπικό πληροφορικής. Σημαντική διαφορά παρατηρείται στην ερώτηση κατά πόσο θεωρούν ότι έχουν ήδη αναληφθεί σημαντικές πρωτοβουλίες στην ψηφιοποίηση των διαδικασιών, όπου οι περισσότεροι ερωτώμενοι δεν εκφράζουν θετική ή αρνητική άποψη (ουδέτερος/η).

5.3 Ψηφιακός Μετασχηματισμός της Ναυτικής Εκπαίδευσης (YNANΠ)

Το τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου αφορά στο έργο του Ψηφιακού Μετασχηματισμού της Ναυτικής Εκπαίδευσης του YNANΠ και παρουσιάζονται οι έντεκα ενέργειές του. Συγκεκριμένα, στην ερώτηση δεκατρία, οι ερωτώμενοι καλούνται να αξιολογήσουν κατά πόσο η κάθε μία από τις έντεκα αυτές ενέργειες θα ωφελήσει τη συγκεκριμένη μεταρρυθμιστική προσπάθεια του YNANΠ.

Στον Πίνακα 5 καταγράφονται αναλυτικά οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στην έρευνα για τις 11 επιμέρους ενέργειες του συγκεκριμένου έργου του YNANΠ σχετικά με τη γνώμη τους για το όφελος κάθε μίας (καθόλου, λίγο, μέτρια, πολύ, πάρα πολύ).

Πίνακας 5: «Ψηφιακός Μετασχηματισμός Ναυτικής Εκπαίδευσης» του ΥΝΑΝΠ

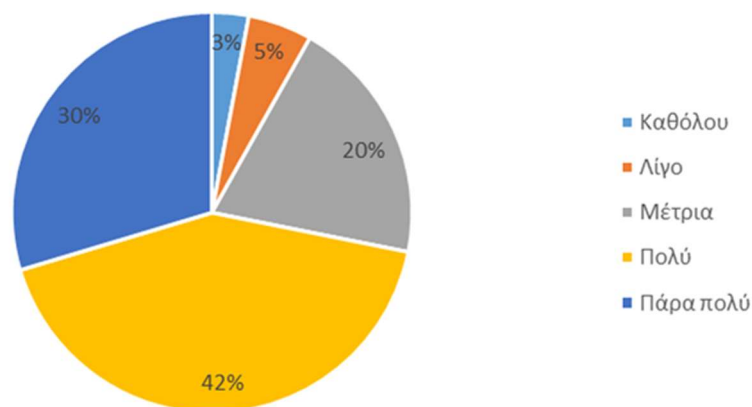
A/A	Ενέργεια	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ	Απαντήσεις
1	«Σύστημα Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Σπουδών Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού (ΑΕΝ)»	4	7	27	57	40	135
2	«Σύστημα Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Σπουδών στα Κέντρα Επιμόρφωσης Στελεχών Εμπορικού Ναυτικού (ΚΕΣΕΝ), στις Σχολές Σωστικών και Πυροσβεστικών Μέσων (ΔΣΕΝ/ΣΠΜ) και στη Σχολή Μετεκπαίδευσης Θαλαμηπόλων».	2	7	21	61	42	133
3	«Σύστημα έκδοσης Αποδεικτικών Ναυτικής Ικανότητας (ΑΝΙ)».	2	6	19	61	46	134
4	«Δημιουργία e-Μητρώου Εκπαιδευτικών Ναυτικής Εκπαίδευσης και Σύστημα Ηλεκτρονικής Παρακολούθησης Προσλήψεων(e-Marine Instructors' Register)».	4	7	11	60	52	134
5	«Ανάπτυξη Πλατφόρμας για παροχή Σύγχρονης και Ασύγχρονης Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών (e-Mare Instructor's Platform – Lifelong Learning Platform for Marine Instructors)».	3	8	21	57	44	133
6	«Προμήθεια έκτακτου ειδικού εξοπλισμού ΤΠΕ για τις ΔΣΕΝ για την υποστήριξη των ψηφιακών συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης της ναυτικής εκπαίδευσης»	4	6	18	63	44	135
7	«Δημιουργία Ψηφιακού Κέντρου Διασύνδεσης – Διαμεσολάβησης και Υποστήριξης Σπουδαστών των ΑΕΝ (e-Mare Students' Liaison Center)»	4	5	18	66	41	134
8	«Ανάπτυξη Ψηφιακού Εκπαιδευτικού Υλικού για την Υποστήριξη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στις Δημόσιες Σχολές Εμπορικού Ναυτικού»	7	5	19	63	40	134
9	«Ψηφιοποίηση και ηλεκτρονική αρχειοθέτηση αρχείων σπουδών στις ΑΕΝ» - Συσχετίζεται με την Ενέργεια 1 και αφορά στην επέκταση και αναβάθμιση του συστήματος που πιλοτικά θα αναπτυχθεί μέσω του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης.	4	6	21	64	38	133

10	«Ψηφιοποίηση και ηλεκτρονική αρχειοθέτηση αρχείων σπουδών Ναυτικών στα Κέντρα Επιμόρφωσης Στελεχών Εμπορικού Ναυτικού (ΚΕΣΕΝ), στις Σχολές Σωστικών και Πυροσβεστικών Μέσων (ΔΣΕΝ/ΣΠΜ) και στη Σχολή Μετεκπαίδευσης Θαλαμηπόλων (ΔΣΕΝ/MET/ΘΑΛ)» - Συσχετίζεται με την Ενέργεια 2 και αφορά στην επέκταση και αναβάθμιση του συστήματος που πιλοτικά θα αναπτυχθεί μέσω του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης	3	6	24	62	38	133
11	«Σύστημα Business Intelligence (BI) για τη διαδικασία λήψης αποφάσεων για τη Στρατηγική της ΝΕ»	4	8	42	52	27	133

Στα παρακάτω διαγράμματα αποτυπώνεται ποσοστιαία η άποψη των συμμετεχόντων στην έρευνα για κάθε επιμέρους ενέργεια του έργου Ψηφιακός Μετασχηματισμός της Ναυτικής Εκπαίδευσης του ΥΝΑΝΠ (Διαγράμματα 13-23).

Ειδικότερα, στο Διάγραμμα 13, αποτυπώνεται η γνώμη τους για την Ενέργεια 1: «Σύστημα Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Σπουδών Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού (ΑΕΝ)» που έχει σκοπό την ανάπτυξη ενός πληροφοριακού συστήματος, το οποίο θα υποστηρίζει πλήρως την εκπαιδευτική διαδικασία στις Σχολές Πλοιάρχων και Μηχανικών των Α.Ε.Ν.

135 απαντήσεις

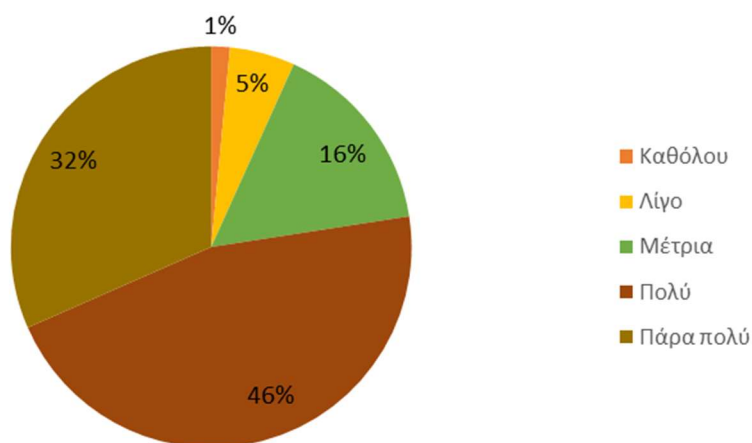

Διάγραμμα 13: Ενέργεια 1

Σε ποσοστό 72% (πολύ και πάρα πολύ), οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι η Ενέργεια 1 θα ωφελήσει τους οργανισμούς τους, ένα ποσοστό της τάξης του 20% πιστεύει ότι το όφελος θα κυμανθεί σε μέτρια επίπεδα, 5% ότι θα είναι μικρό, ενώ το 3% θεωρεί ότι δεν θα υπάρχει κάποιο όφελος.

Στο Διάγραμμα 14, αποτυπώνεται η γνώμη τους για την Ενέργεια 2: «Σύστημα Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Σπουδών στα Κέντρα Επιμόρφωσης Στελεχών Εμπορικού Ναυτικού (ΚΕΣΕΝ), στις Σχολές Σωστικών και Πυροσβεστικών Μέσων (ΔΣΕΝ/ΣΠΜ) και στη Σχολή Μετεκπαίδευσης Θαλαμηπόλων» με στόχο τη βελτίωση των προσφερόμενων υπηρεσιών μέσω της ανάπτυξης πληροφοριακών συστημάτων.

135 απαντήσεις

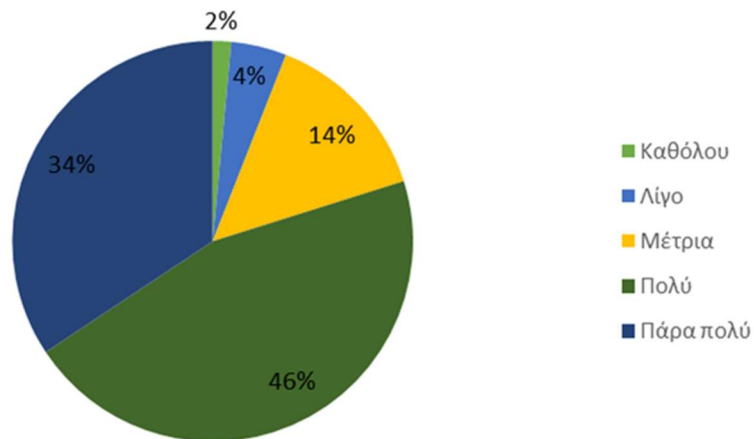
Διάγραμμα 14: Ενέργεια 2

Και στην Ενέργεια 2 φαίνεται ότι η άποψη των καθηγητών είναι ότι θα ωφελήσει τους οργανισμούς τους. Το 46% πιστεύει ότι θα ωφεληθούν πολύ, το 32% πάρα πολύ, το 16% μέτρια, το 5% λίγο, και το 1% καθόλου.

Η γνώμη των εκπαιδευτικών για την Ενέργεια 3: «Σύστημα έκδοσης Αποδεικτικών Ναυτικής Ικανότητας (ANI)» αποτυπώνεται στο Διάγραμμα 15 και σκοπό έχει την ανάπτυξη ενός πληροφοριακού συστήματος για την πλήρη υποστήριξη της διαδικασίας έκδοσης ANI.

134 απαντήσεις

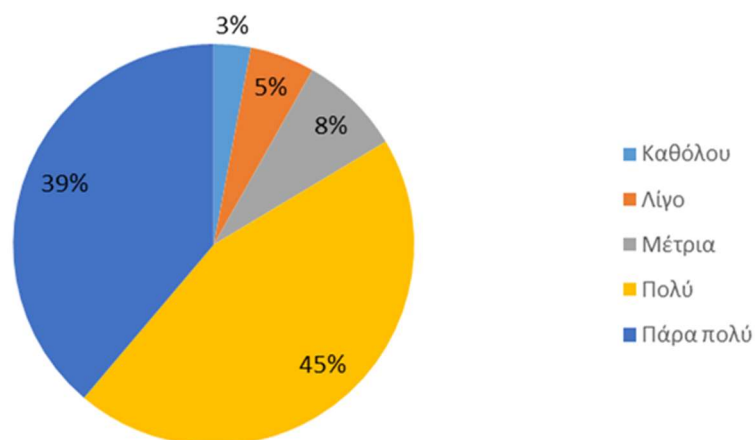

Διάγραμμα 15: Ενέργεια 3

Και εδώ, στην Ενέργεια 3 υπάρχουν μικρές αυξομειώσεις σχετικά με το αναμενόμενο όφελος της συγκεκριμένης ενέργειας, συγκριτικά με την Ενέργεια 2. Το 46% πιστεύει ότι θα ωφεληθούν πολύ, το 34% πάρα πολύ, το 14% μέτρια, το 4% λίγο, και το 2% καθόλου.

Η Ενέργεια 4, που αφορά στη «Δημιουργία e-Μητρώου Εκπαιδευτικών Ναυτικής Εκπαίδευσης και Σύστημα Ηλεκτρονικής Παρακολούθησης Προσλήψεων (e-Marine Instructors' Register)» κινείται στο πλαίσιο της διαρκούς βελτίωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών ναυτικής εκπαίδευσης με τη χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής (Διάγραμμα 16).

134 απαντήσεις

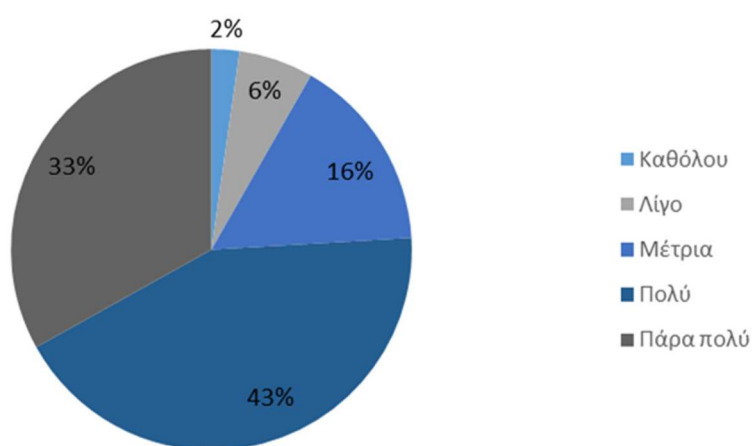

Διάγραμμα 16: Ενέργεια 4

Το 84% των καθηγητών που απάντησαν στην Ενέργεια 4 πιστεύει ότι θα ωφεληθεί πολύ (60 άτομα) και πάρα πολύ (52 άτομα) ο κλάδος τους. Ένα ποσοστό της τάξεως του 8% πιστεύει ότι θα ωφεληθεί μέτρια ο κλάδος, 5% λίγο και 3% καθόλου.

Στο Διάγραμμα 17 αποτυπώνεται η γνώμη των εκπαιδευτικών των Ακαδημιών για την Ενέργεια 5: «Ανάπτυξη Πλατφόρμας για παροχή Σύγχρονης και Ασύγχρονης Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών (e-Mare Instructor’s Platform – Lifelong Learning Platform for Marine Instructors)» με σκοπό την αναδιοργάνωση και αναβάθμιση του εκπαιδευτικού προσωπικού προκειμένου να βελτιωθεί η εκπαιδευτική διαδικασία.

133 απαντήσεις

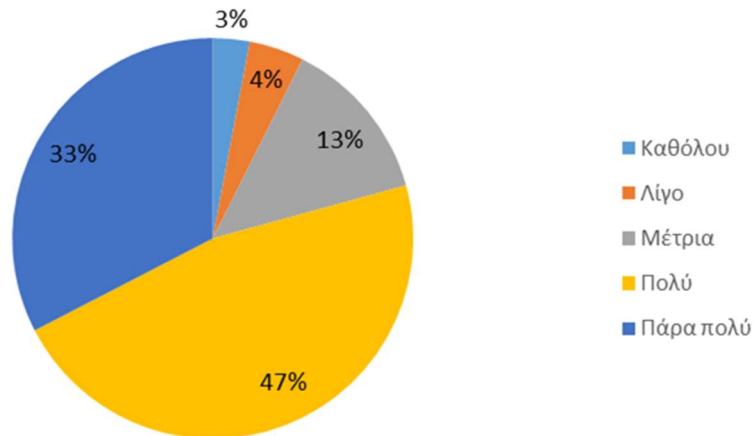

Διάγραμμα 17: Ενέργεια 5

Ειδικότερα, αναφορικά με την Ενέργεια 5, το 43% πιστεύει ότι θα ωφεληθούν πολύ, το 33% πάρα πολύ, το 16% μέτρια, το 6% λίγο, και το 2% καθόλου.

Η Ενέργεια 6 που αφορά στην «Προμήθεια έκτακτου ειδικού εξοπλισμού ΤΠΕ για τις ΔΣΕΝ για την υποστήριξη των ψηφιακών συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης της ναυτικής εκπαίδευσης», με σκοπό την προμήθεια ηλεκτρονικών συστημάτων και υλικοτεχνικού εξοπλισμού, προκειμένου να διασφαλιστούν οι υψηλού επιπέδου σπουδές και υπηρεσίες, αποτυπώνεται στο Διάγραμμα 18.

135 απαντήσεις

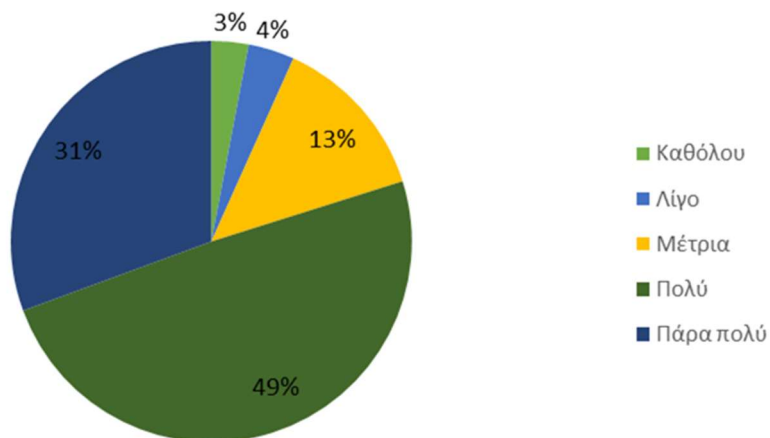

Διάγραμμα 18: Ενέργεια 6

Το 80% των καθηγητών που απάντησαν στην Ενέργεια 6 πιστεύει ότι θα ωφεληθεί πολύ (63 άτομα) και πάρα πολύ (44 άτομα) ο κλάδος τους. Ένα ποσοστό της τάξεως του 13% πιστεύει ότι θα ωφεληθεί μέτρια ο κλάδος, 4% λίγο και 3% καθόλου.

Στο Διάγραμμα 19 αποτυπώνεται η γνώμη των εκπαιδευτικών των Ακαδημιών για την Ενέργεια 7: «Δημιουργία Ψηφιακού Κέντρου Διασύνδεσης - Διαμεσολάβησης και Υποστήριξης Σπουδαστών των ΑΕΝ (e-Mare Students' Liaison Center)», το οποίο θα υποστηρίζει το Γραφείο Σταδιοδρομίας που υπάγεται και λειτουργεί στην Διεύθυνση Εκπαίδευσης Ναυτικών του Υπουργείου.

134 απαντήσεις

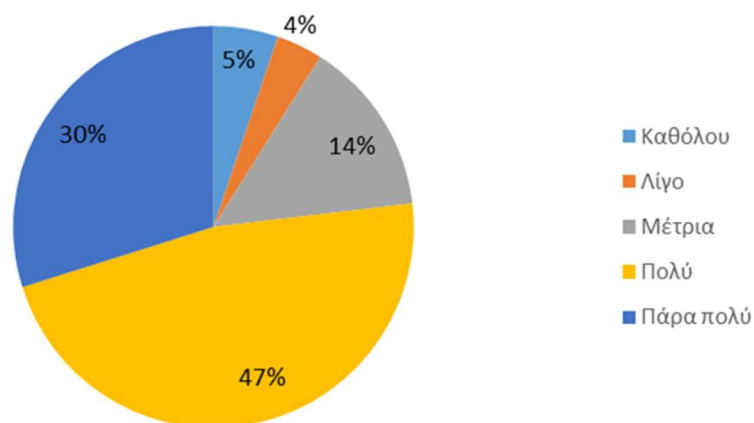

Διάγραμμα 19: Ενέργεια 7

Και στην Ενέργεια 7, το 80% των καθηγητών που απάντησαν πιστεύει ότι θα ωφεληθεί πολύ (66 άτομα) και πάρα πολύ (41 άτομα) ο κλάδος τους. Ένα ποσοστό της τάξεως του 13% πιστεύει ότι θα ωφεληθεί μέτρια ο κλάδος, 4% λίγο και 3% καθόλου.

Η γνώμη των συμμετεχόντων στην έρευνα για την Ενέργεια 8: «Ανάπτυξη Ψηφιακού Εκπαιδευτικού Υλικού για την Υποστήριξη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στις Δημόσιες Σχολές Εμπορικού Ναυτικού», με την οποία επιχειρείται η δημιουργική προσαρμογή του υφιστάμενου εκπαιδευτικού περιεχομένου που διδάσκεται στις ΔΣΕΝ αξιοποιώντας τις δυνατότητες της σύγχρονης τεχνολογίας, αποτυπώνεται στο Διάγραμμα 20.

134 απαντήσεις

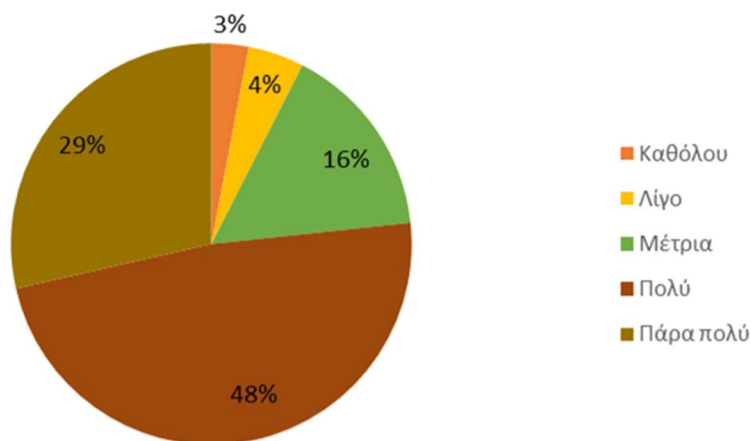

Διάγραμμα 20: Ενέργεια 8

Το 77% των καθηγητών που απάντησαν πιστεύει ότι θα ωφεληθεί πολύ (64 άτομα) και πάρα πολύ (38 άτομα) ο κλάδος τους. Ένα ποσοστό της τάξεως του 14% (21 άτομα) πιστεύει ότι θα ωφεληθεί μέτρια ο κλάδος, 4% λίγο (6 άτομα) και 5% καθόλου (4 άτομα).

Η Ενέργεια 9 «Ψηφιοποίηση και ηλεκτρονική αρχειοθέτηση αρχείων σπουδών στις ΑΕΝ» συσχετίζεται με την Ενέργεια 1 και αφορά στην επέκταση και αναβάθμιση του συστήματος που πιλοτικά θα αναπτυχθεί μέσω του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης (Διάγραμμα 21).

133 απαντήσεις

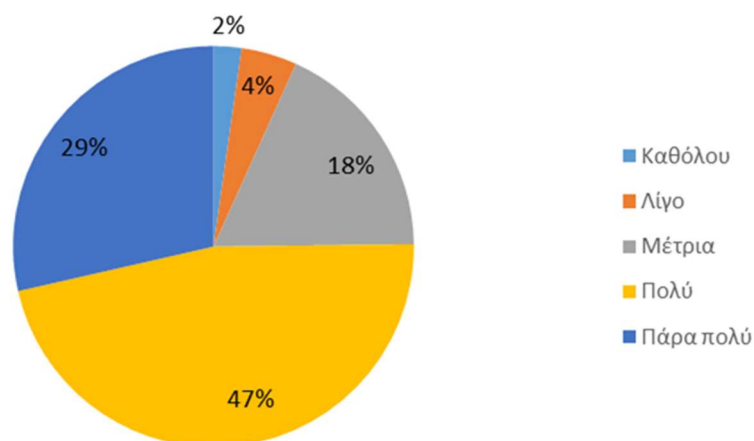

Διάγραμμα 21: Ενέργεια 9

Στην Ενέργεια 9 φαίνεται ότι υπάρχει μια μικρή διαφοροποίηση σε εκείνους που πιστεύουν ότι θα ωφελήσει πάρα πολύ, καθώς το ποσοστό είναι κάτω από 30%. Φαίνεται ότι οι περισσότεροι πιστεύουν ότι θα ωφελήσει πολύ (48%). Το 23% πιστεύει ότι η συγκεκριμένη ενέργεια θα ωφελήσει μέτρια (21 άτομα), λίγο (6 άτομα) ή και καθόλου (4 άτομα).

Η Ενέργεια 10 «Ψηφιοποίηση και ηλεκτρονική αρχειοθέτηση αρχείων σπουδών Ναυτικών στα Κέντρα Επιμόρφωσης Στελεχών Εμπορικού Ναυτικού (ΚΕΣΕΝ), στις Σχολές Σωστικών και Πυροσβεστικών Μέσων (ΔΣΕΝ/ΣΠΜ) και στη Σχολή Μετεκπαίδευσης Θαλαμηπόλων (ΔΣΕΝ/MET/ΘΑΛ)» συσχετίζεται με την Ενέργεια 2 και αφορά στην επέκταση και αναβάθμιση του συστήματος που πιλοτικά θα αναπτυχθεί μέσω του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης (Διάγραμμα 22).

133 απαντήσεις

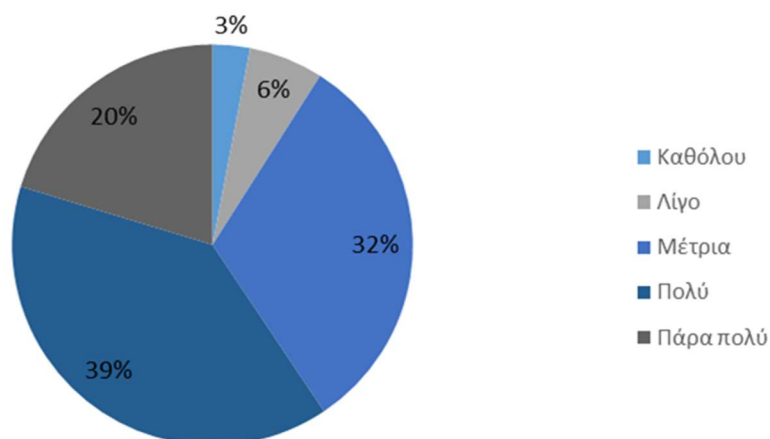

Διάγραμμα 22: Ενέργεια 10

Και στην Ενέργεια 10, όπως και στην ενέργεια 9, υπάρχει μια μικρή διαφοροποίηση σε εκείνους που πιστεύουν ότι θα ωφελήσει πάρα πολύ, καθώς το ποσοστό είναι κάτω από 30%. Οι περισσότεροι πιστεύουν ότι θα ωφελήσει πολύ (47%). Το 24% πιστεύει ότι η συγκεκριμένη ενέργεια θα ωφελήσει μέτρια (24 άτομα), λίγο (8 άτομα) ή και καθόλου (4 άτομα).

Τέλος, με την Ενέργεια 11 «Σύστημα Business Intelligence (BI) για τη διαδικασία λήψης αποφάσεων για τη Στρατηγική της ΝΕ», το οποίο θα αποτελεί εργαλείο επιτελικής παρακολούθησης, πρόγνωσης και επιχειρηματικής ευφυΐας για θέματα και δεδομένα που άπτονται του φορέα και θα προσφέρει μια συνολική εικόνα της ναυτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα, ολοκληρώνεται η ερώτηση δεκατρία του ερωτηματολογίου (Διάγραμμα 23).

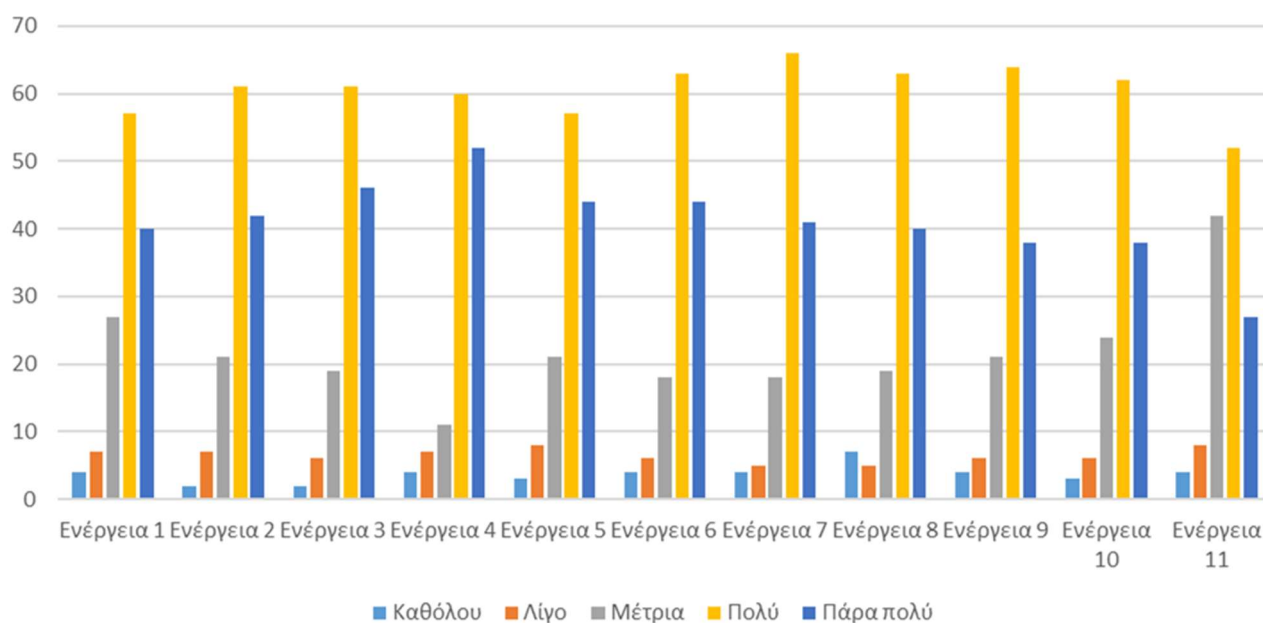
133 απαντήσεις

Διάγραμμα 23: Ενέργεια 11

Στην Ενέργεια 11 παρατηρείται μια ισχυρή διαφοροποίηση στην άποψη των καθηγητών των Ακαδημιών αναφορικά με τις προηγούμενες 10 Ενέργειες του έργου «Ψηφιακός Μετασχηματισμός της Ναυτικής Εκπαίδευσης» του ΥΝΑΝΠ. Το 59% μόνο των ερωτηθέντων πιστεύει ότι θα ωφελήσει η συγκεκριμένη ενέργεια τον κλάδο τους (27 άτομα δήλωσαν πάρα πολύ και 52 άτομα πολύ). Αυξάνεται το ποσοστό των ατόμων που θεωρούν ότι η ωφέλεια θα κυμανθεί σε μέτρια επίπεδα και αποτελεί το 32%, ενώ εκείνοι που πιστεύουν ότι η ωφέλεια θα είναι λίγη (8 άτομα) ή και καθόλου (4 άτομα) αγγίζει το 9%.

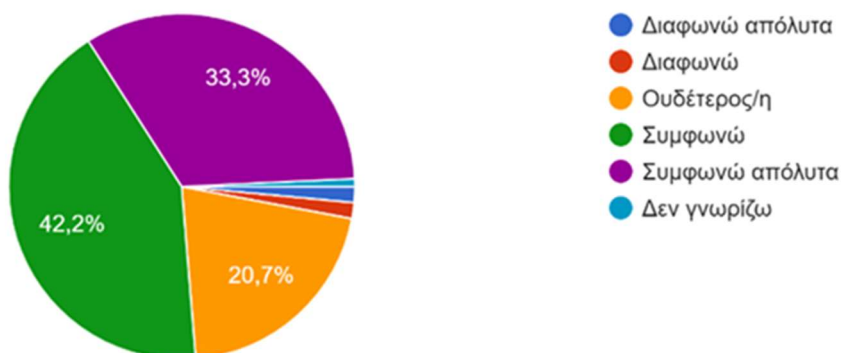
Συνοψίζοντας, οι 11 Ενέργειες του έργου «Ψηφιακός Μετασχηματισμός της Ναυτικής Εκπαίδευσης» του ΥΝΑΝΠ αποτυπώνονται συνολικά στο Διάγραμμα 24.

Διάγραμμα 24: Οι 11 ενέργειες του έργου «Ψηφιακός Μετασχηματισμός της Ναυτικής Εκπαίδευσης» του ΥΝΑΝΠ

Παρατηρείται ότι οι απόψεις των εκπαιδευτικών των Α.Ε.Ν. για τις 11 επιμέρους ενέργειες κινούνται στα ίδια περίπου επίπεδα, με βασικότερη διαφοροποίηση στην Ενέργεια 11, όπως καταγράφηκε αναλυτικά πιο πάνω.

Η ερώτηση 14 αφορά πιο συγκεκριμένα την Ενέργεια 4 σχετικά με τη δημιουργία e-Μητρώου Εκπαιδευτικών, καθώς έχει ειδικό ενδιαφέρον για τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς καθώς πρόκειται να βελτιώσει τη διαδικασία πρόσληψής τους στις Α.Ε.Ν. (Διάγραμμα 25).

Διάγραμμα 25: Βελτίωση της διαδικασίας πρόσληψης εκπαιδευτικών στις Α.Ε.Ν. μέσω της Ενέργειας 4

Οι πλειοψηφία των ερωτηθέντων, σε ποσοστό 75,2%, πιστεύει ότι η ενέργεια «Δημιουργία e-Μητρώου Εκπαιδευτικών Ναυτικής Εκπαίδευσης και Σύστημα Ηλεκτρονικής Παρακολούθησης Προσλήψεων (e-Marine Instructors' Register)» θα βελτιώσει τη διαδικασία πρόσληψης εκπαιδευτικών στις Α.Ε.Ν. (45 συμφωνώ απόλυτα/ 57 συμφωνώ/ 28 ουδέτερος/ 2 διαφωνώ/ 2 διαφωνώ απόλυτα/ 1 δεν γνωρίζω).

5.4 Προτάσεις βελτίωσης της ναυτικής εκπαίδευσης

Κλείνοντας, στην Ερώτηση 15 με ελεύθερο πεδίο για τους ερωτώμενους που αφορά τις προτάσεις τους για τη βελτίωση της ναυτικής εκπαίδευσης υπήρξαν αρκετές και διαφορετικές απαντήσεις κάποιες από τις οποίες μπορούν να ομαδοποιηθούν ως εξής:

1. Τροποποιήσεις του θεσμικού πλαισίου της ναυτικής εκπαίδευσης: εξίσωση των Α.Ε.Ν. με τα υπόλοιπα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, απλοποίηση του κανονισμού σπουδών, καθιέρωση ειδικών εξετάσεων εισαγωγής ανεξάρτητων από τις Πανελλήνιες εξετάσεις του Υπουργείου Παιδείας και αποδέσμευση από το Λιμενικό σώμα.
2. Εκπαιδευτικό προσωπικό: προσέλκυση ικανού προσωπικού με παροχή οικονομικών και άλλων κινήτρων, προσλήψεις μόνιμου προσωπικού, αύξηση των θέσεων υπηρετούντων στις σχολές, πρόσληψη συμβασιούχων όχι αμοιβόμενων με ωριαία αποζημίωση, διαρκής μετεκπαίδευση με σεμινάρια, συμμετοχή σε προγράμματα κινητικότητας και διαπανεπιστημιακές συνεργασίες, συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα, δημιουργία portfolio/ διδακτικού υλικού ανά διδάσκοντα, αξιολόγηση των εκπαιδευτικών,

δυνατότητα ναυτολόγησης των εκπαιδευτικών ναυτικών μαθημάτων στις περιόδους που οι σχολές είναι κλειστές με σκοπό τη διαρκή επιμόρφωσή τους επί πλοίου.

3. Υλικοτεχνικές υποδομές: εκσυγχρονισμός των τάξεων διδασκαλίας με σύγχρονα μέσα, δωρεάν πρόσβαση στο διαδίκτυο, εργαστήρια με υπολογιστές, πρόσβαση εκπαιδευτών και εκπαιδευόμενων σε ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες.
4. Εκσυγχρονισμός διδακτικών εγχειριδίων: συγγραφή νέων εγχειριδίων προσαρμοσμένων στις ολοένα μεταβαλλόμενες απαιτήσεις της ναυτιλίας.
5. Αναβάθμιση της εκπαίδευσης: αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών, εισαγωγή Soft skills/ intercultural education, δημιουργία μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών σε συνεργασία με Α.Ε.Ι., υποτροφίες στους αριστεύσαντες, φοιτητοκεντρική εκπαίδευση και διδασκαλία, να συμβαδίσει με τις τρέχουσες εξελίξεις σε διάφορους τομείς (π.χ. ναυτεχνολογία, η επεξεργασία μεγάλων δεδομένων, προσομοίωση και αριστοποίηση, ολοκλήρωση κυβερνοσυστημάτων, διαδίκτυο των πραγμάτων στη θάλασσα, κ.λπ.), χρήση εξατομικευμένης μάθησης, μάθηση μέσω έργου, δημιουργία κέντρων δια βίου μάθησης, ενισχυτικά μαθήματα,
6. Άμεση συνεργασία με τις ναυτιλιακές εταιρείες με στόχο την ευκολότερη απορρόφηση των σπουδαστών και των αποφοίτων από αυτές.
7. Ενιαίος εθνικός στρατηγικός σχεδιασμός ανεξαρτήτου πολιτικής ηγεσίας σε συνδυασμό με την ύπαρξη οράματος για τον σύγχρονο ναυτικό απόφοιτο των Α.Ε.Ν.

Από την ερώτηση αυτή του ερωτηματολογίου προέκυψαν ενδιαφέρουσες προτάσεις και παρατηρήσεις των υπηρετούντων εκπαιδευτικών στις Α.Ε.Ν. τόσο για την υφιστάμενη κατάσταση, όσο και για τις δυνατότητες βελτίωσής τους. Η συχνότερη επισήμανση και επίμονο αίτημα είναι η ένταξη των Ακαδημιών στην ανώτατη εκπαίδευση. Η αναβάθμιση των Ακαδημιών και του θεσμικού τους πλαισίου φαίνεται ότι αποτελεί πάγιο αίτημα των περισσότερων εκπαιδευτικών.

Αρκετές φορές καταγράφηκε επίσης το αίτημα για διαρκή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και για πρόσληψη καταρτισμένων και με υψηλά ακαδημαϊκά προσόντα εκπαιδευτικών, ενώ τέθηκε και το θέμα της αμοιβής τους, το οποίο σχολιάστηκε επίμονα.

Με γλαφυρό τρόπο περιγράφουν οι περισσότεροι συμμετέχοντες στην έρευνα εκπαιδευτικοί τις ελλείψεις υλικοτεχνικών υποδομών και τις κακές εγκαταστάσεις των

Ακαδημιών. Δεν είναι λίγες οι απαντήσεις στις οποίες σχολιάστηκε ως πρωτεύουσα σημασίας η βελτίωση των εγκαταστάσεων και των υποδομών, η οποία μάλιστα οφείλει να προηγηθεί του ψηφιακού μετασχηματισμού.

Ο εκσυγχρονισμός των μέσων διδασκαλίας και των συγγραμμάτων και η στενότερη συνεργασία με άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα, αλλά και με τις ναυτιλιακές εταιρείες της χώρας ήταν συχνά σχόλια, ενώ έγινε και αναφορά στην έλλειψη ενός συνολικού οράματος για την αναβάθμιση των Α.Ε.Ν.

Συμπεράσματα

Το ενδιαφέρον για τη ναυτική εκπαίδευση στην Ελλάδα ξεκίνησε πριν από τη σύσταση του νεοελληνικού κράτους και διατηρήθηκε σποραδικά κατά τα πρώτα χρόνια της δημιουργίας του. Το ελληνικό κράτος κατά τον 19ο αιώνα είχε περιορισμένο ρόλο, ενώ στις αρχές του 20ού αιώνα Έλληνες εφοπλιστές ανέλαβαν σημαντικές πρωτοβουλίες ιδρύοντας σχολές στις ιδιαίτερες πατρίδες τους. Το 1930 ιδρύεται η πρώτη δημόσια ναυτική σχολή στην Ύδρα. Με τη λήξη του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου η ελληνική οικονομία ανακάμπτει και γίνεται πλέον επιτακτική η ανάγκη για κατάρτιση των Ελλήνων ναυτικών. Σταδιακά, η συνεργασία της πολιτείας και των Ελλήνων εφοπλιστών είναι πολύ στενή και το 1955 θεμελιώνεται ο θεσμός των δημοσίων σχολών ναυτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα.

Οι έντεκα Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού (Α.Ε.Ν.) που υπάρχουν σήμερα είναι περιφερειακές υπηρεσίες του ΥΝΑΝΠ και λειτουργούν σύμφωνα με τον ιδρυτικό τους Νόμο 2638/1998, τον Εσωτερικό Κανονισμό τους και τον Κανονισμό Σπουδών τους. Οι σπουδές στις Α.Ε.Ν. βασίζονται στο σύστημα της εναλλασσόμενης εκπαίδευσης, όπου η εκπαίδευση εναλλάσσεται μεταξύ σχολής και πλοίου επιδιώκοντας τη διασύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας. Είναι γεγονός ότι η ναυτική εκπαίδευση στην Ελλάδα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το Ίδρυμα Ευγενίδου, το οποίο δραστηριοποιείται στον χώρο περισσότερο από 65 χρόνια.

Το σύστημα εκπαίδευσης των Ελλήνων ναυτικών, μέσα από τα μαθήματα που παρακολουθούν στις Α.Ε.Ν. παρέχει επαγγελματική κατάρτιση υψηλού επιπέδου. Η ανάγκη για άρτια εκπαίδευση των ελληνικών πληρωμάτων έγινε επιτακτική και αναπόφευκτη, προκειμένου η ελληνική ναυτιλία να ανταποκριθεί στις ολοένα αυξανόμενες απαιτήσεις του κλάδου. Οι διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο απαιτούν συντονισμένες ενέργειες εκσυγχρονισμού της ναυτικής εκπαίδευσης. Όπως καταγράφηκε στην εργασία, το ΥΝΑΝΠ επιχειρεί μέσα από το έργο του «Ψηφιακού Μετασχηματισμού της Ναυτικής Εκπαίδευσης» με τις 11 ενέργειες/ δράσεις να ενισχύσει τον συγκεκριμένο κλάδο δημιουργώντας μια σύγχρονη ναυτική εκπαίδευση υψηλών προδιαγραφών. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, φαίνεται ότι η στρατηγική που ακολουθεί το ΥΝΑΝΠ για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της ναυτικής εκπαίδευσης βασίζεται στη χρήση της τεχνολογίας με ευθυγράμμιση των ΤΠΕ και εισαγωγή τεχνολογικών καινοτομιών στον δημόσιο τομέα για αποτελεσματικότητα, διαφάνεια και εντέλει καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη. Το έργο αυτό του ΥΝΑΝΠ εντάσσεται στη γενικότερη προσπάθεια του Υπουργείου

Ψηφιακής Διακυβέρνησης για την ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας και την ευημερία της κοινωνίας, υλοποιώντας μια εθνική στρατηγική για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας εκσυγχρονίζοντας τη δημόσια διοίκηση. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός της ναυτικής εκπαίδευσης αφορά στην αποτελεσματική εκμετάλλευση της τεχνολογίας για τη διασύνδεση εκπαιδευόμενων και εκπαιδευτών με το αντικείμενο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, με στόχο τη βελτίωσή της και τη δημιουργία καταρτισμένων στελεχών.

Η αποτύπωση των απόψεων των εκπαιδευτικών των Ακαδημιών, μόνιμων και έκτακτων, σε συγκεκριμένα ζητήματα, μας δίνει μια άλλη διάσταση της ανάγκης του εκσυγχρονισμού της ναυτικής εκπαίδευσης. Πρόκειται για τα άτομα που καλούνται να εφαρμόσουν εμπράκτως τις επικείμενες αλλαγές διευκολύνοντας το εκπαιδευτικό τους έργο. Από τις απαντήσεις που δόθηκαν είναι κυρίαρχη η άποψη της ανάγκης του εκσυγχρονισμού της ναυτικής εκπαίδευσης και υπάρχει μια γενικότερη αποδοχή της προσπάθειας του ΥΝΑΝΠ, τόσο στο σύνολο του έργου όσο και στις επιμέρους ενέργειες/ δράσεις. Οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν ότι η ναυτική εκπαίδευση έχει ανάγκη από εκσυγχρονισμό, αλλά ταυτόχρονα με τις παρατηρήσεις τους επισημαίνουν και άλλα σημεία τα οποία χρήζουν άμεσης βελτίωσης και θα συμβάλλουν στην αναβάθμιση της δημόσιας ναυτικής εκπαίδευσης.

Η παρούσα εργασία θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση για περαιτέρω διερεύνηση του εκσυγχρονισμού της ναυτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Αξιοποιώντας τα ερωτηματολόγια, ως εργαλείο έρευνας, ενδιαφέρον θα είχε να καταγραφεί και η γνώμη των εκπαιδευόμενων, κυρίως του τελευταίου έτους διδασκαλίας που είναι πολύ κοντά στην ανάληψη των επαγγελματικών τους καθηκόντων. Ανάλογο ενδιαφέρον θα είχε και η καταγραφή της άποψης των διοικητικών υπαλλήλων που υπηρετούν στις Α.Ε.Ν., αλλά και στις διοικητικές υπηρεσίες του Υπουργείου που εμπλέκονται στη λειτουργία των Ακαδημιών και θα κληθούν να εργαστούν σε ένα νέο πλήρως ψηφιοποιημένο περιβάλλον. Τέλος, με την ολοκλήρωση του έργου του «Ψηφιακού Μετασχηματισμού της Ναυτικής Εκπαίδευσης» του ΥΝΑΝΠ θα μπορούσε να σχεδιαστεί μια νέα έρευνα αναφορικά με τη γνώμη των εμπλεκόμενων για την επιτυχή ή μη έκβαση του συγκεκριμένου έργου και τη συνολική συνεισφορά του στην αναβάθμιση της ναυτικής εκπαίδευσης.

Βιβλιογραφία

- Agostino, D., Arnaboldi, M., Lema, M. D., “New development: COVID-19 as an accelerator of digital transformation in public service delivery”. *Public Money & Management*, Vol. 41, Issue 1, 2020, pp. 69-72, <https://doi.org/10.1080/09540962.2020.1764206> (Ημερ. Πρόσβασης 19/7/2022).
- Alenezi, M., “Deep Dive into Digital Transformation in Higher Education Institutions”, *Education Science*, 2021, 11, 770, <https://doi.org/10.3390/educsci11120770>, (Ημερ. Πρόσβασης 14/09/2022).
- Αντωνιάδης, Ξ., «Η ναυτική μας παιδεία: ιστορία και προβλήματα», *Ναυτικά Χρονικά*, Αρ. Φύλλου 1164/922 (1^η Δεκεμβρίου 1983), σελ. 15-18.
- Αντωνιάδης, Ξ., «Ο Δημήτριος Κωττάκης και η ναυτική εκπαίδευση: η συμβολή του στη ναυτική εκπαίδευση», *Ναυτικά Χρονικά*, Αρ. Φύλλου 1148/907 (1^η Απριλίου 1983), σελ. 18-19.
- Brooks, Ch., McCormack, M., *Driving Digital Transformation in Higher Education*, EDUCAUSE, June 2020.
- Γέροντας, Α., κ.ά., *Διοικητικό δίκαιο*, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2018.
- Γκόλιας, Ι., «Συνέντευξη: Ο εκσυγχρονισμός της ναυτικής εκπαίδευσης περνά μέσα από τον ψηφιακό μετασχηματισμό της», *Ναυτικά Χρονικά*, Τεύχος 248 (Απρίλιος 2022).
- Γκοτζαμάνης, Γ., Ρωσσιάδου, Κ., «Τα εκπαιδευτικά ταξίδια από τη σκοπιά των ΑΕΝ», στο *Εκπαίδευση στις Σχολές Εμπορικού Ναυτικού και στα πλοία*, Πρακτικά Συνεδρίου Ναυτικής Εκπαιδεύσεως, 7-8 Μαρτίου 2014, εκδ. Ίδρυμα Ευγενίδου, Αθήνα 2014, σελ. 261-285.
- Janowski, T., “Digital government evolution: From transformation to contextualization”, *Government Information Quarterly*, Vol 32, Issue 3, July 2015, pp. 221-236, <https://doi.org/10.1016/j.giq.2015.07.001> (Ημερ. Πρόσβασης 19/7/2022).
- Καπετανάκης, Π. Σ., Μπίσιας, Η. Γ. (επιμ.), «Η Σχολή Ναυτιλίας της Ύδρας στο διάβα των αιώνων (1749-1980)», στο *Η Συμβολή της ναυτικής εκπαίδευσης*, Gratia Εκδοτική, Αθήνα 2017, σελ. 79-86.
- Μακρυδημήτρης, Α., Πραβίτα, Μ. Η., *Δημόσια διοίκηση*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2012.

- Marks, A., et al., “Digital Transformation in Higher Education: A Framework for Maturity Assessment”, *International Journal of Advanced Computer Science and Applications*, Vol. 11, No. 12, 2020.
- Mergel, I. et al., “Citizen-oriented digital transformation in the public sector”, στο *Proceedings of the 19th Annual International Conference on Digital Government Research Governance in the Data Age - Dgo '18. Presented at the 19th Annual International Conference*, ACM Press, Delft, The Netherlands, 2018, pp. 1–3, <https://doi.org/10.1145/3209281.3209294> (Ημερ. Πρόσβασης 19/7/2022).
- Mergel, I. Edelman, N., Haug, N., “Defining digital transformation: Results from expert interviews”, *Government Information Quarterly*, Vol. 36, Issue 4, October 2019, <https://doi.org/10.1016/j.giq.2019.06.002> (Ημερ. Πρόσβασης 19/7/2022).
- Μπίσιας, Η. «1983-1985: Καλοκαίρια και καταχνιά στις σχέσεις κράτους, πλοιοκτησίας και ναυτεργασίας με αφορμή τον “εκδημοκρατισμό” των Σχολών», στο *Η Συμβολή της ναυτικής εκπαίδευσης: εβδομήντα χρόνια από την ιδέα σύστασης κεφαλαίου ναυτικής εκπαίδευσης*, Gratia Εκδοτική, Αθήνα 2017, σελ. 65-75.
- Pittaway, J. J., Montazemi, A. R., “Know-how to lead digital transformation: The case of local governments”. *Government Information Quarterly*, Vol. 37, Issue 4, October 2020, <https://doi.org/10.1016/j.giq.2020.101474> (Ημερ. Πρόσβασης 19/7/2022).
- Σπανού, Κ. (επιμ.), *Μεταρρυθμίσεις στη δημόσια διοίκηση στη διάρκεια της κρίσης*, ΕΛΙΑΜΕΠ, Αθήνα 2018.
- Σπινέλλης, Δ., κ.ά., *Ηλεκτρονική διακυβέρνηση στην Ελλάδα: επιτυχίες, προβλήματα και ο δρόμος προς τον ψηφιακό μετασχηματισμό*, Διανέοσις, Αθήνα 2018.
- Σωτηρόπουλος, Δ. Α., *Η δημόσια διοίκηση στην εποχή μετά τον κορωνοϊό*, Διανέοσις, Αθήνα, Ιανουάριος 2021.
- Τσέκος, Θ., «Διαρθρωτικές αλλαγές και διοικητική μεταρρύθμιση» στο Ν. Γεωργαράκης και Ν. Δεμερτζής (επιμ.), *Το πολιτικό πορτραίτο της Ελλάδας*, Gutenberg, Αθήνα 2016, σελ. 359-377.
- Τσίρος, Γ., «Χρησιμότητα ΚΕΠ - Προτάσεις για βελτίωση. Απόψεις εκπαιδευτή», στο *Εκπαίδευση στις Σχολές Εμπορικού Ναυτικού και στα πλοία, Πρακτικά Συνεδρίου Ναυτικής Εκπαιδευσεως, 7-8 Μαρτίου 2014*, εκδ. Ίδρυμα Ευγενίδου, Αθήνα 2014, σελ. 336-343.

Χρυσανθάκης, Χ. Γ., *Εισηγήσεις διοικητικού δικαίου*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2015.

Νόμοι

Το Σύνταγμα της Ελλάδας, ΦΕΚ Α΄ 211/24.12.2019.

Νόμος 2638/1998, ΦΕΚ Α΄ 204/2.9.1998, «Οργάνωση και λειτουργία της ναυτικής εκπαίδευσης, μισθολογικές ρυθμίσεις για το προσωπικό αυτής και άλλες διατάξεις».

Νόμος 3450/2006, ΦΕΚ Α΄ 64/30-3-2006, «Αναβάθμιση και αναδιάρθρωση της ναυτικής εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις».

Νόμος 4597/2019, ΦΕΚ Α΄ 35/28-2-2019, «Για την κύρωση των Συμβάσεων Παραχώρησης που έχουν συναφθεί μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και των Οργανισμών Λιμένος Α.Ε. Διατάξεις για τη λειτουργία του συστήματος λιμενικής διακυβέρνησης και άλλες διατάξεις».

Νόμος 4551/2018, ΦΕΚ Α΄ 116/02-07-2018, «Μηχανισμός εφαρμογής, κρατική εποπτεία, γενικοί όροι υλοποίησης του Μεταφορικού Ισοδυνάμου (Μ. Ι.) και άλλες διατάξεις».

ΚΥΑ Υπουργών Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων -Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής 2231.2-13/42286/2019, ΦΕΚ 2240/Β/10-6-2019. «Έγκριση του Εσωτερικού Κανονισμού των Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού (Ε.Σ./Α.Ε.Ν.)».

ΚΥΑ Υπουργών Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων - Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής 2231.2-13/39590, ΦΕΚ 2028/Β/03-6-2019. «Έγκριση του Κανονισμού Σπουδών των Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού (Κ.Σ./Α.Ε.Ν.)».

2231.2-13/35775/2020 Τροποποίηση - συμπλήρωση της υπ' αρ. 2231.2-13/39590/29-05-2019 απόφασης Υπουργών Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής «Έγκριση του Κανονισμού Σπουδών των Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού (Κ.Σ./ΑΕΝ)» (Β΄ 2028).

Έγγραφα ΥΝΑΝΠ

ΥΝΑΝΠ, *Θέμα: «Ψηφιακός μετασχηματισμός της Ναυτικής Εκπαίδευσης - Ενέργειες έτους 2021 στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγραμματισμού ΥΝΑΝΠ για τη Μεταρρύθμιση της Ν.Ε.»*, Πειραιάς, ΥΝΑΝΠ 23 Απριλίου 2021.

ΥΝΑΝΠ, *Φυσικό αντικείμενο ενεργειών έργου «Ψηφιακός Μετασχηματισμός της Ναυτικής Εκπαίδευσης»*, Πειραιάς, ΥΝΑΝΠ 2021.

Ιστοσελίδες

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» 2021-2027, https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/digital-europe-programme_el (Ημερ. Πρόσβασης 20/5/2022).

Η Ναυτική Σχολή της Ύδρας, <https://www.hydracaptainsclub.gr/sxoli-ydras/> (Ημερ. Πρόσβασης 18/3/2022).

Ίδρυμα Ευγενίδου, Το «σπίτι» της ναυτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα, <https://www.eef.edu.gr/el/to-idryma/naytiki-ekpaideysi/> (Ημερ. Πρόσβασης 2/3/2022).

Ίδρυμα Ευγενίδου, Ιστορικό: Μισός αιώνας προσφοράς στη ναυτική εκπαίδευση, <https://www.eef.edu.gr/el/to-idryma/naytiki-ekpaideysi/istoriko/> (Ημερ. Πρόσβασης 2/3/2022).

Ίδρυμα Ευγενίδου, Ναυτικές εκδόσεις, <https://www.eef.edu.gr/el/to-idryma/naytiki-ekpaideysi/naytikes-ekdoseis/> (Ημερ. Πρόσβασης 2/3/2022).

Ίδρυμα Ευγενίδου, Υποτροφίες στο Λ.Σ., <https://www.eef.edu.gr/el/to-idryma/naytiki-ekpaideysi/ypotrofies-sto-ls/> (Ημερ. Πρόσβασης 2/3/2022).

Ίδρυμα Ευγενίδου, Δωρεές σε σχολές του Ε.Ν., <https://www.eef.edu.gr/el/to-idryma/naytiki-ekpaideysi/dorees-se-sholes-tou-en/> (Ημερ. Πρόσβασης 2/3/2022).

Ίδρυμα Ευγενίδου, Μελέτες και συνέδρια για τη ναυτική εκπαίδευση, <https://www.eef.edu.gr/el/to-idryma/naytiki-ekpaideysi/meletes-kai-synedria-gia-ti-naytiki-ekpaideysi/> (Ημερ. Πρόσβασης 2/3/2022).

Ίδρυμα Ευγενίδου, Αναλυτικά προγράμματα σπουδών των σχολών Εμπορικού Ναυτικού, <https://www.eef.edu.gr/el/to-idryma/naytiki-ekpaideysi/analytika-programmata-spoudon-ton-sholon-emporikou-naytikou/> (Ημερ. Πρόσβασης 2/3/2022).

Ίδρυμα Ευγενίδου, Συνεργασία Βιβλιοθήκης ΙΕ με Βιβλιοθήκη ΣΝΔ, <https://www.eef.edu.gr/el/to-idryma/naytiki-ekpaideysi/synergasia-bibliothikis-ie-me-bibliothiki-snd/> (Ημερ. Πρόσβασης 2/3/2022).

Ίδρυμα Ευγενίδου, Πρόσβαση σε κορυφαίες βάσεις ναυτλιακών δεδομένων, <https://www.eef.edu.gr/el/to-idryma/naytiki-ekpaideysi/prosbasi-se-koryfaies-baseis-naytiliakon-dedomenon/> (Ημερ. Πρόσβασης 2/3/2022).

Ίδρυμα Ευγενίδου, IMO Goodwill Maritime Ambassador, <https://www.eef.edu.gr/el/to-idryma/naytiki-ekpaideysi/imo-goodwill-maritime-ambassador/> (Ημερ. Πρόσβασης 2/3/2022).

Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, www.ynanp.gr (Ημερ. Πρόσβασης 15/2/2022).

Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, *Βίβλος ψηφιακού μετασχηματισμού 2020-2025*, Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης Ιούνιος 2021, <https://digitalstrategy.gov.gr/> (Ημερ. Πρόσβασης 1/4/2022).

European Commission, *The Digital Economy and Society Index (DESI)*, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi> (Ημερ. Πρόσβασης 1/4/2022).

United Nations, *E-Government Development Index (EGDI)*, <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/About/Overview/-E-Government-Development-Index> (Ημερ. Πρόσβασης 1/4/2022).

Παράρτημα: Ερωτηματολόγιο

Το ερωτηματολόγιο που ακολουθεί χρησιμοποιείται ως ερευνητικό εργαλείο στο πλαίσιο της εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας με τίτλο «Ναυτική Εκπαίδευση στην Ελλάδα: Προοπτικές Εκσυγχρονισμού μέσα από την Ψηφιοποίηση» για το Μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Δημόσια Διοίκηση - Δημόσιο Management» της Σχολής Διοικητικών Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής.

Ο σκοπός του ερωτηματολογίου αυτού είναι να αποτυπώσει τις απόψεις των καθηγητών των Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού για την ψηφιοποίηση της ναυτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα και για το έργο «Ψηφιακός Μετασχηματισμός της Ναυτικής Εκπαίδευσης» του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής.

Συγκεκριμένα το Υπουργείο με γνώμονα την εναρμόνιση με τον Επιχειρησιακό Προγραμματισμό και τις στρατηγικές προτεραιότητες του προχωρά στον ψηφιακό μετασχηματισμό των Δημοσίων Σχολών Εμπορικού Ναυτικού μέσα από στοχευμένες παρεμβάσεις ψηφιακού χαρακτήρα. Επιδιωκόμενος στόχος ο εκσυγχρονισμός και η μεταρρύθμιση της ναυτικής εκπαίδευσης.

Ο «Ψηφιακός Μετασχηματισμός της Ναυτικής Εκπαίδευσης», όπως ονομάζεται το έργο, περιλαμβάνει έντεκα ενέργειες/ δράσεις οι οποίες έχουν προγραμματιστεί και ήδη υλοποιούνται (αναλύονται εντός του ερωτηματολογίου).

(Σημειώστε για κάθε περίπτωση την επιλογή σας βάζοντας ένα “X” στο αντίστοιχο κουτάκι)

1. Φύλο

Άνδρας	☐	Γυναίκα	☐

2. Ηλικία

1	< 30	☐
2	30-39	☐
3	40-49	☐
4	50-59	☐
5	> 59	☐

3. Επίπεδο σπουδών (Μπορεί να συμπληρωθεί πάνω από μία απαντήσεις)

1	Τεχνολογική εκπαίδευση (ΤΕ)	
2	Πανεπιστημιακή εκπαίδευση (ΠΕ)	
3	Μεταπτυχιακό	
4	Διδακτορικό	

4. Χρόνια διδασκαλίας σε ΑΕΝ

1	< 10	
2	10-20	
3	21-30	
4	>30	

5. Σχολή στην οποία εργάζεστε.

Α.Ε.Ν. Ασπρούργου	
Α.Ε.Ν. Μακεδονίας	
Α.Ε.Ν. Κρήτης	
Α.Ε.Ν. Ύδρας	
Α.Ε.Ν. Κύμης	
Α.Ε.Ν. Σύρου	
Α.Ε.Ν. Χίου	
Α.Ε.Ν. Οινουσσών	
Α.Ε.Ν. Ιονίων Νήσων	
Α.Ε.Ν. Ηπείρου	
Α.Ε.Ν. Καλύμνου	

6. Η ναυτική εκπαίδευση έχει ανάγκη από εκσυγχρονισμό.

Διαφωνώ απόλυτα	
Διαφωνώ	
Ουδέτερος/η	
Συμφωνώ	
Συμφωνώ απόλυτα	

7. Η ψηφιοποίηση των διαδικασιών θα συμβάλει στον εκσυγχρονισμό της ναυτικής εκπαίδευσης.

Διαφωνώ απόλυτα	
Διαφωνώ	
Ουδέτερος/η	
Συμφωνώ	
Συμφωνώ απόλυτα	

8. Οι πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί έως σήμερα προς την ψηφιοποίηση των διαδικασιών είναι αρκετές.

Διαφωνώ απόλυτα	
Διαφωνώ	
Ουδέτερος/η	
Συμφωνώ	
Συμφωνώ απόλυτα	

9. Η εκπαιδευτική διαδικασία στις Σχολές μετά την ολοκλήρωση ψηφιοποίησης των διαδικασιών θα βελτιωθεί.

Διαφωνώ απόλυτα	
Διαφωνώ	
Ουδέτερος/η	
Συμφωνώ	
Συμφωνώ απόλυτα	

10. Ο εκσυγχρονισμός της ναυτικής εκπαίδευσης θα έχει αντίκτυπο και στην επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων.

Διαφωνώ απόλυτα	
Διαφωνώ	
Ουδέτερος/η	
Συμφωνώ	
Συμφωνώ απόλυτα	

11. Ποιο θεωρείτε το σημαντικότερο εμπόδιο για τον εκσυγχρονισμό της ναυτικής εκπαίδευσης (έως 3 απαντήσεις).

1	Την έλλειψη πόρων	
2	Την έλλειψη συντονισμού φορέων	
3	Την εσωτερική κουλτούρα του οργανισμού	

4	Την κουλτούρα της χώρας και του δημοσίου τομέα στην Ελλάδα	
5	Τη μη αποδοχή από τα στελέχη	
6	Την ελλιπή παροχή εκπαίδευσης στα στελέχη των οργανισμών	

12. Η ύπαρξη εξειδικευμένου προσωπικού σε θέματα πληροφορικής στις διοικήσεις του Υπουργείου και των Ακαδημιών είναι αναγκαία προκειμένου να εξασφαλιστεί η επιτυχία έργων ψηφιακού μετασχηματισμού.

Διαφωνώ απόλυτα	
Διαφωνώ	
Ουδέτερος/η	
Συμφωνώ	
Συμφωνώ απόλυτα	

13. Πόσο πιστεύετε ότι θα ωφελήσει καθεμία από τις ενέργειες του έργου Ψηφιακός Μετασχηματισμός της Ν.Ε που έχουν προγραμματιστεί στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγραμματισμού ΥΝΑΝΠΙ για τη Μεταρρύθμιση της Ν.Ε.

A/A	Ενέργεια	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
1	«Σύστημα Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Σπουδών Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού (ΑΕΝ)»					
2	«Σύστημα Ηλεκτρονικής Διαχείρισης Σπουδών στα Κέντρα Επιμόρφωσης Στελεχών Εμπορικού Ναυτικού (ΚΕΣΕΝ), στις Σχολές Σωστικών και Πυροσβεστικών Μέσων (ΔΣΕΝ/ΣΠΜ) και στη Σχολή Μετεκπαίδευσης Θαλαμηπόλων».					
3	«Σύστημα έκδοσης Αποδεικτικών Ναυτικής Ικανότητας (ΑΝΙ)».					
4	«Δημιουργία e-Μητρώου Εκπαιδευτικών Ναυτικής Εκπαίδευσης και Σύστημα Ηλεκτρονικής Παρακολούθησης Προσλήψεων (e-Marine Instructors' Register)».					
5	«Ανάπτυξη Πλατφόρμας για παροχή Σύγχρονης και Ασύγχρονης Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών (e-Mare Instructor's Platform – Lifelong Learning Platform for Marine Instructors)».					
6	«Προμήθεια έκτακτου ειδικού εξοπλισμού ΤΠΕ για τις ΔΣΕΝ για την υποστήριξη των ψηφιακών συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης της ναυτικής εκπαίδευσης»					
7	«Δημιουργία Ψηφιακού Κέντρου Διασύνδεσης – Διαμεσολάβησης και					

	Υποστήριξης Σπουδαστών των ΑΕΝ (e-Mare Students' Liaison Center)»					
8	«Ανάπτυξη Ψηφιακού Εκπαιδευτικού Υλικού για την Υποστήριξη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στις Δημόσιες Σχολές Εμπορικού Ναυτικού»					
9	«Ψηφιοποίηση και ηλεκτρονική αρχειοθέτηση αρχείων σπουδών στις ΑΕΝ» - Συσχετίζεται με την Ενέργεια 1 και αφορά στην επέκταση και αναβάθμιση του συστήματος που πιλοτικά θα αναπτυχθεί μέσω του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης					
10	«Ψηφιοποίηση και ηλεκτρονική αρχειοθέτηση αρχείων σπουδών Ναυτικών στα Κέντρα Επιμόρφωσης Στελεχών Εμπορικού Ναυτικού (ΚΕΣΕΝ), στις Σχολές Σωστικών και Πυροσβεστικών Μέσων (ΔΣΕΝ/ΣΠΜ) και στη Σχολή Μετεκπαίδευσης Θαλαμηπόλων (ΔΣΕΝ/MET/ΘΑΛ)» - Συσχετίζεται με την Ενέργεια 2 και αφορά στην επέκταση και αναβάθμιση του συστήματος που πιλοτικά θα αναπτυχθεί μέσω του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης					
11	«Σύστημα Business Intelligence (BI) για τη διαδικασία λήψης αποφάσεων για τη Στρατηγική της ΝΕ»					

14. Πιστεύετε ότι η ενέργεια «Δημιουργία e-Μητρώου Εκπαιδευτικών Ναυτικής Εκπαίδευσης και Σύστημα Ηλεκτρονικής Παρακολούθησης Προσλήψεων (e-Marine Instructors' Register)» θα βελτιώσει την διαδικασία πρόσληψης εκπαιδευτικών στις Α.Ε.Ν.

Διαφωνώ απόλυτα	
Διαφωνώ	
Ουδέτερος/η	
Συμφωνώ	
Συμφωνώ απόλυτα	

15. Έχετε κάποιες προτάσεις που πιστεύετε ότι θα ενισχύσουν τον εκσυγχρονισμό της ναυτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα;

.....